

Kommunstyrelsen

Meddelanden till kommunstyrelsen 2026-03-17

Förslag till beslut

1. Redovisade meddelanden läggs till handlingarna.

Ärendebeskrivning

KSKF/2026:2

SKR - Meddelande 3 2026 - Ändringsöverenskommelse om tillgänglighet till den specialiserade barn- och ungdomspsykiatri

SCB - Korrigering av fördjupad analys av utanförskap 2024

Regeringskansliet - Uppdrag till Kammarkollegiet att betala ut medel till SKR i enlighet med överenskommelsen om en jämlik och effektiv cancervård med kortare väntetider 2026

Regeringskansliet - Uppdrag att utbetala medel till kommuner för ökad lagerhållning av sjukvårdsprodukter

Region Sörmland – Gemensamma patientnämndens protokoll 2026-02-27

Region Sörmland – Gemensamma patientnämndens verksamhetsberättelse 2025

Region Sörmland - Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård beslut 2026-02-06 § 4/26 - Verksamhetsberättelse 2025 för nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård

Dataskyddsombudets kommunövergripande åtgärdsplan till Eskilstuna kommun

KSKF/2026:36

Mötesanteckningar arvodeskommittén 2026-02-18

KSKF/2026:37

Mötesanteckningar kommunala pensionärsrådet 2026-01-22

KSKF/2025:203

Region Sörmland – Regionfullmäktiges beslut 2026-02-10 § 14/26 - Beslut om strategi för storregional kollektivtrafik

KSKF/2025:254

Enköpings kommun – Kommunfullmäktiges beslut 2026-02-10 § 26 - Klimatstrategi 2027–2030 med utblick mot 2040

KSKF/2026:39

Mötesanteckningar minoritetsrådet 2026-03-04

2025:274

Region Sörmland – Regionfullmäktiges beslut 2026-02-10 § 13/26 - Beslut om fastställelse av länstransportplan 2026-2037

2026-01-30

Avdelningen för vård och omsorg
Johanna Woltjer

Kommunstyrelserna
Regionstyrelserna

Meddelande från styrelsen – Ändrings- överenskommelse om tillgänglighet till den specialiserade barn- och ungdomspsykiatri

Ärendenr: SKR2024/02057

Förbundsstyrelsens beslut

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har vid sammanträde den datum, månad och år beslutat

att godkänna förslag till ändringsöverenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner om ”Ökad tillgänglighet till barn- och ungdomspsykiatri 2025–2026,

att i en skrivelse informera kommunerna och regionerna om ändringsöverenskommelsen.

Sammanfattning

Ändringsöverenskommelsen ska komplettera överenskommelsen som SKR ingick i februari 2025 med staten om ökad tillgänglighet till barn- och ungdomspsykiatri 2025–2026.

I ändringsöverenskommelsen enas SKR och staten om närmare innehåll och villkor för 2026, vilket innebär att överenskommelsen i vissa delar ändras. De ändringar som parterna är överens om framgår av ändringsöverenskommelsen. Därtill innehåller ändringsöverenskommelsen en närmare beskrivning av medelstilledningen för 2026. I övrigt kvarstår 2025 års överenskommelse oförändrad.

Ändringsöverenskommelsen redovisas i **bilaga 1**.

Sveriges Kommuner och Regioner

Anders Henriksson
Ordförande

Regeringskansliet
Socialdepartementet

**Sveriges
Kommuner
och Regioner**

Ökad tillgänglighet till barn- och ungdomspsykiatri 2026

**Ändringsöverenskommelse mellan staten
och Sveriges Kommuner och Regioner**

1. Bakgrund

Staten och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) ingick i februari 2025 en överenskommelse om ökad tillgänglighet till barn- och ungdomspsykiatri 2025–2026 (S2025/00394). Genom överenskommelsen enas staten och SKR om att under 2025–2026 stödja strategiska insatser hos regionerna för att öka tillgängligheten till barn- och ungdomspsykiatri (BUP). De strategiska insatserna avser insatser för att öka effektiviteten, produktiviteten och kapaciteten inom BUP. Detta genom bl.a. förbättrad produktionsplanering och kapacitetsstyrning i syfte att korta väntetiderna och vårdköerna till ett första besök respektive påbörjad utredning och behandling, samt utveckla omhändertagandet av barn och ungdomar i första linjen/primärvården.

Sedan 2011 finns en målsättning om en förstärkt vårdgaranti för barn och unga med psykisk ohälsa som gör gällande att barn och unga som är i behov av vård inom barn- och ungdomspsykiatri inte ska behöva vänta längre än 30 dagar på en första bedömning, samt 30 dagar från det att beslut om att göra en utredning har fattats till en påbörjad fördjupad utredning eller 30 dagar från det att beslut om att inleda en behandling har fattats till en påbörjad behandling. För att regionerna ska få ta del av medlen från överenskommelsen uppställs, såväl under 2025 som under 2026, vissa prestationskrav avseende väntetider utifrån den förstärkta vårdgarantin till BUP och avseende kapaciteten att korta vårdköer till första besök inom BUP.

Överenskommelsen som parterna enades om 2025 är tvåårig, för att på så sätt skapa en mer långsiktig inriktning för tillgänglighetsarbetet inom barn- och ungdomspsykiatri och bättre förutsättningar för att insatserna ska ge önskade resultat. Det framgår också att den övergripande inriktningen för överenskommelsen ska gälla även under 2026.

Parterna har nu enats om närmare innehåll och villkor för 2026, vilket innebär att överenskommelsen i vissa delar ändras. De ändringar som parterna är överens om framgår av denna ändringsöverenskommelse. Därtill innehåller ändringsöverenskommelsen en närmare beskrivning av medelstillelningen för 2026. I övrigt kvarstår 2025 års överenskommelse oförändrad.

Vid sidan av de områden som omfattas av överenskommelsen om ökad tillgänglighet till barn- och ungdomspsykiatri, fördelas årligen även ett

flertal andra statsbidrag som har påverkan på utvecklingen inom området psykisk hälsa och suicidprevention och/eller kan användas för att stödja utvecklingen mot en tillgänglig hälso- och sjukvård av hög kvalitet. Det är därför viktigt att insatserna samordnas med andra initiativ och pågående arbete, exempelvis den riktade satsningen på att subventionera viss vård vid svårbehandlade ätstörningar i form av nationell högspecialiserad vård (regleringsbrev för budgetåret 2026 avseende Socialstyrelsen [S2025/02147]). Detta för att skapa synergier, långsiktighet och bättre förutsättningar för ett gemensamt och strategiskt utvecklingsarbete.

2. Ändringar av överenskommelsen

2.1 Medel i block ett: Utvecklingsarbete

Av grundöverenskommelsen följer att regionerna, för att kvalificera sig för medel i block ett av överenskommelsen ska utföra ett utvecklingsarbete för att verksamheterna i regionerna som arbetar med barn och unga med psykisk ohälsa snabbare ska kunna erbjuda vård. Ett sådant arbete innebär att öka effektiviteten och produktiviteten samt förbättra produktionsplaneringen för att öka tillgängligheten till BUP genom att korta väntetiderna och vårdköerna. Utvecklingsarbetet syftar till att effektivisera och optimera BUP:s verksamhet och första linjen/primärvården.

Under 2026 ska utvecklingsarbetet fortsatt syfta till att effektivisera och optimera BUP:s verksamhet och första linjen/primärvården, för att barn och unga med psykisk ohälsa snabbare ska kunna erbjudas vård. Samtidigt ser parterna behov av ett ökat fokus på att främja övergångar mellan verksamheter för barn och unga med psykisk ohälsa.

Kraven för regionerna att kvalificera sig för medel för utvecklingsarbete ändras därför på så sätt att nedan punkter läggs till:

- genomföra en analys av hur övergångarna mellan verksamheter för barn och unga med psykisk ohälsa kan förbättras och i detta särskilt fokusera på övergångar mellan primärvårdsnivån och barn- och ungdomspsykiatri samt barn- och ungdomspsykiatri och vuxenpsykiatri, och
- redovisa vilka insatser som har vidtagits och som planeras för att göra dessa övergångar mer flexibla och ändamålsenliga och i detta särskilt beakta barn- och föräldraperspektivet.

Resultaten ska inkluderas i den redovisning regionerna ska lämna senast den 31 mars 2027 (se avsnitt 2.4 i denna ändringsöverenskommelse).

2.2 Medel i block två: Prestationer

Av grundöverenskommelsen följer att regionerna, för att kvalificera sig för prestationsbaserade medel i block två, ska genomföra insatser för att öka tillgängligheten till BUP genom att under 2025 respektive 2026 korta väntetiderna till ett första besök inom BUP, samt till påbörjade utredningar och behandlingar. Regionerna kan få del av de prestationsbaserade medlen för genomförda första besök, påbörjade utredningar och behandlingar på två sätt. Dels genom att åstadkomma en förbättring jämfört med samma period föregående år avseende andelen genomförda första besök, påbörjade utredningar och påbörjade behandlingar som skett inom 30 dagar, här kallat förbättringskriterium. Dels genom att uppnå en god genomsnittlig nivå i andelen genomförda första besök, påbörjade utredningar och påbörjade behandlingar inom 30 dagar och samtidigt uppnå en god nivå i andelen barn och unga som fortfarande väntar men har väntat maximalt 30 dagar, här kallat grundnivåkriterium.

Parterna ser dock att prestationen avseende grundnivåkriteriet för första besök bör justeras. Första besöket kan anses vara särskilt centralt då det är starten på BUP:s del av vårdkedjan. Det är vid första besöket som barnets eller den unges behov bedöms och en plan för fortsatt vård tas fram. Utan detta steg kan vare sig utredning eller behandling påbörjas, vilket i sin tur kan fördröja hela vårdkedjan. Därtill kan en tidig kontakt skapa förutsättningar för att förebygga att psykiska besvär och tillstånd bland barn och unga förvärras. En ambitionshöjning i denna del är därför angelägen.

Grundnivåkriteriet för andelen genomförda första besök och nivån av andelen barn och unga som fortfarande väntar men har väntat maximalt 30 dagar ändras därför på så sätt att nivån justeras upp från 75 procent till 80 procent. Ändringen innebär att regionerna därför kan kvalificera sig för 100 procent av medel i denna del genom att:

- minst 80 procent av de genomförda första besöken har skett inom 30 dagar, och
- minst 80 procent av barn och unga som väntar på ett första besök ska ha väntat maximalt 30 dagar.

Av grundöverenskommelsen följer att prestationskraven bedöms månatligen under mätperioden januari–november 2026. Mätperioden för den höjda nivån ska dock gälla för perioden mars–november 2026. Det innebär att för månaderna januari respektive februari 2026 är grundnivåkriteriet för andelen

genomförda första besök och nivån av andelen barn och unga som fortfarande väntar men har väntat maximalt 30 dagar fortsatt minst 75 procent.

Samtidigt behålls förbättringskriteriet oförändrat, för att fortsatt fungera som incitament för regioner som ligger långt från att uppfylla grundnivåkriteriet att förbättra sin tillgänglighet.

2.3 Insatser som SKR ska genomföra 2026

Av grundöverenskommelsen framgår att SKR ska genomföra insatser för att stödja regionerna i syfte att åstadkomma resultat och uppfylla villkoren för att få ta del av medlen från block ett respektive block två. I detta ingår bl.a., utifrån SKR:s ansvar att handha väntetidsdatabasen, att bidra till arbetet med att ta fram anvisningar, riktlinjer och rutiner för inrapportering och kvalitetssäkring av data gällande väntetider till och genomförda första besök, påbörjade utredningar och påbörjade behandlingar inom BUP, samt att samarbeta och föra dialog med berörda aktörer för att säkra insamlingen och kvalitetssäkringen av väntetidsdata. Därtill framgår att SKR, för att bidra till att öka regionernas måluppfyllnad relaterat till de prestationsbaserade medlen, ska ge stöd i regionernas arbete med analys, effektivisering samt produktions- och kapacitetsstyrning.

Regeringen har sedan dess beslutat om en ändring i hälso- och sjukvårdsförordningen (2017:80) som bl.a. innebär att regionerna från och med den 1 juli 2025 ska samla in och rapportera uppgifter om väntetider direkt till Socialstyrelsen, i stället för till SKR.

Parterna ser fortsatt behov av att SKR ska genomföra insatser för att stödja regionerna i deras analys- och utvecklingsarbete för att förbättra sina resultat och uppfylla villkoren för att ta del av de prestationsbaserade medlen. För att SKR:s analys- och utvecklingsstöd ska bli verkningsfullt är det viktigt att den information och data som ligger till grund för stödet i så hög utsträckning som möjligt överensstämmer med Socialstyrelsens väntetidsdata.

Även Socialstyrelsen ska stödja utvecklingen hos regionerna, bland annat genom det uppdrag regeringen har gett Socialstyrelsen om att inrätta nationella utvecklingsteam inom barn- och ungdomspsykiatri. Målsättningen med utvecklingsteamerna är att stödja regioner och verksamheter i arbetet med att öka tillgängligheten och skapa förutsättningar

för stärkt kvalitet och effektivitet i den barn- och ungdomspsykiatriska vården.

För att ta del av medel från överenskommelsen under 2026 ska SKR därför genomföra följande insatser:

- bidra till Socialstyrelsens arbete med anvisningar, riktlinjer och rutiner för inrapportering och kvalitetssäkring av data gällande väntetider till och genomförda första besök, påbörjade utredningar och påbörjade behandlingar inom BUP, inbegripet att dela nödvändig information med Socialstyrelsen,
- samarbeta med Socialstyrelsen för att den information och data som ligger till grund för SKR:s analys- och utvecklingsstöd till regionerna i så hög utsträckning som möjligt överensstämmer med Socialstyrelsens väntetidsdata avseende BUP,
- tillhandahålla jämförelsebar data till Socialstyrelsen, som vid behov kan ligga till grund för myndighetens bedömning av om prestationskraven för utbetalning av medel till regionerna i enlighet med överenskommelsen är uppfyllda,
- ge stöd i regionernas arbete med att analysera befintliga rutiner och processer för att identifiera hur olika delar i BUP-verksamheten kan effektiviseras samt att ta sig från nuläge till ett önskat läge baserat på regionernas genomförda analyser,
- stödja regionerna i arbetet med produktions- och kapacitetsstyrning,
- utbyta kunskaper och erfarenheter med Socialstyrelsen i uppdrag som har bäring på denna överenskommelse.

2.4 Regionernas redovisning

Av grundöverenskommelsen följer att regionerna senast den 31 mars 2026 respektive den 31 mars 2027 ska lämna in en redovisning till Regeringskansliet (Socialdepartementet) som innehåller en beskrivning av insatser som regionerna ska genomföra inom ramen för överenskommelsen (se avsnitt 5.1 i överenskommelsen).

Regeringen beslutade i juni 2025 att ge Socialstyrelsen i uppdrag att följa upp överenskommelsen mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner om ökad tillgänglighet till barn- och ungdomspsykiatri 2025–2026. Av uppdraget framgår att Socialstyrelsen bl.a. ska följa upp och utvärdera regionernas strategiska insatser för att öka effektiviteten, produktiviteten och

kapaciteten inom BUP och de strategiska insatserna för att utveckla omhändertagandet av barn och ungdomar i första linjen/primärvården.

Parterna har därför enats om att ändra redovisningskravet på så sätt att regionerna senast den 31 mars 2026 respektive den 31 mars 2027 ska lämna in en redovisning till Socialstyrelsen, i stället för att lämnas till Regeringskansliet (Socialdepartementet).

3. Ekonomiska villkor för 2026

3.1 Närmare om medelstillelningen i överenskommelsen för 2026.

Överenskommelsen omfattar totalt 1 miljard kronor för 2026.

Av dessa medel fördelas 150 miljoner kronor till regionerna för utvecklingsarbete som syftar syfta till att effektivisera och optimera BUP:s verksamhet och första linjen/primärvården, i enlighet med avsnitt 3.1 i grundöverenskommelsen och avsnitt 2.1 i denna ändringsöverenskommelse. Varje region tilldelas 5 miljoner kronor och en andel som ska beräknas i förhållande till respektive regions befolkningsstorlek inom åldersgruppen 0–18 år den 1 november 2025, i enlighet med data från Statistikmyndigheten SCB.

Vidare fördelas 10 miljoner kronor till SKR för att genomföra insatser i enlighet med vad som anges i avsnitt 2.3 i denna ändringsöverenskommelse.

Utbetalningen till regionerna samt till SKR i denna del sker genom ett särskilt regeringsbeslut ställt till Kammarkollegiet som fattas samtidigt som denna ändringsöverenskommelse beslutas. Kostnaderna ska belasta det under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg för budgetåret 2026 uppförda anslaget 1:8 Bidrag till psykiatri, anslagsposten 3 Till Kammarkollegiets disposition. Inom ramen för det aktuella beslutet avses uppgifter för rekvisition och redovisning att framgå.

Vidare beräknas 840 miljoner kronor fördelas till regionerna, via block två (avsnitt 3.2 i grundöverenskommelsen och avsnitt 2.2 i denna ändringsöverenskommelse), baserat på regionernas uppfyllnadsgrad av prestationskraven för ökad tillgänglighet genom att korta väntetider till ett första besök (210 miljoner), påbörjade utredningar (210 miljoner) och påbörjade behandlingar (210 miljoner) samt för genomförda första besök

inom BUP i förhållande till förändringar på den totala väntelistan för första besök (210 miljoner). Varje regions månatliga andel av respektive målrelaterad ersättning ska beräknas i förhållande till respektive regions befolkningsstorlek inom åldersgruppen 0–18 år.

Medel utifrån prestationskrav för väntetider respektive vårdköer utbetalas vid två tillfällen under året. I augusti utbetalas medel baserat på regionernas uppfyllnadsgrad av prestationskraven för januari till och med juni. I december utbetalas medel baserat på regionernas uppfyllnadsgrad av prestationskraven under juli till och med november. Vid utbetalningen i december fördelas även medlen i bonuspotten. Utbetalningen till regionerna i denna del ska, under ovan nämnda förutsättningar, hanteras av Socialstyrelsen. Kostnaderna ska belasta det under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg för budgetåret 2026 uppförda anslaget 1:11 Prestationsbundna insatser för att korta vårdköerna, anslagsposten 4 Psykiatri och psykisk hälsa. Inom ramen för det aktuella beslutet avses uppgifter för rekvisition och redovisning att framgå.

Regeringskansliet (Socialdepartementet), Kammarkollegiet och Socialstyrelsen har rätt att, under 2026, begära in kopior av räkenskaper och övrigt underlag som rör bidragets användning.

4. Godkännande av överenskommelsen

Överenskommelsen har upprättats i två exemplar varav parterna tagit var sitt.

För staten genom
Socialdepartementet

För Sveriges Kommuner och
Regioner

Stockholm den xx xxxx 2026

Stockholm den xx xxxx 2026

Petra Noreback
Statssekreterare

Palle Lundberg
Verkställande direktör

Korrigerering av Fördjupad analys av utanförskap 2024

Ett fel har upptäckts i underlagen till den fördjupade analysen av utanförskap som SCB genomförde tillsammans med Boverket inom ramen för ett regeringsuppdrag 2024. Det handlar om variabeln om svag arbetsmarknadsetablering. Det får begränsade konsekvenser för analysen som helhet men för 11 RegSO och 3 kommuner innebär det en justering av status som RegSO med en sammanvägt stor problematik som kan relateras till utanförskap.

I analysen 2024 grupperades RegSO utifrån om de hade en eller flera, och vilka, utmaningar. För analysen användes 6 problemvariabler: svag arbetsmarknadsetablering, svaga skolresultat, lågt valdeltagande, bidragsberoende, trångboddhet och många anmälda brott. Felet har uppstått genom att variabeln om svag arbetsmarknadsetablering beräknats baserat på andelen i befolkning med en inkomst mellan 1 och 2,9999 inkomstbasbelopp (IBB) i stället för andel i befolkningen med inkomst under 3 IBB. De som hade en inkomst under 1 IBB fanns alltså inte med i underlaget.

Färre områden med sammanvägt stor problematik

I analysen redovisades inte faktiska nivåer på problemvariablerna utan områdena fick en "pinne" för varje problem (dvs om området hamnade bland de 5 procent med sämst utfall). Sedan grupperades områdena efter antal problem och några av grupperna grupperades till en lista om 180 områden som hade "en sammanvägt stor problematik som kan relateras till utanförskap". Med den korrigerade variabeln blir det 179 RegSO som får denna status. 174 av dessa är samma som tidigare medan 5 RegSO tillkommer och 6 RegSO faller bort. Detta innebär att det i stället för 66 kommuner blir 67 kommuner som berörs. Ludvika försvinner från listan medan Åmål och Filipstad tillkommer.

Följande områden utgår efter en reviderad beräkning från listan med RegSO med en sammanvägt stor problematik som kan relateras till utanförskap:

RegSO som utgår från listan av områden med sammanvägt stor problematik

RegSOkod	RegSONamn	Kommun
0126R002	Flemingsberg östra	Huddinge
0484R020	Skogsängen-Viptorp	Eskilstuna
xxxxxxxxxxx1280R001	RegSO-Almvik norr-Lindängen norr	Malmö

RegSOkod	RegSONamn	Kommun
1280R003	RegSO-Annelund-Lönngården	Malmö
1280R090	RegSO-Östra Sorgenfri norr	Malmö
2085R008	Marnäs	Ludvika

Följande områden tillkommer till listan med RegSO med en sammanvägt stor problematik som kan relateras till utanförskap:

RegSO som tillkommer till listan av områden med sammanvägt stor problematik

RegSOkod	RegSONamn	Kommun
0484R014	Myrtorp-Västermalm-Brunnsbacken	Eskilstuna
0484R018	Skiftinge-Årsta-Sal	Eskilstuna
1280R046	RegSO-Lorensborg	Malmö
1492R002	Åmål centrum östra	Åmål
1782R005	Kalhyttan-centrum	Filipstad

Fler områden med många och särskilt stora utmaningar

I redovisningen lyftes också de RegSO som enligt den modell som använts hade de allra största utmaningarna som kan relateras till utanförskap. I och med att den korrigerade variabeln i högre grad är korrelerad med de övriga fem problemvariablerna blir även antalet RegSO som bedöms ha många särskilt stora utmaningar och det sammanvägt sämsta utfallet på de olika problemvariablerna fler. Med den korrigerade variabeln blir det 56 RegSO, jämfört med tidigare 40 RegSO. En ny resultatfil har publicerats där det framgår vilka RegSO denna grupp omfattar. [Fördjupad analys om utanförskap. Slutrapport regeringsuppdrag 2024:2](#). Analysverktyget Utanförskapets karta kommer även det att uppdateras och publiceras inom de närmaste dagarna.

Uppdaterad rapport publiceras i mitten av februari

SCB beklagar det inträffade och arbetar med att korrigera alla resultat. Efter en utredning av konsekvenserna av felet i variabeln om svag arbetsmarknadsetablering är bedömningen att alla kvalitativa resultat i slutredovisningen av regeringsuppdraget är giltiga. Men eftersom alla variabler i analysen samvarierar innebär en korrigerad variabel att små men genomgående justeringar behöver göras av hela analysen. Publicering av en korrigerad analysrapport planeras till mitten av februari.

Om du har frågor är du välkommen att vända dig till:

Sara Frankl, sektionschef, sektionen för samordning och tvärområden
sara.frankl@scb.se
 010-479 48 04

SocialdepartementetKammarkollegiet
Box 2218
103 15 Stockholm

Uppdrag till Kammarkollegiet att betala ut medel till Sveriges Kommuner och Regioner i enlighet med överenskommelsen om en jämlik och effektiv cancervård med kortare väntetider 2026

Regeringens beslut

Regeringen ger Kammarkollegiet i uppdrag att, med anledning av överenskommelsen mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) om en jämlik och effektiv cancervård med kortare väntetider 2026, betala ut 505 000 000 kronor till SKR. Delar av medlen ska fördelas vidare av SKR i enlighet med överenskommelsen.

Regeringen ger även Kammarkollegiet i uppdrag att, med anledning av nämnda överenskommelse, betala ut 250 000 000 kronor till regionerna i enlighet med *bilagan*.

Av utgifterna som betalas ut till SKR ska 25 000 000 kronor redovisas mot det inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg för budgetåret 2026 uppförda anslaget 1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård, anslagsposten 8 Livmoderhalscancer och 480 000 000 kronor redovisas mot det inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg för budgetåret 2026 uppförda anslaget 1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård, anslagsposten 16 Åtgärder för en bättre cancervård. Medlen betalas ut engångsvis efter rekvisition till Kammarkollegiet senast den 1 december 2026.

Utgifterna avseende regionerna ska redovisas mot det inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg för budgetåret 2026 uppförda anslaget 1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård, anslagsposten 16 Åtgärder för

en bättre cancervård. Medlen betalas ut engångsvis efter rekvisition till Kammarkollegiet senast den 1 december 2026.

Medel som inte har använts för avsett ändamål ska återbetalas till Kammarkollegiet senast den 31 mars 2027. Vid samma tidpunkt ska SKR lämna en ekonomisk redovisning till Kammarkollegiet.

Redovisning, rekvisition och återbetalning ska hänvisa till diarienumret för överenskommelsen och till diarienumret för detta beslut. För hanteringen i övrigt gäller vad som anges i överenskommelsen.

Regeringskansliet (Socialdepartementet) och Kammarkollegiet har rätt att, i enlighet med överenskommelsen, begära in kopior av räkenskaper och övrigt underlag som rör bidragets användning från SKR. Vidare villkor framgår av bilaga 1 till överenskommelsen.

På regeringens vägnar

Jakob Forssmed

Helena Lagerholm

Kopia till

Finansdepartementet/BA, ESA, K

Regeringskansliets förvaltningsavdelning/Ekonomi och Affärer

Socialstyrelsen

regionerna

kommunerna

Sveriges Kommuner och Regioner

Utbetalning av stimulansmedel till regionerna för arbete med standardiserade vårdförlopp i cancervården

Fördelning av 250 000 000 kronor för utbetalning av stimulansmedel för arbete med standardiserade vårdförlopp (SVF) i enlighet med överenskommelsen En jämlik och effektiv cancervård med kortare väntetider 2026.

Kod	Region	Befolkningsmängd 1 nov 2025	Andel	Belopp
1	Stockholm	2 486 723	23,4%	58 592 431
3	Uppsala	410 767	3,9%	9 678 536
4	Sörmland	300 830	2,8%	7 088 188
5	Östergötland	472 843	4,5%	11 141 177
6	Jönköpings	369 935	3,5%	8 716 448
7	Kronoberg	203 379	1,9%	4 792 039
8	Kalmar	245 650	2,3%	5 788 031
9	Gotland	60 932	0,6%	1 435 686
10	Blekinge	156 711	1,5%	3 692 441
12	Skåne	1 433 763	13,5%	33 782 476
13	Halland	346 113	3,3%	8 155 151
14	Västra Götaland	1 778 231	16,8%	41 898 867
17	Värmland	283 294	2,7%	6 675 003
18	Örebro	308 487	2,9%	7 268 603
19	Västmanland	280 836	2,6%	6 617 088
20	Dalarna	286 090	2,7%	6 740 883
21	Gävleborg	283 778	2,7%	6 686 407
22	Västernorrland	240 829	2,3%	5 674 438
23	Jämtland Härjedalen	132 634	1,3%	3 125 136
24	Västerbotten	279 419	2,6%	6 583 700
25	Norrbotten	249 013	2,3%	5 867 271
	Riket	10 610 257	100,0%	250 000 000

Socialdepartementet

Socialstyrelsen
106 30 Stockholm

Uppdrag att utbetala medel till kommuner för ökad lagerhållning av sjukvårdsprodukter

Regeringens beslut

Regeringen ger Socialstyrelsen i uppdrag att betala ut 72 000 000 kronor till kommunerna i enlighet med fördelningen i *bilagan*. Medlen till kommunerna ska betalas ut engångsvis utan rekvisition så snart som möjligt. Utgifterna ska redovisas mot det inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg för budgetåret 2026 uppförda anslaget 4:7 Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m., anslagsposten 14 Civil beredskap. Kommunerna får använda medlen för att genomföra åtgärder för att kunna uppfylla de lagkrav på lagerhållning av sjukvårdsprodukter som träder i kraft den 1 januari 2027.

Ärendet

I Budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1) avsätts 72 miljoner kronor under 2026 för bidrag till kommunernas arbete med att öka lagerhållningen av sjukvårdsprodukter (medicintekniska produkter, personlig skyddsutrustning, livsmedel för speciella medicinska ändamål och tillverkningsmaterial).

En bestämmelse om skyldighet för kommuner att lagerhålla sjukvårdsprodukter för sådan vård som de ska erbjuda enligt hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) träder i kraft den 1 januari 2027.

På regeringens vägnar

Jakob Forssmed

Caroline Nilsson

Kopia till

Sveriges Kommuner och Regioner
Alla kommuner

Kommun	Belopp att utbetala
Upplands Väsby	343 179
Vallentuna	239 793
Österåker	338 807
Värmdö	316 538
Järfälla	611 847
Ekerö	197 769
Huddinge	778 833
Botkyrka	653 722
Salem	118 152
Haninge	688 286
Tyresö	336 648
Upplands-Bro	225 319
Nykvarn	84 254
Täby	531 409
Danderyd	221 279
Sollentuna	530 445
Stockholm	6 778 002
Södertälje	699 502
Nacka	770 442
Sundbyberg	386 073
Solna	585 715
Lidingö	329 234
Vaxholm	79 644
Norrtälje	454 128
Sigtuna	360 715
Nynäshamn	207 945
Håbo	157 359
Älvkarleby	65 040
Knivsta	146 429
Heby	97 160
Tierp	142 736
Uppsala	1 689 498
Enköping	331 542
Östhammar	150 808
Vingåker	58 781
Gnesta	77 084
Nyköping	396 793
Oxelösund	81 450
Flen	103 562
Katrineholm	231 708
Eskilstuna	727 134
Strängnäs	267 473
Trosa	101 389
Ödeshög	35 636

Ydre	24 604
Kinda	67 545
Boxholm	36 974
Åtvidaberg	78 164
Finspång	146 232
Valdemarsvik	51 116
Linköping	1 143 188
Norrköping	985 197
Söderköping	100 249
Motala	293 632
Vadstena	51 109
Mjölby	195 501
Aneby	46 452
Gnosjö	61 523
Mullsjö	51 224
Habo	91 756
Gislaved	195 141
Vaggeryd	101 281
Jönköping	1 003 466
Nässjö	213 743
Värnamo	234 674
Sävsjö	78 476
Vetlanda	185 976
Eksjö	120 474
Tranås	126 503
Uppvidinge	60 987
Lessebo	55 821
Tingsryd	81 165
Alvesta	134 283
Älmhult	119 360
Markaryd	67 152
Växjö	668 815
Ljungby	191 543
Högsby	35 283
Torsås	46 940
Mörbylånga	110 820
Hultsfred	92 238
Mönsterås	88 218
Emmaboda	60 464
Kalmar	494 598
Nybro	134 955
Oskarshamn	182 384
Västervik	246 372
Vimmerby	104 302
Borgholm	72 291
Gotland	414 255

Olofström	87 438
Karlskrona	449 205
Ronneby	195 141
Karlshamn	215 054
Sölvesborg	118 233
Svalöv	98 321
Staffanstorp	186 016
Burlöv	137 922
Vellinge	257 323
Östra Göinge	93 541
Örkelljunga	69 915
Bjuv	108 851
Kävlinge	220 913
Lomma	167 794
Svedala	160 937
Skurup	116 482
Sjöbo	131 384
Hörby	105 409
Höör	119 551
Tomelilla	93 113
Bromölla	84 899
Osby	87 506
Perstorp	48 868
Klippan	120 372
Åstorp	111 919
Båstad	109 394
Malmö	2 494 524
Lund	895 009
Landskrona	322 913
Helsingborg	1 037 962
Höganäs	193 675
Eslöv	238 069
Ystad	218 340
Trelleborg	321 257
Kristianstad	584 860
Simrishamn	127 860
Ängelholm	306 368
Hässleholm	353 349
Hylte	68 944
Halmstad	721 424
Laholm	180 694
Falkenberg	321 467
Varberg	471 033
Kungsbacka	585 566
Härryda	271 757
Partille	279 225

Öckerö	86 691
Stenungsund	189 397
Tjörn	109 217
Orust	104 546
Sotenäs	61 456
Munkedal	69 609
Tanum	86 419
Dals-Ed	31 251
Färgelanda	42 948
Ale	221 205
Lerum	297 420
Vårgårda	84 627
Bollebygd	66 432
Grästorp	37 965
Essunga	37 870
Karlsborg	47 979
Gullspång	33 606
Tranemo	80 581
Bengtsfors	61 238
Mellerud	61 462
Lilla Edet	98 212
Mark	238 843
Svenljunga	72 067
Herrljunga	64 653
Vara	108 715
Götene	90 187
Tibro	76 623
Töreboda	61 591
Göteborg	4 157 151
Mölnadal	487 313
Kungälv	343 220
Lysekil	94 064
Uddevalla	386 406
Strömstad	92 115
Vänersborg	271 818
Trollhättan	401 125
Alingsås	290 943
Borås	782 031
Ulricehamn	169 417
Åmål	79 983
Mariestad	166 409
Lidköping	274 574
Skara	127 358
Skövde	394 281
Hjo	63 309
Tidaholm	86 576

Falköping	222 644
Kil	81 579
Eda	56 472
Torsby	76 541
Storfors	25 772
Hammarö	115 192
Munkfors	24 753
Forshaga	77 736
Grums	60 614
Årjäng	66 446
Sunne	90 866
Karlstad	669 792
Kristinehamn	160 740
Filipstad	65 828
Hagfors	77 139
Arvika	172 737
Säffle	100 602
Lekeberg	58 251
Laxå	36 818
Hallsberg	109 190
Degerfors	63 003
Hällefors	42 622
Ljusnarsberg	29 370
Örebro	1 090 117
Kumla	153 972
Askersund	77 505
Karlskoga	204 239
Nora	71 958
Lindesberg	156 470
Skinnskatteberg	28 684
Surahammar	66 357
Kungsör	58 319
Hallstahammar	112 558
Norberg	36 607
Västerås	1 094 828
Sala	154 073
Fagersta	88 300
Köping	174 332
Arboga	94 627
Vansbro	45 834
Malung-Sälen	69 012
Gagnef	70 173
Leksand	109 923
Rättvik	74 545
Orsa	46 696
Älvdalen	46 329

Smedjebacken	73 140
Mora	139 029
Falun	406 413
Borlänge	348 733
Säter	76 494
Hedemora	102 503
Avesta	152 410
Ludvika	181 834
Ockelbo	38 773
Hofors	62 230
Ovanåker	76 758
Nordanstig	62 949
Ljusdal	124 928
Gävle	706 956
Sandviken	259 082
Söderhamn	165 282
Bollnäs	177 584
Hudiksvall	254 146
Ånge	61 490
Timrå	118 885
Härnösand	165 758
Sundsvall	673 173
Kramfors	118 498
Sollefteå	124 371
Örnsköldsvik	376 500
Ragunda	34 903
Bräcke	40 857
Krokom	106 936
Strömsund	74 409
Åre	85 639
Berg	48 373
Härjedalen	68 706
Östersund	440 814
Nordmaling	46 879
Bjurholm	15 934
Vindeln	36 838
Robertsfors	45 012
Norsjö	26 199
Malå	19 960
Storuman	37 687
Sorsele	16 009
Dorotea	15 371
Vännäs	62 481
Vilhelmina	42 134
Åsele	18 358
Umeå	914 949

Lycksele	82 400
Skellefteå	516 995
Arvidsjaur	41 095
Arjeplog	17 441
Jokkmokk	31 848
Överkalix	21 685
Kalix	103 929
Övertorneå	27 204
Pajala	38 956
Gällivare	116 448
Älvsbyn	52 942
Luleå	542 814
Piteå	286 992
Boden	192 269
Haparanda	61 829
Kiruna	152 213
Summa	72 000 000

Sammanträde med Gemensamma patientnämnden

Datum: 2026-02-27 kl. 09:10-11:47

Ajourneringar: 09:57-10:05, 11:03-11:14

Plats: Sammanträdesrum A1, Regionkansliet

Ledamöter: **Regionen**
Magnus Olsson (VfP) ordförande
Carolina Björkman (S) 1:a vice ordförande
Annika Swedbjör (M) ersätter Susanne Henning Aihonen (KD)

Kommunerna
Lisa Friberg (S) 2:a vice ordförande, Eskilstuna
Berit Hyllbrant (L) ersätter Helén Stockow (S), Flen
Stefan Blomkvist (S), Katrineholm
Marjo Gustafsson (S), Nyköping
Dagmara Mandrela (SD), Oxelösund
Krister Lumme (S), Strängnäs
Elisabeth Hammarlund (L), Trosa
Monica Karlsson (SD), Vingåker

Ersättare: **Regionen**
Rolf Svensson (S)
Katarina Forsberg (C)

Kommunerna
Jimmy Sörman (S), Eskilstuna
Thorbjörn Eriksson (C), Katrineholm
Yvonne Rigbrandt (M), Nyköping

Ej närvarande: Gnesta kommun

Sekreterare: Jesper Holmström Zenk

Medverkande: Carolina Sandberg, verksamhetschef
Erika Grundberg, utredningssekreterare
Magnus Johansson, regiondirektör
Matilda Uvnäs, utredningssekreterare
Mats Henningsson, hälsovalschef via Teams
Sheila Andersson, utredningssekreterare
Åsa Hessel, stabschef

Justerare: Magnus Olsson (VfP)
Berit Hyllbrant (L)

Justerade
paragrafer: § 1–6

Vid protokollet:

Jesper Holmström Zenk
Sekreterare

Justeras:

Magnus Olsson (VfP)
Ordförande

Berit Hyllbrant (L)
Tjänstgörande ersättare

Innehållsförteckning

Beslutsärenden

§ 1/26	Fastställande av dagordning	PN26-0004-1
§ 2/26	Information vid gemensamma patientnämndens sammanträde den 27 februari 2026	PN26-0004-2
§ 3/26	Verksamhetsberättelse för gemensamma patientnämnden 2025	PN26-0006-1
§ 4/26	Revidering av arvodesersättning för stödpersoner 2026	PN26-0008-1
§ 5/26	Revidering av sammanträdestider för gemensamma patientnämnden 2026	PN26-0007-1
§ 6/26	Anmälningssärenden till den gemensamma patientnämndens sammanträde den 27 februari 2026	PN26-0005-1

§ 1/26 Fastställande av dagordning

Diarienummer: PN26-0004

Gemensamma patientnämndens beslut

Dagordningen fastställs enligt utskickad handling.

§ 2/26 Information vid gemensamma patientnämndens sammanträde den 27 februari 2026

Diarienummer: PN26-0004

Gemensamma patientnämndens beslut

Informationen godkänns och läggs till handlingarna.

Ärendet

Ordförande Magnus Olsson (VfP) presenterar sig för nämnden.

Hälsovalschef Mats Henningsson informerar om de genomförda granskningarna av den digitala vården och beslutet att tilldela vårdgivare en skriftlig varning för att ha fakturerat vissa digitala besök där bedömningen är att ingen verklig vård genomförts.

Verksamhetschef Åsa Hessel informerar om arbetet mot välfärdsbrottslighet i Region Sörmland. Det informeras kring strukturen och inriktningsområden för vart regionen arbetar för att säkerställa integriteten för välfärdssystemet.

Regiondirektör Magnus Johansson informerar om pågående arbete för effektiviseringar i regionens verksamheter och om verksamhetens resultat för 2025, där regionen gjorde ett mindre överskott. Regionen har löpande kostnader många år framöver relaterat till räntor i och med tidigare investeringar som är högre än innan 2023 och det är fortsatta underskott för divisionerna kirurgi och medicin. Regiondirektören har en dialog med ledamöterna om ekonomin och hälso- och sjukvården i regionen framöver. Dialogen handlar även om hur han följer upp de vårdbrister som patientnämndens kansli rapporterar. Han berättar även om regionens nya politiska organisation som införs 2027 förutsatt inga ändringar genomförs efter valet.

Verksamhetschef Carolina Sandberg informerar om verksamhetsberättelse 2025, återslagrapport om redovisade uppdrag, föreslagen reviderad arvodesersättning för stödpersoner samt om aktuellt från patientnämndens kansli.

Verksamhetsberättelsen visar att det har varit en skyndsam handläggning av ärenden, barnperspektivet beaktas, det är hög telefontillgänglighet, ökning av ärenden genom e-tjänst, positiv budgetavvikelse och inga avvikelser enligt interna kontrollen.

Redogörelsen av innehållet i klagomål visar att Sörmland är bland de högsta per invånare i Sverige, men att andra patientnämnder också haft ökade klagomål

under 2025. Inget verksamhetsområde sticker ut från de andra och klagomålen på vården är fortsatt främst från kvinnor som tidigare år. Det har inte kunnat dras några slutsatser över vad ökningen kan bero på och hur mycket som handlar om dålig vård jämfört med tidigare, men det är enklare att rapportera genom e-tjänster än tidigare.

§ 3/26 Verksamhetsberättelse för gemensamma patientnämnden 2025

Diarienummer: PN26-0006

Gemensamma patientnämndens beslut

Verksamhetsberättelse för gemensamma patientnämnden 2025 godkänns.

Proposition

Ordförande Magnus Olsson (VfP) ställer förvaltningens förslag under proposition och finner att det bifalls.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts genom den gemensamma patientnämndens arbetsutskott.

Ärendet

I verksamhetsberättelsen för 2025 sker en återsrapportering och analys av den gemensamma patientnämndens mål, ekonomiska utfall och plan för internkontroll av det aktuella verksamhetsåret.

Patientnämnden i Sörmland är gemensam för regionen och länets kommuner. Nämnden är en opartisk instans och dess kansli tar emot synpunkter och klagomål som rör all offentligt finansierad hälso- och sjukvård inom kommunerna, regionen och folktandvården. Uppdraget innefattar också att förordna stödpersoner till patienter som tvångsvårdas eller isoleras enligt smittskyddslagen.

Under 2025 framfördes 2037 synpunkter och klagomål, vilket är en ökning mot föregående verksamhetsår med 19 procent.

Synpunkterna berörde främst specialistsjukvården samt primärvården och handlade till största del om upplevda brister inom områdena vård och behandling, kommunikation och tillgänglighet.

Antalet synpunkter och klagomål som inkom via e-tjänster ökade under året i jämförelse med 2024.

Patientnämndens verksamhet pågick i huvudsak enligt verksamhetsplanen för 2025. Det ekonomiska resultatet redovisar ett budgetöverskott om 1,1 mnkr, som främst beror på att medel för personalkostnader avsatta för stödpersoner, inte har använts i nivå med budget.

Nämndens kansli har efter uppdrag från ärende § 21/25 Verksamhetsplan med budget 2026-2028 för gemensamma patientnämnden genomfört en fördjupad redogörelse över inkomna klagomål under verksamhetsåret 2025. Denna redogörelse anmäls till nämnden och publiceras med beslutsärendet.

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande – Verksamhetsberättelse för gemensamma patientnämnden 2025
Verksamhetsberättelse för gemensamma patientnämnden 2025

Beslutet expedieras till

Sörmlands kommuner
Magnus Johansson, regiondirektör
Johanna Öjert, budgetchef
Carolina Sandberg, verksamhetschef patientnämndens kansli
Anna Nijssen, controller
Akten

§ 4/26 Revidering av arvodesersättning för stödpersoner 2026

Diarienummer: PN26-0008

Gemensamma patientnämndens beslut

1. Arvodesersättningen för stödpersoner under 2026 höjs med 100 kr/månad per förordnande och därmed fastställs arvodet till totalt 900 kr/månad per förordnande.

Omkostnadsersättningen kvarstår på nuvarandenivå, 600 kr/månad per förordnande.

Beslutet innebär att en stödperson totalt kan få 1 500kr/månad per förordnande i arvode och omkostnadsersättning, exklusive reseersättning.

2. Beslutet gäller från 1 april 2026.

3. Nytt beslut om ersättning prövas på nytt vid den gemensamma patientnämndens första sammanträde 2027.

Proposition

Ordförande Magnus Olsson (VfP) ställer förvaltningens förslag under proposition och finner att det bifalls.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts genom patientnämndens arbetsutskott.

Ärendet

Patienter som vårdas enligt lag (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård, lag (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård eller hålls isolerade enligt smittskyddslag (2004:168) har rätt till en stödperson. Stödpersonen är ett socialt och medmänskligt stöd till patienten. Vården har skyldighet att informera patienten om rätten till att få en stödperson. Patientnämnden har ansvaret att förordna stödpersoner till patienter som har en pågående tvångsvård.

Enligt beslut § 4/25 från den gemensamma patientnämndens sammanträde den 27 februari 2025 ska ersättningen för stödpersoner prövas vid det första sammanträdet varje år. Ersättningen för uppdraget bör vara på en skälig ekonomisk nivå och främja rekrytering av stödpersoner. Vid 2026 års prövning

bedöms det, mot denna bakgrund, finnas behov av att höja ersättningen.

Nuvarande arvode är 800 kr/månad per förordnande och den skattefria omkostnadsersättningen är 600 kr/månad per förordnande. Det innebär att en stödperson idag totalt kan få 1 400kr/månad per förordnande, exklusive reseersättning. Förslaget avser att endast justera ersättningen för arvodet per förordnande.

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande – Revidering av arvodesersättning för stödpersoner 2026

Protokollsutdrag från gemensamma patientnämnden sammanträde den 2025-02-27
– Revidering av arvodesersättning för stödpersoner 2025

Beslutet expedieras till

Sörmlands kommuner
Magnus Johansson, regiondirektör
Carolina Sandberg, verksamhetschef patientnämndens kansli
Jörgen Bragner, verksamhetschef Karsuddens regionsjukhus
Johanna Öjert, budgetchef
Anna Nijssen, controller
Akten

§ 5/26 Revidering av sammanträdestider för gemensamma patientnämnden 2026

Diarienummer: PN26-0007

Gemensamma patientnämndens beslut

1. Sammanträdet den 11 december flyttas till den 4 december.
2. Patientnämndens arbetsutskotts sammanträde den 27 november flyttas till den 20 november.

Proposition

Ordförande Magnus Olsson (VfP) ställer förvaltningens förslag under proposition och finner att det bifalls.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts genom patientnämndens arbetsutskott.

Ärendet

Genom dialog med ordförande har det funnits att sammanträdet den 11 december bättre hade kunnat genomföras den 4 december. Därmed föreslås även arbetsutskottet flytta till den 20 november.

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande - Revidering av sammanträdestider för gemensamma patientnämnden 2026

Beslutet expedieras till

Sörmlands kommuner
Magnus Johansson, regiondirektör
Carolina Sandberg, verksamhetschef patientnämndens kansli
Nämndsekreterarna
Johanna Öjert, budgetchef
Anna Nijssen, controller
Akten

§ 6/26 Anmälningssärenden till den gemensamma patientnämndens sammanträde den 27 februari 2026

Diarienummer: PN26-0005

Gemensamma patientnämndens beslut

Redovisade handlingar godkänns och läggs till handlingarna.

Yrkande

Ordförande Magnus Olsson (VfP) yrkar att Regionfullmäktige § 16/26 - Riktlinjer för publicering av personuppgifter i sammanträdeshandlingar, protokoll, diarier och webbsändningar på internet, samt upphävande av tidigare riktlinje, Regionstyrelsen § 34/26 - Val av dataskyddsombud enligt Dataskyddsförordningen (GDPR) och Minnesanteckningar från gemensamma patientnämndens arbetsutskott den 12 februari 2026 läggs till handlingarna.

Proposition

Ordförande Magnus Olsson (VfP) ställer förvaltningens förslag under proposition och finner att det bifalls.

Ordförande Magnus Olsson (VfP) ställer eget tilläggsyrkande under proposition och finner att det bifalls.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts genom patientnämndens arbetsutskott.

Ärendet

I ärendet redovisas protokoll, rapporter, skrivelser, myndighetsbeslut, domar, beslut och information från Sveriges Kommuner och Regioner samt andra handlingar som ska anmälas till nämnden.

Följande handlingar anmäls:

Delegationsbeslut

PN-PN26-0003-2 Underlag delegationsbeslut 2026 Patientnämnden

PN-PN26-0003-6 Underlag avseende delegationsbeslut för stödpersoner fram till sista januari 2026

Inkomna handlingar

PN-PN26-0003-1 Regionstyrelsen § 305/25 - Riktlinjer för publicering av personuppgifter i sammanträdeshandlingar, protokoll, diarier, webbsändningar på internet, samt upphävande av tidigare riktlinje

PN-PN26-0003-3 Strängnäs KF § 5 - Befrielse från uppdrag som ersättare för (M) i den gemensamma patientnämnden - Bengt Karlsson

PN-PN26-0003-4 Strängnäs KF § 7 - Val av ny ersättare för (M) i gemensamma patientnämnden

PN-PN26-0003-5 Fördjupad redogörelse över inkomna klagomål 2025

PN-PN26-0003-7 Regionfullmäktige § 16/26 - Riktlinjer för publicering av personuppgifter i sammanträdeshandlingar, protokoll, diarier, webbsändningar på internet, samt upphävande av tidigare riktlinje

PN-PN26-0003-8 Regionstyrelsen § 34/26 – Val av dataskyddsombud enligt Dataskyddsförordningen (GDPR)

PN26-0002-2 Minnesanteckningar gemensamma patientnämndens arbetsutskott den 12 februari 2026

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande – Anmälningssärenden till den gemensamma patientnämndens sammanträde den 27 februari 2026

Beslutet expedieras till

Akten

UNDERSKRIFTSSIDA

Detta dokument har undertecknats med avancerade elektroniska
underskrifter:

NAMN:	MAGNUS OLSSON
TITEL, ORGANISATION:	Ordförande, Gemensamma patientnämnden
TID:	2026-03-02 09:33:43 +01:00
IDENTIFIKATIONSTYP:	Svensk e-legitimation

NAMN:	BERIT INGRID KRISTINA HYLLBRANT
TITEL, ORGANISATION:	Tjänstgörande ersättare, Gemensamma patientnä...
TID:	2026-03-02 12:45:25 +01:00
IDENTIFIKATIONSTYP:	Svensk e-legitimation

Verksamhetsberättelse 2025

Gemensamma patientnämnden

December 2025

REGION
SÖRMLAND

Innehållsförteckning

1 Sammanfattande analys.....	3
1.1 Region Sörmland har en jämlik, tillgänglig, kvalitativ och effektiv verksamhet.....	3
1.1.1 Jämlik verksamhet.....	3
1.1.2 Tillgänglig verksamhet.....	3
1.1.3 Kvalitativ verksamhet	3
1.1.4 Effektiv verksamhet.....	3
1.2 Region Sörmland arbetar hälsofrämjande och förebyggande	4
1.2.1 Hälsofrämjande	4
1.2.2 Förebyggande	4
1.3 Region Sörmland använder sina resurser hållbart och effektivt.....	4
1.3.1 Region Sörmland är en attraktiv arbetsgivare med hållbar kompetensförsörjning	4
1.3.2 Region Sörmland är klimatsmarta.....	4
1.3.3 Region Sörmland har en god finansiell hushållning	4
2 Uppföljning av mål, indikatorer och handlingsplaner	5
2.1 Nämndens mål: Patientnämnden har en jämlik, tillgänglig, kvalitativ och effektiv verksamhet ..	5
2.2 Nämndens mål: Patientnämnden arbetar för ökad patientsäkerhet och att vården utvecklas utifrån patientens behov	6
2.3 Nämndens mål: Patientnämnden använder sina resurser hållbart och effektivt.....	8
2.4 Resultaträkning.....	9
2.4.1 Väsentliga avvikelser i utfall mot budget	10
2.4.2 Väsentliga avvikelser i årets utfall mot föregående års utfall	10
2.4.3 Investeringar	10
2.5 Indikatorer	10
2.6 Antal anställda.....	12
3 Riskuppföljning	13
3.1 Uppföljning av internkontrollplan.....	13
3.1.1 Bedömning av nämndens internkontrollarbete.....	13

1 Sammanfattande analys

1.1 Region Sörmland har en jämlik, tillgänglig, kvalitativ och effektiv verksamhet

1.1.1 Jämlik verksamhet

Nämnden har fortsatt sitt arbete med att synpunkter och klagomål från patienter och närstående ska värderas som ett viktigt bidrag till hälso- och sjukvårdens utveckling och användas som underlag i patientsäkerhetsarbetet. Patientnämnden, som är en oberoende instans, kan utifrån analyser och underlag bidra till att patienter blir medskapare i arbetet för en mer jämlik vård. Under året har nämnden arbetat med att förenkla möjligheten för patienter och närstående att framföra synpunkter och klagomål.

Antalet inkomna ärenden till nämnden har ökat de senaste åren, och denna trend har fortsatt även under året. Som tidigare år är kvinnor överrepresenterade i de ärenden som inkommit.

1.1.2 Tillgänglig verksamhet

Den som har en synpunkt på vården kan välja att vända sig direkt till vårdgivaren eller till patientnämnden. Under 2025 har antalet synpunkter och klagomål till nämnden ökat jämfört med föregående år. Totalt framfördes 2037 synpunkter och klagomål på vård i Sörmland till nämnden, jämfört med 1707 under 2024.

1.1.3 Kvalitativ verksamhet

Patientnämnden har fortsatt arbetet med att bidra till stärkt patientsäkerhet och kvalitetsutveckling i vården genom att lyfta fram patienters synpunkter och klagomål till ansvariga vårdgivare. Nämnden arbetar för att stärka patientens roll som medskapare i utvecklingen av en säkrare, mer jämlik och tillgänglig vård.

Majoriteten av de ärenden som inkommit under året rör somatisk specialistsjukvård. I likhet med tidigare år rör de flesta klagomålen brister inom vård och behandling, kommunikation och tillgänglighet.

1.1.4 Effektiv verksamhet

Under året har arbetet med att effektivisera handläggningen av nämndens ärenden varit prioriterat, främst genom fortsatt införande av det nya verksamhetssystemet SynKla. Införandet har inneburit en omställningsfas med nya arbetssätt och förändrade processer i hanteringen av ärenden.

Stora delar av verksamhetssystemet är i drift och har bidragit till effektivisering av handläggningen. Fler funktioner planeras att införas, vilket förväntas förenkla handlägningsprocessen ytterligare. Systemet kommer också att förbättra möjligheterna för invånare att kommunicera med handläggare och följa sina ärenden, samt underlätta administrativa uppgifter för stödpersoner.

1.2 Region Sörmland arbetar hälsofrämjande och förebyggande

1.2.1 Hälsofrämjande

Med utgångspunkt i inkomna synpunkter och klagomål har nämnden genomfört analyser till vårdgivare och tillfört kunskap om uppdraget till verksamheter och andra intressenter. Syftet är bland annat att bidra till arbetet för en ökad patientsäkerhet, både på lokal och regional nivå.

1.2.2 Förebyggande

Synpunkter och klagomål från patienter och närstående utgör värdefulla berättelser som belyser upplevelser av vård i Sörmland. Erfarenheterna kan ge viktig insikt om kvaliteten ur ett patientperspektiv som kan bidra till utveckling och ökad patientsäkerhet.

Baserat på inkomna synpunkter och klagomål har nämnden tagit fram analyser, som har återkopplats till vårdgivare och andra relevanta aktörer, vilka kan användas som underlag i arbetet med att identifiera riskfaktorer i vården utifrån ett patientperspektiv.

1.3 Region Sörmland använder sina resurser hållbart och effektivt

1.3.1 Region Sörmland är en attraktiv arbetsgivare med hållbar kompetensförsörjning

Antalet anställda på nämndens kansli är oförändrat jämfört med föregående år och ingen rekrytering har varit aktuell under året. Verksamheten har få anställda, vilket medför en viss sårbarhet. Trots detta har kansliet hanterat den ökade mängden ärenden, genom effektivisering av processer och det nya verksamhetssystemet.

1.3.2 Region Sörmland är klimatsmarta

Nämnden och kansliet har fortsatt arbetet med att stärka hållbarheten inom verksamheten. Digitala möten har genomförts i första hand för att minska resande. Vid behov av tjänsteresor har kollektivtrafik och samåkning prioriterats.

Volymen av vanlig post och pappershandlingar har minskat i takt med att fler av nämndens ärenden hanterats digitalt, vilket har en positiv påverkan på miljö och resursanvändning.

1.3.3 Region Sörmland har en god finansiell hushållning

Nämnden redovisar ett budgetöverskott om 1,1 mnkr som främst beror på att medel för personalkostnader avsatta för stödpersoner, inte har använts i nivå med budget. Stödpersonsuppdraget är en lagstadgad rättighet för patienter under tvångsvård. Efterfrågan på antal uppdrag är svår att förutse och går inte att påverka i omfattning. På grund av det behöver budgetramen säkra att uppdrag kan finansieras även vid hög efterfrågan.

En annan orsak till överskottet mot budget återfinns under övriga kostnader som avviker från budget om 239 tkr. Det beror på att kostnader för genomförda aktiviteter runt införandet av nya verksamhetssystemet varit lägre än budget

2 Uppföljning av mål, indikatorer och handlingsplaner

2.1 Nämndens mål: Patientnämnden har en jämlik, tillgänglig, kvalitativ och effektiv verksamhet

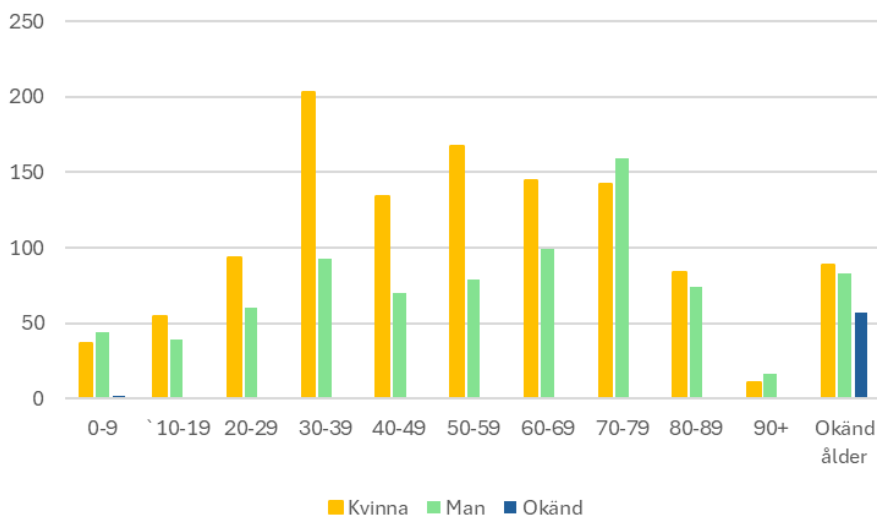
■ Går enligt plan

Som tidigare presenterats har det inkommit totalt 2037 synpunkter och klagomål från patienter och närstående på hälso-, sjuk- och tandvård i Sörmland. Det motsvarar en ökning med 19 procent jämfört med föregående år. De senaste åren har antalet inkomna synpunkter och klagomål till nämnden ökat.

År:	Antal inkomna synpunkter:
2021	1 425
2022	1 619
2023	1 670
2024	1 707
2025	2 037

Som tidigare år rör majoriteten av de inkomna synpunkterna och klagomålen kvinnor. Det kan ha samband med att kvinnor haft fler vårdkontakter i regionen än män under 2025. Antalet ärenden som avser män har ökat med 43 procent jämfört med föregående år, medan ärenden som rör kvinnor har ökat med 29 procent. Precis som under 2024 har majoriteten av ärenden rört patienter i åldersintervallet 70–79 år. En ökning har skett inom samtliga åldersgrupper jämfört med föregående år, men framförallt 30–39 år.

Totalt antal inkomna ärenden per åldersgrupp och kön för 2025:

Det vanligaste sättet att framföra synpunkter och klagomål är som tidigare via telefon. Samtidigt visar uppföljningen att antalet ärenden inkomna via e-tjänst har ökat jämfört med föregående år. Utöver telefon och e-tjänsten har patienter och närstående, precis som tidigare, även haft möjlighet att kontakta kansliet via e-post och brev.

Genomförda aktiviteter under året:

- Förenklat för invånare som är intresserade av att bli stödpersoner att ansöka till uppdraget.
- Arbetat aktivt med att förenkla och tydliggöra information om nämndens uppdrag enligt klarspråk, i samverkan med kommunikationsenheten. Målsättningen är att ge enkel och lättillgänglig information i enskilda ärenden och i generell kommunikation till invånare.
- Information om uppdraget har getts vid utbildningstillfällen och andra forum där kansliet deltagit, med syfte att öka kännedomen om patientnämndens verksamhet.
- Patienter som kontaktat kansliet har, utifrån ärendets karaktär, erhållit relevant information om nämndens uppdrag och om patienters rättigheter inom vården.
- Regionens verksamheter har haft tillgång till material om patientnämndens uppdrag för visning på väntrumsskärmar.
- En informationsträff för stödpersoner, i samverkan med övriga patientnämnder, var inplanerad, men fick ställas in då nödvändiga digitala förutsättningar inte fanns att tillgå.
- Arbetet med införandet av nya verksamhetssystemet för ärendehandläggning har pågått under året, vilket på sikt kommer att ytterligare förenkla kommunikation med patienter och närstående.

Sammanställningen visar:

Under året har fokus varit på införandet av det nya verksamhetssystemet, som redan nu, till viss del, förenklar kommunikationen och tillgängligheten för patienter och närstående som skickar in ärenden till nämnden. Det nya systemet har även effektiviserat handläggningen av nämndens ärenden.

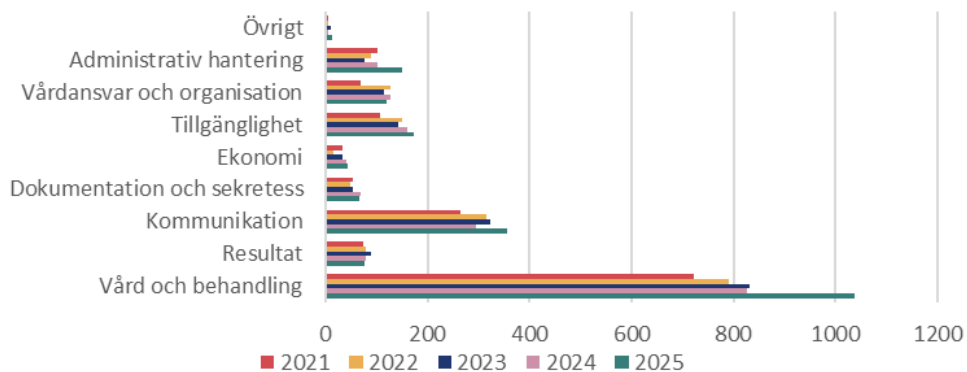
Nämnden och kansliet har arbetat med att sprida information om uppdraget till vårdpersonal och andra berörda aktörer, samt fortsatt arbetet med att tydliggöra informationen om nämndens uppdrag till invånare. Nämnden anser att målet är uppnått.

2.2 Nämndens mål: Patientnämnden arbetar för ökad patientsäkerhet och att vården utvecklas utifrån patientens behov

 Går enligt plan

Synpunkter och klagomål kategoriseras utifrån patientens berättelse i ett av de nio nationellt fastställda huvudområdena. Som tidigare presenterats visar uppföljningen att de vanligaste orsakerna till synpunkterna och klagomålen är upplevda brister inom områdena vård/ behandling, kommunikation och tillgänglighet. Denna trend har hållit i sig under flera år och antalet synpunkter inom områdena har ökat jämfört med 2024, främst inom vård och behandling. Uppföljningen visar även att ärenden gällande administrativ hantering har ökat mot föregående år. Det är främst klagomål och synpunkter på vårdens hantering av exempelvis kallelser, prover, remisser och recept som ökat.

Inkomna synpunkter och klagomål per huvudkategori för respektive de senaste fem åren:

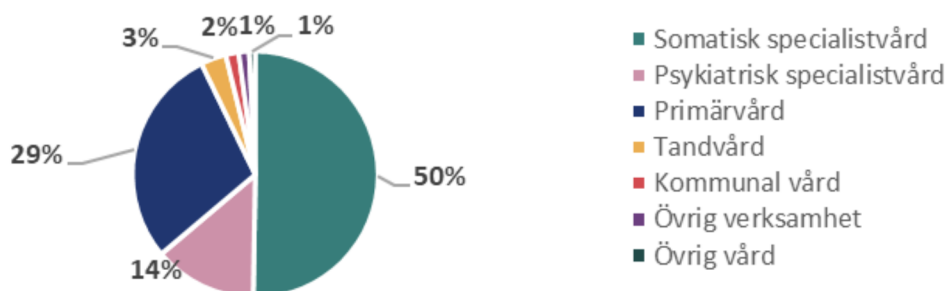
Problemområdena kategoriseras även i en av 25 underkategorier, så kallade delproblem. De fem mest förekommande delproblemen för 2025, stämmer i stort överens med 2024 och är följande:

- Undersökning och bedömning
- Behandling
- Bemötande
- Information
- Läkemedel

Ungefär hälften av alla inkomna ärenden avslutas utan att yttrande begärs av vården. Orsaken beror bland annat på att patienter inte önskat svar från vården, eller att patienten fått svar på frågor i kontakten med kansliet. Resterande ärenden har skickats för yttrande till ansvarig verksamhet. Antalet begära yttranden inom den regiondrivna vården har ökat med 25 procent mot föregående år.

Som tidigare år rör majoriteten av synpunkterna och klagomålen den somatiska specialistvården och primärvården. I jämförelse med 2024 har synpunkterna ökat inom samtliga områden, med undantag för övrig vård där antalet ärenden har minskat. Den största ökningen finns inom psykiatrisk specialistvård och tandvård.

Diagram över fördelningen av inkomna synpunkter och klagomål inom verksamhetsområde under 2025:

Övrig verksamhet omfattar övriga vårdgivare som har avtal med regionen, exkluderat privata vårdcentraler, medan övrig vård omfattar klagomål och synpunkter som är regionövergripande eller där vårdgivare inte angivits.

Av vårdens svar framgår det att verksamheterna avser att använda patientsynpunkter och klagomål i

arbetet med att stärka patientsäkerheten och för att i större utsträckning anpassa vården efter patienternas behov. Exempel på detta har varit:

- Förbättra rutiner
- Lärandedialog i personalgrupper
- Genomföra händelseanalyser
- Tydliggöra kommunikation i vårdkedjan och mellan vårdnivåer
- Utbildning utifrån av personal
- Tydliggörande av information
- Tydliggöra introduktion och handledning för nya medarbetare i frågor gällande patientsäkerhet

Under 2025 har patientnämnden, liksom tidigare år, mottagit klagomål och synpunkter som innehåller förslag på förbättringar inom hälso- och sjukvården. Förslagen har bland annat handlat om:

- Utbildning i bemötande för vårdpersonal
- Tydliggöra information om väntetider
- I högre utsträckning göra patienter delaktiga i vården
- Inrätta en funktion som kan stödja patienter i att navigera mellan olika vårdinsatser
- Tydliggöra information inför vårdbesök så att patienter kan vara bättre förberedda
- Införa påminnelser till bokade vårdbesök via SMS för samtliga verksamheter
- Göra vården mer sammanhållen där läkare inom olika verksamheter planerar patientens vård tillsammans

Genomförda aktiviteter:

- Återkoppling och dialog med regionens chefsläkare baserat på inkomna synpunkter och klagomål.
- Sammanställning av inkomna synpunkter och klagomål till olika vårdgivare och andra relevanta intressenter.
- Kunskapsutbyte genom att företrädare från olika verksamheter deltagit på nämndsammanträden, vilket möjliggjort för ledamöterna att lyfta patientperspektivet inom området.

Sammanställningen visar:

Genom det direkta och indirekta återförandet till vårdgivare av patienters upplevda brister på vård i Sörmland, har nämnden bidragit till att patienter och närstående varit medskapare i arbetet för ökad patientsäkerhet. Mot denna bakgrund bedömer nämnden att målet har uppnåtts.

2.3 Nämndens mål: Patientnämnden använder sina resurser hållbart och effektivt

 Går enligt plan

Som tidigare beskrivits redovisar nämnden ett budgetöverskott om 1,1 mnkr, som främst bror på att personalkostnader avsatta för stödpersoner inte har använts i enlighet med budget. Stödpersonsuppdraget är en lagstadgad rättighet för patienter under tvångsvård, vilket innebär att omfattningen av uppdrag inte kan påverkas.

Genomförda aktiviteter:

- Digitala möten har i första hand använts för att minimera tjänsteresor.
- Vid behov av tjänsteresor har i första hand allmänna kommunikationsmedel nyttjats.
- Kansliet har minskat hanteringen av vanlig post i takt med att fler ärenden hanteras via e-tjänst.

Sammanställningen visar:

Verksamheten bedriver, utifrån de krav som är relevanta för uppdraget, en effektiv och hållbar resursanvändning. Nämnden bedömer därmed att målet har uppnåtts.

2.4 Resultaträkning

Tkr	Ack utfall	Ack budget	Diff månad	Budget helår	Ack utfall fg år
Erhållen intern uppdragars					
Övriga intäkter	3 012	3 012	0	3 012	3 053
Verksamhetens intäkter	3 012	3 012	0	3 012	3 053
Personalkostnader	-4 445	-5 342	897	-5 342	-4 353
Köpt verksamhet	-5	-5	0	-5	0
Lokalkostnader	-119	-119	0	-119	-121
Övriga kostnader	-1 574	-1 813	239	-1 813	-2 244
Verksamhetens kostnader	-6 143	-7 279	1 136	-7 279	-6 718
Verksamhetens nettokostnader	-3 131	-4 267	1 136	-4 267	-3 665
Finansiella intäkter	367	367	0	367	312
Summa finansposter					
Årets resultat	-2 764	-3 900	1 136	-3 900	-3 353

2.4.1 Väsentliga avvikelser i utfall mot budget

Som tidigare redovisats har nämnden ett budgetöverskott om 1,1 mnkr, som främst beror på att medel för personalkostnader avsatta för stödpersoner, inte har använts i nivå med budget. Stödpersonsuppdraget är en lagstadgad rättighet för patienter under tvångsvård. Efterfrågan på antal uppdrag är svår att förutse och går inte att påverka i omfattning. På grund av det behöver budgetramen säkra att uppdrag kan finansieras även vid hög efterfrågan.

En annan orsak till överskottet mot budget återfinns under övriga kostnader som avviker från budget om 239 tkr. Det beror på att kostnader för genomförda aktiviteter runt införandet av nya verksamhetssystem varit lägre än budget.

2.4.2 Väsentliga avvikelser i årets utfall mot föregående års utfall

Resultatet för 2025 var 0,6 mnkr bättre än föregående år (2025: -2,8 mnkr, 2024: -3,4 mnkr).

Personalkostnaderna var 0,1 mnkr högre än i fjol beroende på en lönerevision, samt ett höjt arvode till stödpersoner.

Övriga kostnader är 0,7 mnkr lägre än i fjol, vilket beror på att majoriteten av kostnaderna för införandet av det nya verksamhetssystemet belastade 2024.

2.4.3 Investeringar

Inga investeringar har varit aktuella under året.

2.5 Indikatorer

Beskrivning	Utfall och analys
N Andel inkomna patientsynpunkter via e-tjänster <i>Målvärde</i> <i>Helår 2026</i> 43 % <i>Långsiktigt målvärde</i> 50 % <i>Kansliet arbetar aktivt med att digitalisera handläggningen av patientsynpunkter och följer därmed trenden av inkomna synpunkter via e-tjänster.</i>	<i>Utfall</i> <i>Helår 2025</i> 48,5 % Uppföljningen visar att fler patienter och närstående väljer att framföra synpunkter och klagomål via e-tjänsten. Jämfört med 2024 har det ökat med en tredjedel.
N Andel patientklagomål som handläggs skyndsamt <i>Målvärde</i> <i>Helår 2026</i> 95 % <i>Långsiktigt målvärde</i> 95 % <i>Handläggning av inkomna synpunkter och klagomål ska påbörjas senast efter 3 arbetsdagar från att skrivelsen inkommit.</i>	<i>Utfall</i> <i>Helår 2025</i> 100 % Uppföljningen visar att handläggningen påbörjats samma dag som ärendet inkommit. Den visar även att införandet av det nya verksamhetssystemet inte har fördröjt handläggningen. Det är det av största vikt att handläggningen på kansliet genomförs utan dröjsmål. Patienten ska få svar inom fyra veckor på sina synpunkter och klagomål. En skyndsam handläggning på kansliet ger vården utrymme att utreda ärendet och ge ett kvalitativt svar inom svarstiden

Beskrivning	Utfall och analys
N Andel stödpersonsförordnaden som utförs skyndsamt Målvärde Helår 2026 95 % <i>Långsiktigt målvärde</i> 95 % • Stödperson ska utses inom sju arbetsdagar efter det att ansökan eller anmälan inkommit där en patient vårdas enligt lagen om rättspsykiatrisk vård eller hålls isolerad enligt smittskyddslagen. • Stödperson ska utses inom tre arbetsdagar efter det att ansökan eller anmälan inkommit, i ärenden där en patient vårdas enligt lagen om psykiatrisk tvångsvård.	Utfall Helår 2025 100 % → Uppföljningen visar att handläggningen av förordnade av stödperson sker skyndsamt.
N Andel telefontillgänglighet under telefontid Målvärde Helår 2026 90 % <i>Långsiktigt målvärde</i> 95 % Kansliet ska ha en telefontillgänglighet på 95 procent under telefontid.	Utfall Helår 2025 94 % → Det finns ingen tidsgräns för samtalens längd, vilket innebär att den som ringer ges utrymme till att berätta sin berättelse. Om ett samtal blir långt kan det medföra en undanträngningseffekt för andra. Vid ett sådant tillfälle finns det alltid en möjlighet att lämna ett meddelande om att bli uppringd av en handläggare.
N Andel ärenden rörande barn där barnperspektivet beaktas i handläggningen Målvärde Helår 2026 95 % <i>Långsiktigt målvärde</i> 95 % Barnperspektivet ska särskilt beaktas i handläggningen av synpunkter och klagomål på vården när patienten är ett barn.	Utfall Helår 2025 100 % → Uppföljningen visar att barnperspektivet beaktas ärenden som rör barn.
N Andel genomförda planerade analyser av inkomna klagomål och synpunkter Målvärde 2026 100 % <i>Långsiktigt målvärde</i> 100 % Patientnämnden ska årligen analysera och sammanställa inkomna synpunkter och klagomål. Kansliet genomför därmed två analyser per år, en regional och en i samverkan med IVO och övriga patientnämnder.	Utfall 2025 100 % → Under året har följande analys genomförts om: - Att inte få hjälpen när den behövs - Patienters och närståendes upplevelser av när omvårdnaden brister - Analys av klagomål och synpunkter på vården inom analysområde förlossning under 2024 Den sistnämnda ingår i underlaget till en nationell rapport, som tagits fram i samverkan med övriga patientnämnder och Inspektionen för vård och omsorg, IVO, som ges ut av IVO.

Beskrivning	Utfall och analys
N Andel genomförda planerade informationsinsatser i syfte att synliggöra patientnämndens uppdrag Målvärde 2026 100 % <i>Långsiktigt målvärde</i> 100 % <i>Patientnämndens uppdrag innefattar att informera om uppdraget. Kansliet gör därmed en plan om riktade informationstillfällen under verksamhetsåret.</i>	Utfall 2025 100 % Exempel på informationsinsatser under året: - Regionstyrelsen - Regionens pensionärsråd - Företrädare för Vingåkers kommun - Deltagande vid regionens regionens patientsäkerhetsdag och vid den nationella patientsäkerhetsdagen
N RS Avvikelse mot budgeterat resultat i tkr Målvärde December 2026 0 tkr <i>Långsiktigt målvärde</i> 0 tkr <i>Akkumulerat utfall mot ackumulerad budget.</i>	Utfall December 2025 1 136 tkr

Indikatorn 'Sjukfrånvarotid i relation till ordinarie arbetstid' har tagits bort i rapporten, på grund av att verksamheten har för få medarbetare. Även indikatorn 'Andelen engagerade medarbetare (HME-index)' har utgått ur rapporten, då verksamheten inte kan få ett resultat på grund av det få antalet medarbetare.

2.6 Antal anställda

Utfall	Antal samma tid	Kommentar
Helår 2025	föregående år	
4 st	4 st	Inga förändringar avseende medarbetare har skett under året.

3 Riskuppföljning

3.1 Uppföljning av internkontrollplan

Risk	Kontrollmål	Resultat av genomförda kontroller
Känsliga personuppgifter röjs vid hantering av pappershandlingar, vilket kan leda till brott mot dataskyddsförordningen.	Verksamhetens rutin för rutin särskild personuppgiftshantering efterlevs. Metod för genomförande Uppföljning av följsamhet av verksamhetsrutiner vid arbetsplatsträffar. Incidenter rapporteras.	 Ingen avvikelse Analys av resultat Ingen avvikelse om personuppgiftsincident gällande kansliets administration har registrerats, vilket visar på att handläggningen har följsamhet till verksamhetens rutin. Planerade åtgärder Inga åtgärder är aktuella att vidtas.
Stödpersoner förstår inte uppdraget vilket leder till att patienter som tvångsvårdas inte får ta del av de besök och den kontakt som stödpersonsuppdraget avser.	Samtliga stödpersoner förstår uppdraget vilket leder till patienter får ta del av de besök och den kontakt som det avser. Metod för genomförande Följa upp stödpersonernas återrapportering om stödpersonsuppdragets innehåll varje månad, vilket utgör ett underlag för ersättning. Återrapporteringen granskas av handläggare på kansliet. Vid ny tillsättning av stödperson delges information om uppdraget skriftligt och muntligt till stödpersonen.	 Ingen avvikelse Analys av resultat Uppföljningarna visar att månadsvisa rapporter från stödpersoner har inkommit till kansliet i aktuella förordnanden. Planerade åtgärder Inga åtgärder framåt är aktuella.
Tillsättning av stödpersoner är inte möjlig att genomföra inom rimlig tid, då det saknas stödpersoner.	Stödpersoner tillsätts enligt rutin (lokala anvisningar). Metod för genomförande Följa antalet aktiva stödpersoner.	 Ingen avvikelse Analys av resultat Förordnande har genomförts skyndsamt och rekrytering av nya stödpersoner har genomförts. Planerade åtgärder Arbete med rekrytering av nya stödpersoner kommer fortsätta.

3.1.1 Bedömning av nämndens internkontrollarbete

Det sammanfattande resultatet av den interna kontrollen visar att inga avvikelser har identifierats under året. Nämnden bedömer att åtgärder för att förebygga aktuella risker har genomförts och att arbetet med den interna kontrollen har fungerat väl under året.

§ 4/26 Verksamhetsberättelse 2025 för nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård

Diarienummer: NSV25-0058

Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vårds beslut

Verksamhetsberättelse 2025 för nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård godkänns.

Proposition

Ordförande Helena Koch (M) ställer förvaltningens förslag under proposition och finner att det bifalls.

Ärendet

I verksamhetsberättelse 2025 sker en återrapportering och analys av nämndens mål, ekonomiska utfall och internkontrollplan.

Under året har nämndens verksamheter arbetat utifrån beslutad verksamhetsplan och nämndens antagna målbilder med varierande måluppfyllnad. Intern kontroll har avvikelser identifierats inom området lagerkassationer och förändrade finansieringsförutsättningar till följd av minskade statsbidrag. Arbetet med kassationer hanteras inom pågående förbättringsarbete, medan den ekonomiska avvikelserna hanteras genom nyttjande av eget kapital. Avvikelsen mot budget uppgår till – 6 695 tkr

- Hjälpmedelscentralen redovisar ett underskott på -946 tkr. Den avvecklade inkontinenshandeln står för -479 tkr, medan kärnverksamheten visar -467 tkr. Det direkta resultatet hade ett överskott tack vare prisjusteringar, men stora kostnader för lageroptimering och ökade indirekta kostnader gav ett samlat underskott.
- Forskning och utveckling i Sörmland (FoUiS) har en marginell avvikelse på -31 tkr, där variationer under året främst berott på projekt- och forskningsfinansiering samt nya uppdrag och ansökningar.
- Läns-gemensamt regionalt stöd visar ett underskott på -5 718 tkr, huvudsakligen inom statsbidragsfinansierade uppdrag som Psykisk hälsa och God och Nära vård.
- Vård- och Omsorgscollege följer budget utan avvikelse.

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande - Verksamhetsberättelse 2025 för nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård

Verksamhetsberättelse Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård 2025

Beslutet expedieras till

Regionstyrelsen

Ekonomistaben

Samtliga kommuner i Sörmland

Akten

Verksamhetsberättelse 2025

Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård

December 2025

REGION
SÖRMLAND

Innehållsförteckning

1	Sammanfattande analys.....	3
1.1	Region Sörmland har en jämlik, tillgänglig, kvalitativ och effektiv verksamhet.....	3
1.1.1	Jämlik verksamhet.....	3
1.1.2	Tillgänglig verksamhet.....	3
1.1.3	Kvalitativ verksamhet	3
1.1.4	Effektiv verksamhet	3
1.2	Region Sörmland arbetar hälsofrämjande och förebyggande	4
1.2.1	Hälsofrämjande	4
1.2.2	Förebyggande	4
1.3	Region Sörmland använder sina resurser hållbart och effektivt.....	5
1.3.1	Region Sörmland är en attraktiv arbetsgivare med hållbar kompetensförsörjning	5
1.3.2	Region Sörmland är klimatsmarta.....	5
1.3.3	Region Sörmland har en god finansiell hushållning	5
2	Uppföljning av mål, indikatorer och handlingsplaner	6
2.1	Nämndens mål: Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård har en jämlik, tillgänglig, kvalitativ och effektiv hjälpmedelsförsörjning.....	6
2.2	Nämndens mål: Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård har en jämlik, tillgänglig, kvalitativ, effektiv regional stöd och samverkansstruktur.....	7
2.3	Nämndens mål: Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård har en jämlik, tillgänglig, kvalitativ och effektiv forskning och utveckling i samverkan	8
2.4	Nämndens mål: Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård arbetar hälsofrämjande och förebyggande genom omställning till en nära vård, hälsa och omsorg	9
2.5	Nämndens mål: Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård är en attraktiv arbetsgivare med en hållbar kompetensförsörjning	11
2.6	Nämndens mål: Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård arbetar klimatsmart	13
2.7	Nämndens mål: Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård har en god finansiell hushållning	13
2.8	Resultaträkning.....	14
2.8.1	Väsentliga avvikelser i utfall mot budget	16
2.8.2	Väsentliga avvikelser i årets utfall mot föregående års utfall	17
2.8.3	Investeringar	17
2.9	Indikatorer	18
2.10	Antal anställda.....	23
3	Riskuppföljning	24
3.1	Uppföljning av internkontrollplan.....	24
3.1.1	Bedömning av nämndens internkontrollarbete.....	27

1 Sammanfattande analys

1.1 Region Sörmland har en jämlik, tillgänglig, kvalitativ och effektiv verksamhet

1.1.1 Jämlik verksamhet

Länsgemensamt Regionalt stöd har främjat jämlika förutsättningar genom samordning av arbete kring nära vård och samsjuklighet samt stöd vid införandet av ett nytt verksamhetssystem för socialtjänsten.

FoU i Sörmland har erbjudit behovsorienterat utvecklingsstöd till kommuner och region, särskilt inom informationsdriven vård, nära vård-team samt förberedelser inför ny socialtjänstlagstiftning.

Hjälpmedelscentralen har säkerställt jämlik tillgång till individuellt anpassade hjälpmedel och därigenom stärkt möjligheterna till självständighet och delaktighet för personer med varierande fysiska och kognitiva förutsättningar.

VO-College har stärkt en likvärdig samverkan genom ökat arbetsgivarengagemang, förbättrade stödstrukturer, samordning av APL-platser samt införandet av ett nytt arbetssätt med delat ordförandeskap.

1.1.2 Tillgänglig verksamhet

Länsgemensamt regionalt stöd har genom samordning av satsningar som Tillsammans för barnens bästa, Unga vuxna och Nära vård bidragit till att insatser blir mer tillgängliga i hela länet.

FoU i Sörmland har ökat tillgängligheten genom behovsanpassat stöd samt bred kunskapsspridning via poddar, nyhetsbrev och utbildningar, och genom att fungera som länk mellan forskning och praktik.

Hjälpmedelscentralen har stärkt tillgängligheten genom ett nytt distributionsavtal för hjälpmedel för blåsa och tarm, med dygnet runt-åtkomst via digital portal samt bibehållen möjlighet till telefonbeställning.

VO-College har genom regional samordning, stöd till lokala grupper och gemensam kommunikation utvecklat strukturer som gör verksamheten mer tillgänglig i hela länet.

1.1.3 Kvalitativ verksamhet

Länsgemensamt regionalt stöd har bidragit till ökad kvalitet genom långsiktiga, behovsbaserade uppdrag med fokus på helhet, kontinuitet och gemensam uppföljning mellan vård, socialtjänst och skola.

FoU i Sörmland har säkerställt hög kvalitet genom vetenskapligt förankrade metoder, kollegial granskning och behovsstyrda forskningsprojekt. Publicerade rapporter och artiklar har direkt koppling till verksamhetsutveckling och ökat brukarinflytande.

Hjälpmedelscentralen har stärkt kvaliteten genom uppgradering av beställarsystemet till Visma webSesam samt genom utveckling av automatiserade processer, även om vissa tekniska begränsningar kvarstår.

VO-College har genom certifierad samverkan, språkutvecklande insatser och kvalitetssäkrade utbildningar bidragit till en trygg och kompetent vård- och omsorgsverksamhet. Utvecklingsarbeten såsom kompetensstegar och uppdaterade handledarutbildningar stärker kvaliteten i hela länet.

1.1.4 Effektiv verksamhet

Länsgemensamt regionalt stöd har säkerställt en hållbar och effektiv verksamhet genom anpassad

bemanning och balanserad resursanvändning utifrån uppdragens omfattning.

FoU i Sörmland har genom prioritering, samordning och nära samverkan med praktiken kunnat genomföra planerade insatser samtidigt som nya behov mötts. Ansökningar om extern finansiering har ökat handlingsutrymmet utan att öka kostnaderna.

Hjälpmedelscentralen har effektiviserat lagerhantering och logistik genom optimerade lagervolymnivåer, förbättrad packning och införande av mer kapacitetsstarka lastbilar, vilket gett både arbetsmiljö- och effektiviseringsvinster.

VO-College har genom struktur för samverkan, digitala verktyg och uppdaterade rutiner för APL och certifiering skapat en resurseffektiv stödstruktur. Samordning på lokal och regional nivå har bidragit till god genomslagskraft och stärkt den ekonomiska hållbarheten.

1.2 Region Sörmland arbetar hälsofrämjande och förebyggande

1.2.1 Hälsofrämjande

Psykisk hälsa: Genom Uppdrag psykisk hälsa har samverkansinsatser genomförts i länet. Arbetet med en regional handlingsplan, baserad på strategin Det handlar om livet, har inletts och skapar en långsiktig struktur för främjande av psykisk hälsa i nära samverkan med berörda aktörer.

Fysisk aktivitet: FoU-verksamheten har genom intervjuer med forskrivare av fysisk aktivitet på recept via 1177 stärkt kunskapsunderlaget för att främja hälsosamma levnadsvanor och förebygga ohälsa.

Kompetensförsörjning och utbildning: VO-College har bidragit till jämlik tillgång till kvalitativa utbildningar och stärkt möjligheterna till arbete, vilket påverkar individers sociala och ekonomiska hälsa. Språkutvecklande insatser och förberedande utbildningar stärker förutsättningarna för studieframgång och anställningsbarhet.

Hjälpmedelsförsörjning: Hjälpmedelscentralen har stärkt de hälsofrämjande förutsättningarna genom att tillhandahålla säkra och individuellt anpassade hjälpmedel som ökar individens självständighet, delaktighet och livskvalitet. En fungerande hjälpmedelsförsörjning förebygger ohälsa och stödjer rehabilitering.

1.2.2 Förebyggande

Barn och unga: *Tillsammans för barnens bästa* har etablerat en länsgemensam modell för tidig upptäckt av behov hos barn och vårdnadshavare. Arbetet förebygger fysisk och psykisk ohälsa genom samordnade insatser mellan skola, vård och omsorg.

Äldre och fysisk hälsa: FoU har genomfört utbildningar i fallförebyggande träning för seniorer samt utvecklat en utbildning för fysioterapeuter. Insatserna stärker fysisk, psykisk och social hälsa samt samverkan med civilsamhället.

Psykisk hälsa hos äldre: Forskningsprojektet *DepActive* utvecklar kunskap om metoder för att minska depression hos äldre och förväntas bidra till primärvårdens långsiktiga förebyggande arbete.

Arbetsmiljö och säkerhet: Hjälpmedelscentralen har tagit fram en trafiksäkerhetspolicy som förebyggande åtgärd för att reducera arbetsrelaterade olyckor inom transportverksamheten.

Kompetensförsörjning och utbildning: VO-College Sörmland bidrar till förebyggande arbete genom flexibla utbildningsvägar, språkutvecklande insatser och samverkan med arbetslivet. Detta skapar förutsättningar för ett hållbart arbetsliv och god psykisk och fysisk hälsa.

1.3 Region Sörmland använder sina resurser hållbart och effektivt

1.3.1 Region Sörmland är en attraktiv arbetsgivare med hållbar kompetensförsörjning

Personal

- Bemanningen inom Läns-gemensamt regionalt stöd, FoU i Sörmland och VO-College styrs av uppdrag från de tio huvudmännen.
 - Finansieringen sker genom en kombination av direktfinansiering, statsbidrag och särskilda medel för prioriterade uppdrag.
 - Personalresurserna anpassas löpande utifrån uppdragens omfattning och efterfrågan.
 - Den behovsbaserade modellen innebär att förändringar i bemanningen sker utifrån uppdrag.
- Hjälpmedelscentralen har minskat antalet årsarbetare.
 - Utfall helår 2025: 80 årsarbetare
 - Utfall helår 2024: 83 årsarbetare

1.3.2 Region Sörmland är klimatsmarta

Nämnden och dess verksamheter har fortsatt arbetet med att stärka hållbarheten inom verksamheten. Digitaliseringens möjligheter har utnyttjats genom användning av digitala möten för att minska resandet. Vid behov av tjänsteresor har kollektivtrafik prioriterats, och i vissa fall har samåkning med andra verksamheter ägt rum.

Hjälpmedelscentralen har under våren 2025 genomfört en miljörevision med extern revisor. I slutrapporten till Regionen lyftes flera goda exempel från Hjälpmedelscentralen. Följande delar är sammanfattning av vad som lyftes som bästa praxis:

1. Starkt fokus på återbruk och återvinning av hjälpmedel, vilket gett betydande ekonomiska besparingar och ökad hållbarhet.
2. Systematiskt och professionellt miljöarbete, bl.a. genom väl fungerande årshjul, kemikaliesubstitution och bred kompetens hos medarbetarna.
3. Effektiv lageroptimering och miljöförbättrande arbetssätt, inklusive analyser som lett till stora kostnadsbesparingar och förbättrade rutiner.

1.3.3 Region Sörmland har en god finansiell hushållning

Verksamheternas ekonomiska resultat varierar och påverkas i hög grad av beroendet av externa medel, vilket skapar osäkerhet i uppdragets långsiktiga stabilitet. Läns-gemensamt regionalt stöd redovisar ett betydande underskott kopplat till statsbidragsfinansierade delar och behöver fortsatt finansiering via eget kapital.

FoUiS når i stort budgetbalans, samtidigt som arbetet med nya uppdrag och forskningsfinansiering stärker de framtida förutsättningarna. Hjälpmedelscentralens underskott drivs främst av effektivitetskrav och ökade driftkostnader.

Samlat visar resultatet att verksamheterna bedriver aktiv ekonomistyrning, men att beroendet av externa medel och ökade kostnader innebär att målet om god finansiell hushållning endast delvis uppnås och kräver fortsatta åtgärder.

2 Uppföljning av mål, indikatorer och handlingsplaner

2.1 Nämndens mål: Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård har en jämlik, tillgänglig, kvalitativ och effektiv hjälpmedelsförsörjning

 Risk för avvikelse från plan

MDR

Arbetet med översyn av följsamhet till EU-förordningen om medicintekniska produkter, *EU 217/745 Medical Device regulation (MDR)*, pågår enligt plan. MDR ställer högre krav än tidigare regelverk gällande både hjälpmedlens livslängd, spårbarhet/märkning och förebyggande underhåll. Regelverket innebär skärpta krav på både Hjälpmedelscentralens medarbetare och på förskrivare, vilket kommer att bli mer resurskrävande framöver. Hjälpmedelscentralen har haft två representanter med i det nationella arbetet med spårbarhet som avslutades under andra kvartalet 2025.

I april genomfördes ett dialogmöte i Eskilstuna tillsammans med 7-klövers hjälpmedelschefer (Dalarna, Gävleborg, Sörmland, Uppsala, Värmland, Västmanland och Örebro), leverantörer och branschorganisation. Fokus var MDR, livslängd, serviceintervaller, spårbarhet, giltiga kombinationer och originaldelar. Dialogen bidrog till ökad samsyn och förståelse.

Informationssäkerhet

Att hantera hjälpmedel med IT-komponenter och molntjänster är resurskrävande för alla involverade parter. Arbetet är tidskrävande och medför ökade kunskapskrav för våra medarbetare i samband med både upphandlingsarbete, hantering av regelverk, utbildning/instruktioner till förskrivare och brukare samt service och underhåll.

Informationssäkerhet har varit ett prioriterat område i 7-klöversamarbetet. Det är mycket komplext att upphandla hjälpmedel med digitala komponenter och molntjänster tillsammans över både region- och kommungränser. Frågan om upphandling av hjälpmedel med molntjänster har krävt mer arbete än planerat, en del av detta beror på att regionerna kommit olika långt i arbetet med GDPR. Det finns fortfarande delar som behöver justeras i samverkan, frågor som 7-klövers hjälpmedelschefer, upphandlingschefer och informationssäkerhetschefer arbetar med. Region Sörmland har ofta högre krav än andra regioner, vilket skapar merarbete för Hjälpmedelscentralens medarbetare i samband med upphandlingar.

Extern revision- utvecklingsbesök

Hjälpmedelscentralen blev granskade i den regionövergripande revisionen av ISO 14001:2015 utförd av Bureau Veritas Certification Sverige AB. Här följer citat direkt från slutrapporten (april 2025) där sju bästa praxis från Hjälpmedelscentralen lyftes:

- Mycket gott fokus på återanvändning av hjälpmedel - internt samt när det inte går till Frälsningsarmén.
- Bra samarbete med kemikalieleverantör angående substitution av produkter.
- Väl strukturerat Årshjul som bl.a. inkluderar egenkontrollerna för miljö och brand, fungerar mycket bra.
- Stor bredd i kompetenser hos medarbetarna - ger även goda möjligheter att ta vara på möjliga miljöförbättringar.
- Genomfört en analys av lageroptimering och återbruk av 15 artiklar- besparing beräknad till

- 1,9 miljoner. Dock svårt att få fram data, vilket man önskar vore enklare att ta fram.
- Återbruk av elrullstolar - besparing på 6,9 miljoner jmf med nyinköp (2024). Under 2025 är det 172 elrullstolar till ett värde motsvarande 8,8 mkr.
 - Under 2024 återvanns 64,5% av alla huvudhjälpmedel som kom i retur, vilket är en ökning med 2% jämfört med föregående år.

Samlad bedömning

Verksamheten arbetar strukturerat med MDR, kvalitet och hållbar utveckling, och visar goda resultat inom återbruk och regelefterlevnad. Detta innebär att flera delar av det politiska målet är **väl på väg att uppnås**. Samtidigt kvarstår utmaningar kopplade till informationssäkerhet och resursanpassning, vilket gör att målet som helhet ännu inte är fullt uppnått. Därför sätts samlad bedömning till: Delvis uppnått

2.2 Nämndens mål: Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård har en jämlik, tillgänglig, kvalitativ, effektiv regional stöd och samverkansstruktur

Risk för avvikelser från plan

Det länsgemensamma regionala stödet, som utgör Sörmlands RSS (Regional samverkans - och stödstruktur), har under året stärkt förutsättningarna för en sammanhållen och jämlik socialtjänst samt hälso- och sjukvård. Arbetet har omfattat genomförande av nationella uppdrag och stöd till huvudmännen i kunskapsstyrning, utveckling och ledning av välfärdens omställning, med särskilt fokus under året på att ge stöd till länsstyrgruppen som fokuserat på systemledning.

Systemledning – läge och identifierade behov

Det regionala stödet har under året drivit utvecklingen av en gemensam systemledning mellan region och kommuner. Arbetet visar att:

- Långsiktig och uthållig förändringsledning är avgörande för omställningen.
- Verksamheternas resursläge och höga belastning kräver ändrade arbetssätt och systemsyn för gemensam styrning, uppföljning och förankring.
- Ett tydligare och mer utvecklade systemledningsperspektiv efterfrågas för att säkerställa hållbar och samordnad utveckling över huvudmannagränserna.

Pågående arbeten och utvecklingsområden i samverkansstrukturen

- Stärka gemensam regional utveckling inom digitalisering, stöd inför ny socialtjänstlag och förberedelser inför Lärprocessen för hållbar socialtjänst,
- Förstärka samordningen inom äldreområdet, inklusive stöd från RSS äldre med fokus på demens och kunskapsstyrning
- Arbete med integrerade team vid samsjuklighet
- Upphandling av gemensamt verksamhetssystem för socialtjänst
- Stödja och processleda samverkan gällande vård i hemmet då utvecklingen går långsammare än önskat. Centrala hinder som länsstyrgruppen lyfter är:

Oklarheter i ansvarsfördelning

Avsaknad av fullständig samsyn kring mål och arbetssätt

Samlad bedömning

Det finns framsteg inom systemledning och kunskapsstyrning. Men målet bedöms som delvis uppfyllt eftersom viktiga delar i samverkansstrukturen fortfarande behöver stärkas, särskilt gällande ansvarsfördelning och gemensamma arbetssätt i länet. Länsgränsamt regionalt stöd har i det ett viktigt och utmanande stöduppdrag då det handlar om att processleda tio huvudmän.

2.3 Nämndens mål: Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård har en jämlik, tillgänglig, kvalitativ och effektiv forskning och utveckling i samverkan

 Går enligt plan

Kunskapsbaserat arbete genom forskning och utveckling i samverkan

Under året har FoUiS bedrivit ett brett och målinriktat arbete för att stärka en jämlik, tillgänglig och kvalitativ vård och omsorg genom forskning och utveckling i nära samverkan med kommuner och region. Arbetet har omfattat kunskapsutveckling, kunskapsspridning och kunskapsanvändning, vilket är centralt för att säkerställa evidensbaserade beslut och effektiv resursanvändning.

Resultat och betydelse

Kunskapsproduktion: Fem vetenskapliga artiklar har publicerats och 11 rapporter har tagits fram, vilket ger beslutsfattare och verksamheter underlag för utveckling.

Tillgänglighet: FoU-podden har fortsatt att sprida aktuell kunskap inom socialtjänst och hälso- och sjukvård, vilket stärker kompetensen i hela länet.

Direkt nytta: Kunskapsöversikter har genomförts på uppdrag av Vingåkers kommun för att stödja kunskapsbaserat arbete i praktiken.

Forskning och utvärdering som styr utvecklingen

Utvärderingar av insatser, exempelvis lågenergilaser vid svårläkta sår och VITS för barn och unga, har gett underlag för beslut om fortsatt användning eller förändring.

Långtidsstudien Karta och Kompass följer barns och ungas hälsa och kopplar regional data till nationell nivå – ett viktigt underlag för framtida prioriteringar, analys av första uttag presenteras under våren 2026.

Projektet om sensorbaserad tillsyn inom äldreomsorgen som syftar till att öka kunskapen om hur arbetssättet påverkar tryggheten och minskar risken för fallolyckor på demensboende har startat upp under året.

Samverkan och utveckling för framtiden

Process för FoU-arbete inom vård och omsorg i Eskilstuna kommun utvecklas för att långsiktigt stärka kompetens och kvalitet inom förvaltningen. Samverkansprojektet Unga vuxna kartlägger behov och insatser för unga med psykosocial problematik – ett område med stor samhällsrelevans. En av de större satsningarna under 2025 är att FoUiS har en samordnande roll i projektet Informationsdriven vård, som startar 2026 och syftar till mer sammanhållna vård- och omsorgsförlopp.

Vad detta säger om verksamheten?

FoUiS är en strategisk resurs som omsätter forskning till praktisk nytta genom att leverera kunskap och analys som stärker verksamheters förmåga att fatta evidensbaserade beslut. Vi arbetar med att skapa förutsättningar för kommuner och regionen att utveckla insatser som leder till ökad kvalitet och effektivitet i välfärden. Genom vetenskaplig kompetens och lokal samverkan bidrar vi till att framtidens beslut grundas på bästa tillgängliga kunskap, vilket även bidrar till att kommuner och

regionen uppfyller lagkraven om vetenskap och beprövad erfarenhet inom socialtjänsten och hälso- och sjukvården.

Samlad bedömning

Genom forskning, utvärdering, kunskapsspridning och praktiskt utvecklingsstöd har FoUiS skapat tydlig nytta för verksamheter, beslutsfattare och huvudmän. Arbetet bidrar direkt till:

- bättre beslutsunderlag
- ökad jämlikhet i tillgång till kunskap
- stärkt kompetens i hela länet
- effektivare och mer evidensbaserade insatser

FoUiS utgör därmed en strategisk resurs som uppfyller målet om en jämlik, tillgänglig, kvalitativ och effektiv FoU-verksamhet i samverkan.

2.4 Nämndens mål: Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård arbetar hälsofrämjande och förebyggande genom omställning till en nära vård, hälsa och omsorg

 Risk för avvikelse från plan

Länsgemensamt regionalt stöd

Samordnat regionalt arbete för psykisk hälsa och suicidprevention - Drivit länsgemensamma handlingsplaner och nätverk som stärker tidiga, förebyggande och hälsofrämjande insatser för barn, unga, vuxna och äldre.

Stärkt omställningen till Nära vård genom gemensam riktning och arbetssätt - Utvecklat och spridit gemensamma samverkansmodeller som stödjer personcentrerade, sammanhållna och lokalt förankrade arbetssätt i hela länet.

Genomfört riktade utbildnings- och kompetensinsatser samt stärkt systemledning - Erbjudit strukturerat stöd, kompetenshöjning och lärandeprocesser för kommuner och regionens verksamheter – och stött länet i att definiera och utveckla en gemensam systemledning för Nära vård – vilket ökar kvaliteten i det förebyggande arbetet och stärker samordningen över huvudmannagränserna.

Ökat likvärdighet och tillgänglighet genom regional samordning - Arbetat länsgemensamt för att minska skillnader mellan kommuner, skapa gemensamma rutiner och främja en mer enhetlig och tillgänglig vård nära invånarna.

Förbättrat samordning och sammanhang i vård, hälsa och omsorg - Samlat aktörer över huvudmannagränser och stött verksamheter i att implementera gemensamma modeller, vilket lett till förbättrad helhetssyn och mer sammanhållna stödinsatser.

FoU i Sörmland

Stärkt kunskapsbas för hälsofrämjande och förebyggande arbete - Genom forskning, utvärdering och analys har FoUiS levererat kunskap som gör det möjligt för verksamheter att fatta evidensbaserade beslut.

Bidragit till Nära vård genom personcentrering och samverkan - Doktorandprojekt och utvärderingar av mobila team och Nära vård-modeller ger direkt underlag för styrning, utveckling

och förbättrade arbetssätt.

Drivit digitalisering och innovation för ökad tillgänglighet - Utvärdering av digital FaR-förskrivning, stöd för implementering av fallprevention och utveckling av FallFitness stärker digitala och lokala förebyggande insatser.

Utvecklat kunskap inom psykisk hälsa och äldres hälsa - Projekt om depression i primärvården och forskning om samband mellan fysisk aktivitet och nedstämdhet bidrar till hälsofrämjande arbete för äldre.

Stärkt samverkan för barn och unga - Följeforskningen av Tillsammans för barnens bästa visar hur samverkan kan förbättras och hur insatser kan bli mer förebyggande och behovsstyrda.

Hjälpmedelscentralen

Ökad tillgänglighet och delaktighet genom digital beställarportal - Den nya digitala portalen för blåsa- och tarmhjälpmedel gör det möjligt för brukare att beställa dygnet runt, vilket stärker tillgänglighet, självständighet och personcentrering – helt i linje med Nära vårds fokus på att tjänster ska vara nära och lättillgängliga.

Stärkt vård i hemmet genom förbättrade försörjningsflöden - Genom ett smidigare beställningsflöde och kvarvarande telefonstöd minskar onödig belastning på vården och underlättar för brukare att hantera sin egen vård hemma, vilket är en nyckelkomponent i Nära vård.

Bidrar till trygg och säker vård genom MDR-anpassning och spårbarhet - Arbetet med MDR (livslängd, märkning, spårbarhet, förebyggande underhåll) gör hjälpmedlen säkrare och mer pålitliga. God kvalitet på hjälpmedel är en förutsättning för att personer ska kunna bo hemma längre och för att forskrivare ska få en trygg arbetsmiljö.

Förebyggande insatser genom service, underhåll och återbruk - Systematiskt underhåll, hög återvinningsgrad och återbruk (t.ex. elrullstolar) bidrar till att hjälpmedel fungerar längre, förebygger skador och fallrisker och minskar avbrott i stöd till patienter – samtidigt som resurser sparas och kan användas där behoven är störst.

Stärkt samverkan genom gemensamma processer och dialog med regioner och leverantörer - Arbetet inom 7-klöver kring spårbarhet, livslängd, serviceintervaller och originaldelar samt möten med leverantörer har skapat större samsyn. Detta gör det lättare för brukare att få likvärdig kvalitet oavsett kommun och stärker den sammanhållna och jämlika nära vården.

Vård- och omsorgscollege

Stärkt samverkan för Nära Vård - Arbetat länsgemensamt med certifierade parter och nationell– regional–lokal samordning för att stödja målbilden för Nära vård.

Säkrat kompetensförsörjning genom utbildning och karriärvägar - Utvecklat flexibla utbildningslösningar, kompetensstegar, validering, handledning och språkutvecklande arbetssätt som stärker anställningsbarhet och patientsäker vård.

Bidragit till hälsofrämjande och förebyggande arbete - Fokus på utbildning, arbete och kompetens som centrala förutsättningar för ett hållbart arbetsliv och god psykisk och fysisk hälsa.

Utvecklat strukturer och arbetssätt för kvalitet och tillgänglighet - Genomfört kvalitetsuppföljning, stärkt lokalt målarbete, arbetat resurseffektivt och ökat användningen av digitala arbetssätt.

Genomfört nationell satsning för att stärka framtida kompetensförsörjning - Deltagit i den nationella gymnasievals kampanjen för att öka attraktiviteten för vård- och omsorgsutbildningar och trygga framtida personalförsörjning.

Samlad bedömning

Genom insatser från RSS, FoUiS, Hjälpmedelscentralen och VO-College har länet:

- stärkt arbetet med förebyggande insatser
- förbättrat samordning och likvärdighet
- utvecklat digitala och innovativa arbetssätt
- byggt en stark kunskapsbas
- skapat bättre förutsättningar för vård i hemmet
- utvecklat systemledning över huvudmannagränser
- satsat på hållbar kompetensförsörjning

Men eftersom gemensamma arbetssätt och systemledning fortfarande är under uppbyggnad och främst berör utveckling hos huvudmännen och inte är fullt implementerade, görs bedömningen att målet är delvis uppnått.

2.5 Nämndens mål: Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård är en attraktiv arbetsgivare med en hållbar kompetensförsörjning

 Risk för avvikelser från plan

Länsgemensamt regionalt stöd

Tydliggjort uppdrag, roller och arbetssätt - Har klargjort ansvar och funktioner i den regionala samverkansstrukturen, vilket skapar trygghet, förutsägbarhet och förankring.

Stärkt gemensam systemledning och struktur - Stöttat utvecklingen av en länsgemensam systemledning, vilket ger stabilare styrning, effektivare samverkan och långsiktigt hållbara arbetsprocesser.

Främjat kompetensutveckling i hela länet - Bidragit till kontinuerligt lärande genom utbildningar, nätverk, processtöd och strukturer som stärker medarbetares kompetens och möjligheter att utvecklas i sina roller.

Bidragit till attraktivitet genom omvärldsbevakning och nationellt engagemang - Aktivt deltagande i nationella forum, särskilt SKR och Socialstyrelsen, gör att Sörmland ligger nära kunskapsutvecklingen.

Stärkt regionalt lärande och utvecklingskraft - Genom gemensamma arbetssätt och erfarenhetsutbyte har RSS skapat förutsättningar för hållbart ledarskap, kompetensförsörjning och en arbetskultur som främjar kvalitet, stabilitet och engagemang.

Forskning och Utveckling i Sörmland

Arbetsplatslärande som stärker kompetensen över tid - Projektleder EVIKOMP (tillsammans med FoU Linköping) för att utveckla strukturerat arbetsplatslärande inom vård och omsorg – med uppföljning av effekter och resultat (presenteras våren 2026).

Akademisk kompetensutveckling kopplad till omställningen - Vidareutvecklat uppdragsutbildningen Nära vård (7,5 hp) för att stärka medarbetarnas kompetens i omställningen; förseningen/avslutet vid MDU ger lärdomar om behovet av smidigare samverkansprocesser.

Tillgänglig kunskap för breddad kompetens i hela länet - Utvecklar den länsgemensamma kunskapsportalen (t.ex. fallprevention, MI) och genomför statistikutbildning med stor efterfrågan på

fortsättning 2026 – stärker både analytisk förmåga och praktiskt förbättringsarbete.

Systematiskt stöd till strategiska satsningar och karriärvägar - Bidrar med analys och utvärdering av Yrkesresan via Läns gemensamt regionalt stöd – stödjer kvalitet, progression och långsiktiga karriärvägar för medarbetare.

Möjliggörare för kunskapsbaserad verksamhet och attraktivitet - Levererar utbildning, analys och strukturer för kunskapsspridning som gör arbetsgivaren mer attraktiv, stärker kompetensförsörjningen och säkerställer att vård och omsorg bedrivs enligt vetenskap och beprövad erfarenhet.

Hjälpmedelscentralen

Skapat en läns gemensam och kvalitetssäkrad förskrivarutbildning - Utvecklat en ny fördjupad utbildning som kompletterar Socialstyrelsens utbildning och höjer kompetensen hos förskrivare, vilket bidrar till likvärdighet och stärker yrkesrollen.

Minskat kompetensskillnader och stärkt patientsäkerheten - Reagerat på observerad ojämn kvalitet i förskrivningar och skapat insatser som motverkar felaktiga eller dubbla förskrivningar – centralt för trygg arbetsmiljö och professionell utveckling.

Stödjer förskrivande verksamheter genom riktad kompetensutveckling - Identifierat bristande kompetens kring blåsa- och tarmhjälpmedel och initierat stödinsatser och kunskapshöjande åtgärder för flera verksamheter i länet.

Drivit utvecklingsarbete tillsammans med primärvården - Samordnaren för blåsa och tarm har lett ett länsövergripande utvecklingsarbete som redovisats i Länsstyrgruppen – vilket stärker samverkan, kvalitet och kompetens lokalt och regionalt.

Bidragit till hållbar kompetensförsörjning genom tillgänglig utbildning - Den nya förskrivarutbildningen finns på Samverkanswebben vilket gör kompetensutveckling lättillgänglig, skalbar och hållbar över tid – en viktig del i att vara en attraktiv arbetsgivare.

Vård- och omsorgscollege

Läns gemensam samverkan och kvalitetssäkrade utbildningsvägar - Nya certifierade parter (KUI, Moa), strukturerad hantering av certifieringar och GY25-anpassning säkerställer likvärdig kvalitet och tillgång i hela länet.

Mätbar kompetensförstärkning nära verksamheten - 69 diplomerade undersköterskor, 79 handledare, 98 språkbud; 6 handledarutbildningar och 3 989 APL-veckor (83 %) – konkret effekt på bemanning, introduktion och patientsäkerhet.

Språkutvecklande arbetsplatser som ökar trygghet och attraktivitet - Satsning via Omställningsfonden, kartläggning och nätverk (bl.a. "Stolt Språkbud"), kopplat till bättre arbetsmiljö och kompetensförsörjning.

Stolthet och APL-kvalitet som stärker arbetsgivarvarumärket - Reviderade APL-underlag (GY25), stor handledarnätverksträff (170 deltagare) och Årets handledare 2025 – höjer kvalitet, engagemang och attraktionskraft.

Attraktivitet och långsiktig rekrytering - Nationell gymnasieevalskampanj (Go Care, Ungdomsbarometern), breddning mot folkhögskola, kompetensstegar och diplomregler i linje med skyddad yrkestitel – stärker inflöde och karriärvägar över tid.

Samlad bedömning

Verksamheterna visar på ett brett spektrum av insatser som tillsammans:

- stärker kompetensförsörjningen i länet
- utvecklar kvalitetssäkrade utbildningsstrukturer
- förbättrar handledarskap, arbetsplatslärande och språkutveckling
- ökar attraktiviteten för branschen
- bidrar till långsiktig hållbarhet och professionell utveckling

Arbetet är omfattande och sker hos tio huvudmän och är målinriktat - utvecklingen går åt rätt håll. Men då delar av kompetensförsörjningskedjan fortfarande är under uppbyggnad och flera utvecklingsområden kvarstår – särskilt kring APL-kapacitet, språkutveckling och variation i arbetsplatsförutsättningar – bedöms målet som delvis uppnått.

2.6 Nämndens mål: Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård arbetar klimatsmart

 Går enligt plan

Verksamheterna bedriver ett gemensamt klimatsmart arbetssätt genom att aktivt minska resurs- och miljöpåverkan i sina respektive uppdrag. Länsgemensamt regionalt stöd och FoU i Sörmland prioriterar digitala möten, kollektivtrafik, samåkning och elfordon vid resor samt hållbara matval vid interna sammankomster. Hjälpmedelscentralen bidrar genom sitt strukturerade miljöarbete och hade även i årets miljörevision inga avvikelser kopplade till säker kemikaliehantering. Tillsammans visar verksamheterna ett tydligt och samordnat fokus på hållbara arbetssätt som stödjer nämndens mål om klimatsmart utveckling.

2.7 Nämndens mål: Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård har en god finansiell hushållning

 Risk för avvikelse från plan

Verksamheterna visar ett varierat ekonomiskt resultat där flera delar präglas av beroende av externa medel, vilket påverkar stabiliteten i uppdraget. Länsgemensamt regionalt stöd uppvisar ett betydande underskott kopplat till statsbidragsfinansierade delar, vilket understryker behovet av finansiering via eget kapital.

FoUiS har däremot haft en nära budgetbalans (–31 tkr) tack vare nya uppdrag och forskningsmedel, samtidigt som ansökningsarbetet för framtida finansiering förbättrar de långsiktiga förutsättningarna.

Hjälpmedelscentralen redovisar underskott främst till följd av effektiviseringskrav, ökade driftkostnader och lokalanpassningar, trots ett positivt direkt resultat från prisjusteringar och återbärings effekter.

Sammantaget visar årets resultat att verksamheterna arbetar aktivt med ekonomisk kontroll, omställning och anpassning, men att variationer i extern finansiering, ökade kostnader och effektiviseringskrav innebär att målet om god finansiell hushållning delvis är uppnått och fortsatt kräver åtgärder för att stärka stabilitet och långsiktighet.

2.8 Resultaträkning

Tkr	Ack utfall	Ack budget	Diff månad	Budget helår	Ack utfall fg år
Patient- Trafikant o andra avg	10 962	10 300	662	10 300	10 236
Erhållen intern uppdragars	22 160	60 898	-38 738	60 898	59 717
Övriga intäkter	219 498	263 178	-43 680	263 178	249 988
Verksamhetens intäkter	252 621	334 376	-81 755	334 376	319 941
Personalkostnade r	-72 710	-72 777	67	-72 777	-73 017
Köpt verksamhet	-1 272	-1 448	176	-1 448	-1 354
Lämnad intern uppdragars	-14 418	-16 318	1 900	-16 318	-17 617
Lokalkostnader	-13 931	-14 241	310	-14 241	-13 063
Övriga kostnader	-118 875	-191 502	72 627	-191 502	-180 289
Avskrivningar	-37 638	-37 619	-19	-37 619	-35 288
Verksamhetens kostnader	-258 844	-333 905	75 061	-333 905	-320 628
Verksamhetens nettokostnader	-6 224	471	-6 695	471	-687
Finansiella intäkter	334	334	0	334	330
Finansiella kostnader	-806	-805	-1	-805	-806
Summa finansposter					
Årets resultat	-6 695	0	-6 695	0	-1 162

Resultatet per verksamhet ser ut som följande:

Avvikelse mot budget Tkr	Hjälpmedelscentralen	Vård- o oms college	Länsgemensamt reg stöd	FoU i Sörmland	Totalsumma
Egenavgifter hjälpmedel	662	0	0	0	662
Interna intäkter (mestadels statsbidrag)	146	0	-38 886	2	-38 738
Intäkter hjälpmedel	3 958	0	0	0	3 958
Intäkter inkontinens	-49 029	0	0	0	-49 029
Övriga intäkter	-11 538	0	13 246	-312	1 396
Verksamhetens Intäkter	-55 800	0	-25 640	-310	-81 750
Personalkostnader	623	-7	-560	12	67
Köpt verksamhet	117	59	0	0	176
Lämnad intern uppdragsers	168	0	1 732	0	1 900
Lokalkostnader	311	0	8	-9	310
Statsbidragsrelaterade kostnader	0	0	24 327	-464	23 863
Inkontinenshjälpmedel	49 267	0	0	0	49 267
Hjälpmedelskostnader	-2 371	0	0	0	-2 371
Åtgärdsbehov	-3 730	-61	-232	-115	-4 138
Övriga kostnader	10 470	9	-5 352	855	5 982
Verksamhetens Kostnader	54 854	0	19 922	279	75 055
Resultat	-946	0	-5 718	-31	-6 695

Resultatet per verksamhet förändrar det egna kapitalet som vid utgången av 2025 visas i nedanstående tabell (alla belopp i tkr):

Verksamhet	Eget kapital
FoU i Sörmland	21 912

Verksamhet	Eget kapital
Hjälpmedelscentralen	11 100
Länsgemensamt reg stöd	46 653
Vård- o oms college	76
Totalt	79741

2.8.1 Väsentliga avvikelser i utfall mot budget

Hjälpmedelscentralen

Hjälpmedelscentralens totala resultat för 2025 visar ett underskott på **-946 tkr**.

Avvecklad verksamhet – inkontinenshandel

Handeln med inkontinensprodukter avslutades under 2025 och redovisar ett underskott på **-479 tkr**. Underskottet består av årliga overheadkostnader samtidigt som intäkter uteblev från och med mars månad.

Resterande underskott om **-467 tkr** är ett nettoutfall av direkt och indirekt resultat.

Direkt resultat

Det direkta resultatet uppgår till ett överskott om **2 946 tkr**.

Bidragande faktorer:

- **Överskott om 3 958 tkr** för hyres- och försäljningshjälpmedel, främst till följd av prisjustering i september.
- **Överskott om 662 tkr** inom egenavgifter.
- **Kostnader om -3 087 tkr** kopplade till lageroptimering.
- **Returer under hösten** stärkte resultatet med cirka **+2 000 tkr**, vilket inte var känt vid tidpunkten för prisjusteringen.

Indirekt resultat

Det indirekta resultatet visar ett underskott om **-3 413 tkr**, påverkat av årets effektiviseringskrav på **3 730 tkr**. Verksamheten har haft begränsade möjligheter att realisera effektiviseringarna på grund av ökade kostnader inom flera områden:

- Högre städ- och fastighetskostnader efter omfördelning från Habiliteringen
- Utköp av personal
- Dubbelbemanning under fyra månader vid omställningar
- Kotsamma reparationer av tvättkabin
- Lokal- och anpassningskostnader i samband med avveckling av lagerlokal
- Kostnader kopplade till lageroptimering inom lager- och logistiksektionen

FoUiS

FoUiS uppvisar vid årets slut en mindre avvikelse från budget om **-31 tkr**, vilket bedöms som marginellt.

Verksamheten har haft ett år präglad av variationer kopplade till externa forskningsmedel och

uppdagsfinansiering. Under perioden har nya uppdrag tillkommit och forskningsmedel erhållits från AFA. Flera ansökningar har lämnats in, varav tre fått avslag och en inväntar besked i april 2026.

Länsgemensamt regionalt stöd

Verksamheten finansieras till stor del av externa medel, vilket innebär att förändringar i finansieringsnivåer direkt påverkar omfattningen av verksamhetens genomförande.

Årets resultat visar ett underskott om **-5 718 tkr**, huvudsakligen hänförligt till statsbidragsfinansierade uppdrag:

- Uppdrag **Psykisk hälsa**: **-2 103 tkr**
- Uppdrag **God och Nära vård**: **-4 036 tkr**

Vård- och Omsorgscollege

Verksamheten redovisar **ingen avvikelse mot budget**.

2.8.2 Väsentliga avvikelser i årets utfall mot föregående års utfall

De väsentliga avvikelserna mot föregående år har två förklaringar:

Statsbidraget God och nära vård betalades ut till kommunerna under 2025 i stället för som 2024 till Länsgemensamt Regionalt Stöd.

Handeln med inkontinens avslutades mars 2025 för Hjälpmedelscentralen.

Båda dess anledningar skapar stora avvikelser mot föregående år både för intäkter och kostnader.

2.8.3 Investeringar

Investeringar i hjälpmedel uppgår till 45 mnkr för 2025. Inga investeringar i övrig utrustning har genomförts.

Inom regionala hjälpmedel har investeringarna ökat med totalt 1 277 tkr. Största förändringarna är att investeringarna för medicinska behandlingshjälpmedel har ökat med 754 tkr mot samma period 2024 och investeringarna för synhjälpmedel har minskat med 706 tkr.

Inom kommunala hjälpmedel har investeringarna minskat med 1 255 tkr. Investeringarna i lyftar ökade med 1 171 tkr och investeringarna i rollatorer minskade med 1 039 tkr. Investeringarna i sängar minskade med 924 tkr.

2.9 Indikatorer

Beskrivning	Utfall och analys
N Andel aktiviteter/arbetsorder slutförda inom 5 arbetsdagar Målvärde 2025 82 % <i>Långsiktigt målvärde</i> 84 % <i>under planperioden</i>	Utfall Januari 2026 68 % Under 2025 slutfördes 7 873 aktiviteter/arbetsorder hos tekniker varav 5902 (75%) inom fem arbetsdagar. Årets slutförda volym kan jämföras med 7 850 (2024), 7 586 (2023) respektive 6 071 (2022).
N Andel förskrivare som får en första kontakt med konsulent inom två veckor Målvärde 2025 75 % <i>Långsiktigt målvärde</i> 80 % <i>under planperioden</i> <i>Vid inskickat utprovningssärende till hjälpmedelskonsulent är målsättningen att en konsulent kontaktar förskrivaren inom två veckor</i>	Utfall December 2025 85,7 % Denna indikator gäller påbörjade utprovningssärenden, förskrivarna har tillgång till stöd och rådgivning från konsulent och tekniker dagligen via telefon och mejl. Utfall i december blev 86%. Sektorn eldrivna rullstolar 45% och övriga sektorer 100%. Av årets 559 inkomna utprovningssärenden har 426 (78%) kommit igång inom två veckor. Sektorn för elrullstolar har betydligt längre väntetider än övriga sektorer, om den sektorn exkluderas så har utfallet för en första kontakt varierat mellan 92-100% under året. Under 2026 kommer vi att se över arbetssätt runt elrullstolar.
Andel nöjdhet ("Instämmer helt" alt "Instämmer i hög grad") med regionalt genomförande av Yrkesresan Målvärde 2025 100 % <i>Långsiktigt målvärde</i> 95 % <i>under planperioden</i> <i>Yrkesresan är ett samarbete mellan SKR, Socialstyrelsen och Regionala samverkans- och stödstrukturer (RSS). Idag har 94% av alla kommuner valt att ansluta sig till Yrkesresan. Sörmland projektleder och samarbetar med Västmanland och Örebro län. Enkät för att följa upp och utvärdera det regionala genomförandet sker årligen för att ta reda på erfarenheter av nöjdhet med genomförandet som Sörmland projektleder i Yrkesresan.</i>	Utfall 2025 80,3 % Barn & Unga (112 respondenter, 18 % av de är chefer) 83 % har sammanlagt svarat att de instämmer i hög grad eller helt på frågan om det stöd, den information och den tekniska support som getts från det regionala projektet för Yrkesresan (Region Sörmland) är tillräcklig. Funktionshinder (876 respondenter, varav 5 % är chefer) 80 % har sammanlagt svarat att de instämmer i hög grad eller helt på frågan om det stöd, den information och den tekniska support som getts från det regionala projektet för Yrkesresan (Region Sörmland) är tillräcklig.

Beskrivning	Utfall och analys																																																																																																														
Andel kommuner som klarar gränsen för betalningsansvar Målvärde 2025 100 % Långsiktigt målvärde 100 % under planperioden Lagen om samverkan vid utskrivning från sluten hälso- och sjukvård kom den 1 januari 2018. Den syftar bland annat till att utskrivningsklara patienter i behov av fortsatta insatser ska vårdplaneras i samverkan mellan socialtjänst och sjukvård för att kunna skrivas ut till rätt vårdnivå så snart som möjligt.	Utfall Helår 2025 100 % → <table><tr><th>Månad</th><th>Eskilstuna</th><th>Flen</th><th>Gnesta</th><th>Katrineholm</th><th>Nyköping</th><th>Oxelösund</th><th>Strängnäs</th><th>Trosa</th><th>Vingåker</th><th>Snitt alla per månad</th></tr><tr><td>Januari</td><td>0,59</td><td>1,46</td><td>0,26</td><td>0,72</td><td>1,90</td><td>0,76</td><td>1,86</td><td>0,70</td><td>0,77</td><td>1,00</td></tr><tr><td>Februari</td><td>0,50</td><td>2,06</td><td>0,03</td><td>0,63</td><td>2,54</td><td>1,80</td><td>2,17</td><td>0,56</td><td>0,54</td><td>1,20</td></tr><tr><td>Mars</td><td>0,62</td><td>3,35</td><td>0,70</td><td>0,59</td><td>1,08</td><td>2,46</td><td>2,57</td><td>0,21</td><td>1,50</td><td>1,45</td></tr><tr><td>April</td><td>0,54</td><td>1,88</td><td>0,34</td><td>0,46</td><td>1,28</td><td>1,39</td><td>1,77</td><td>0,35</td><td>2,96</td><td>1,22</td></tr><tr><td>Maj</td><td>0,62</td><td>1,83</td><td>0,22</td><td>0,78</td><td>0,97</td><td>0,70</td><td>1,10</td><td>0,24</td><td>1,50</td><td>0,88</td></tr><tr><td>Juni</td><td>0,72</td><td>1,42</td><td>0,62</td><td>0,91</td><td>0,45</td><td>0,77</td><td>1,12</td><td>0,80</td><td>1,43</td><td>0,92</td></tr><tr><td>Juli</td><td>0,58</td><td>1,79</td><td>0,25</td><td>0,48</td><td>0,57</td><td>0,82</td><td>0,62</td><td>0,73</td><td>0,76</td><td>0,73</td></tr><tr><td>Augusti</td><td>0,83</td><td>0,70</td><td>0,20</td><td>0,66</td><td>0,90</td><td>0,92</td><td>0,64</td><td>0,86</td><td>1,45</td><td>0,80</td></tr><tr><td>Snitt respektive kommun</td><td>0,63</td><td>1,81</td><td>0,33</td><td>0,65</td><td>1,21</td><td>1,20</td><td>1,48</td><td>0,56</td><td>1,36</td><td>1,03</td></tr></table> Resultat för perioden januari - augusti. Data saknas för perioden september till december på grund av svårigheter att hämta data från systemet.	Månad	Eskilstuna	Flen	Gnesta	Katrineholm	Nyköping	Oxelösund	Strängnäs	Trosa	Vingåker	Snitt alla per månad	Januari	0,59	1,46	0,26	0,72	1,90	0,76	1,86	0,70	0,77	1,00	Februari	0,50	2,06	0,03	0,63	2,54	1,80	2,17	0,56	0,54	1,20	Mars	0,62	3,35	0,70	0,59	1,08	2,46	2,57	0,21	1,50	1,45	April	0,54	1,88	0,34	0,46	1,28	1,39	1,77	0,35	2,96	1,22	Maj	0,62	1,83	0,22	0,78	0,97	0,70	1,10	0,24	1,50	0,88	Juni	0,72	1,42	0,62	0,91	0,45	0,77	1,12	0,80	1,43	0,92	Juli	0,58	1,79	0,25	0,48	0,57	0,82	0,62	0,73	0,76	0,73	Augusti	0,83	0,70	0,20	0,66	0,90	0,92	0,64	0,86	1,45	0,80	Snitt respektive kommun	0,63	1,81	0,33	0,65	1,21	1,20	1,48	0,56	1,36	1,03
Månad	Eskilstuna	Flen	Gnesta	Katrineholm	Nyköping	Oxelösund	Strängnäs	Trosa	Vingåker	Snitt alla per månad																																																																																																					
Januari	0,59	1,46	0,26	0,72	1,90	0,76	1,86	0,70	0,77	1,00																																																																																																					
Februari	0,50	2,06	0,03	0,63	2,54	1,80	2,17	0,56	0,54	1,20																																																																																																					
Mars	0,62	3,35	0,70	0,59	1,08	2,46	2,57	0,21	1,50	1,45																																																																																																					
April	0,54	1,88	0,34	0,46	1,28	1,39	1,77	0,35	2,96	1,22																																																																																																					
Maj	0,62	1,83	0,22	0,78	0,97	0,70	1,10	0,24	1,50	0,88																																																																																																					
Juni	0,72	1,42	0,62	0,91	0,45	0,77	1,12	0,80	1,43	0,92																																																																																																					
Juli	0,58	1,79	0,25	0,48	0,57	0,82	0,62	0,73	0,76	0,73																																																																																																					
Augusti	0,83	0,70	0,20	0,66	0,90	0,92	0,64	0,86	1,45	0,80																																																																																																					
Snitt respektive kommun	0,63	1,81	0,33	0,65	1,21	1,20	1,48	0,56	1,36	1,03																																																																																																					
N Antal uppdrag från huvudmännen Målvärde 2025 2 st Långsiktigt målvärde 3 st under planperioden	Utfall 2025 5 st Under delåret har FoU mottagit fyra större uppdrag: - Ett uppdrag från Nyköping avser utveckling av Jobbtorg. - Eskilstuna har gett ett uppdrag kopplat till förflyttningar inom vård och omsorg. - Katrineholm har initierat ett uppdrag kring användning av sensorer på särskilt boende. - Ett länsgemensamt uppdrag har tilldelats FoU med fokus på utveckling av Nära vårdteam. Dessa uppdrag bedöms vara strategiskt viktiga och bidrar till utvecklingen av både lokala och regionala insatser.																																																																																																														
N Antal stöduppdrag från huvudmännens verksamheter Målvärde 2025 5 st Långsiktigt målvärde 6 st under planperioden	Utfall 2025 6 st Under året har sex stöduppdrag inkommit till FoUiS.																																																																																																														

Beskrivning	Utfall och analys
N Andel verksamheter som har kännedom om och aktivt använder kunskapsstödet för fallprevention Målvärde 2025 10 % <i>Långsiktigt målvärde</i> 80 % <i>under planperioden</i> Syftar till att mäta andelen verksamheter som har kännedom om och aktivt använder kunskapsstödet för fallprevention. Genom att kartlägga denna information kan vi identifiera behovet av utbildning och stöd inom området. Fallolyckor är en betydande riskfaktor för äldre personer och kan leda till allvarliga konsekvenser för både individen och samhället. För att minska risken för fall är det viktigt att verksamheter som riktar sig mot denna målgrupp har tillgång till och använder sig av evidensbaserade kunskapsstöd.	Utfall 2025 36,4 % Under 2025 genomfördes en undersökning i länsstyrgruppen (11 svar) för att följa upp kännedom, användning och implementering av kunskapsstödet för fallprevention. Resultatet visar att cirka en tredjedel känner till stödet, men användningen i praktiken är begränsad: 18,2 % använder det regelbundet, 18,2 % ibland, medan 27,3 % inte använder det alls och 36,4 % är osäkra (vet ej). När det gäller implementering har endast 9,1 % uppgett att stödet är fullt implementerat, 36,4 % delvis, medan lika stor andel (36,4 %) inte har implementerat det och 9,1 % är osäkra (vet ej). Dessa resultat indikerar att det finns behov av fortsatt stöd för att öka både kännedom, användning och implementering av kunskapsstödet.
N Andel hälsovårdsundersökningar genomförda på placerade barn Målvärde 2025 50 % <i>Långsiktigt målvärde</i> 80 % <i>under planperioden</i> Hälsoundersökningen är en samlad bedömning av barnets hälsa, och utgör underlag för socialtjänstens planering, beslut om placering och vård utanför det egna hemmet. I Hälsoundersökningen ingår fysisk, psykisk och oral hälsa.	Utfall 2025 31 % Mätningen ska genomföras två gånger per år: dels för perioden januari–maj, dels för helåret. På grund av fördröjningar i inrapporteringen redovisas nu för perioden januari till maj. 2024 var det 25,7%
N Andel tandhälsoundersökningar genomförda på placerade barn Målvärde 2025 50 % <i>Långsiktigt målvärde</i> 80 % <i>under planperioden</i> Hälsoundersökningen är en samlad bedömning av barnets hälsa, och utgör underlag för socialtjänstens planering, beslut om placering och vård utanför det egna hemmet. I Hälsoundersökningen ingår fysisk, psykisk och oral hälsa.	Utfall 2025 25,6 % Mätningen ska genomföras två gånger per år: dels för perioden januari–maj, dels för helåret. På grund av fördröjningar i inrapporteringen redovisas nu för perioden januari till maj. 2024 var det 11 %

Beskrivning	Utfall och analys
N Andel skola, socialtjänst, hälso- och sjukvård som arbetar med modellen tillsammans för barnens bästa Målvärde 2025 80 % <i>Långsiktigt målvärde</i> 80 % <i>under planperioden</i> Syftar till att följa utvecklingen av följsamheten av beslutad samverkansmodell för "Tillsammans för barnens bästa" gällande delen i modellen att utse "barnets bästa ansvarig" i respektive verksamhet per huvudman	 Ett år har gått sedan samverkansmodellen <i>Tillsammans för barnens bästa i Sörmland</i> beslutades. Uppföljningen visar att alla huvudmän har påbörjat arbetet, men implementeringsgraden varierar. Delar av modellen – särskilt Barnets bästa-hjulet – upplevs som meningsfull och väl förankrad i befintliga arbetssätt som BBIC, SIP och elevhälsans strukturer. Flera kommuner, bland annat Katrineholm, Oxelösund, Vingåker och delar av Strängnäs, använder hjulet i hälsosamtal, EHT, SIP och nätverksmöten. Effekterna beskrivs som tydligare och mer strukturerade samtal med stärkt barnrättsperspektiv. Samtidigt efterfrågar huvudmännen tydligare styrning, lokala implementeringsplaner och stöd i att organisera rollen Barnets bästa-ansvarig. Resurs- och kapacitetsutmaningar påverkar särskilt regionens möjlighet att hålla samma takt som kommunerna. Den fortsatta utvecklingen behöver fokusera på gemensamma riktlinjer, tydligare ansvarsfördelning och bibehållt stöd till chefer och processer, för att säkerställa en likvärdig och hållbar etablering av modellen i hela länet.
Andel inbjudningar med notering om kollektivtrafik/samåkning Målvärde 2025 100 % <i>Långsiktigt målvärde</i> 100 % <i>under planperioden</i> För att minska klimatavtryck ska nämndens verksamheter i inbjudan till större arrangemang uppmuntra till resa med kollektivtrafik alternativt samåkning.	Utfall 2025 66,7 % Vid arrangemang med externa medverkande har verksamheterna uppmuntrat till resa med kollektivtrafik/samåkning alternativt förlagt till digitala sammankomster. För att spara på miljö så har Hjälpmedelscentralen valt att arrangera digitala forskrivartutbildningar när detta har varit möjligt, vilket resulterade i 5 digitala av totalt 14 genomförda utbildningar under 2025. Digitala möten genomförs även i stor utsträckning vid upphandlingsarbete, informationsmöten och avstämningsmöten. I samband med praktiska utbildningar eller visningar av nya avtalade produkter kommer deltagare från olika delar av Sörmland och/eller Sverige. Kommunikationerna inom Eskilstuna till Hjälpmedelscentralen fungerar inte optimalt vilket skulle medföra en oproportionerligt förlängd restid vid användandet av kollektivtrafik. Inga inbjudningar under har haft med uppmaningen till kollektivtrafik/samåkning, detta kommer att korrigeras till nästkommande år.
N RS Avvikelse mot budgeterat resultat i tkr Målvärde 2025 0 tkr <i>Långsiktigt målvärde</i> 0 tkr Ackumulerat utfall mot ackumulerad budget.	Utfall Januari 2026 -2 366 tkr → Se ovan

Beskrivning	Utfall och analys
RF Sjukfrånvarotid i relation till ordinarie arbetstid Målvärde 2025 Högst 5 % <i>Långsiktigt målvärde</i> 6 % för regionen <i>Utfall avser rullande 12 månader.</i>	Utfall Januari 2026 4,15 % Den genomsnittliga sjukfrånvaron inom verksamheterna under året uppgår till 4,34 %, vilket innebär att nämndens fastställda målvärde om högst 5 % uppfylls. Även Regionfullmäktiges övergripande målvärde för sjukfrånvaro om högst 6 % klaras. Sjukfrånvaron varierar mellan verksamheterna. I de fall där sjukfrånvaron har ökat jämfört med motsvarande period föregående år har orsakerna analyserats. Bedömningen är att dessa avvikelser inte är arbetsrelaterade. Som jämförelse uppgick den redovisade sjukfrånvaron för helåret 2024 till 4,94 %.
RF Andelen engagerade medarbetare HME index Målvärde 2025 Minst 80 <i>Långsiktigt målvärde</i> 80 <i>Frågorna är nationella och används av flera regioner och kommuner, vilket ger jämförelsemöjligheter.</i>	Utfall 2025 86 HME-resultatet på totalnivå ligger över det uppsatta målvärdet. Samtliga verksamheter når sina respektive målvärden, och bedöms ha ett resultat som är gott i förhållande till målvärdet. <i>HME står för Hållbart Medarbetarengagemang och är ett nyckeltal som används inom offentlig sektor, särskilt i regioner och kommuner, för att mäta medarbetares upplevelse av sin arbetsmiljö och sitt engagemang.</i>

2.10 Antal anställda

Utfall	Antal samma tid	Kommentar
Helår 2025	föregående år	
106 st	110 st	Forskning och Utveckling i Sörmland (FoUiS) och Länsemensamt regionalt stöd: är länsgemensamma resurser med oförändrat antal anställda jämfört med tidigare år. Verksamheterna är uppdragsbaserade och finansieras genom statsbidrag på uppdrag av de tio huvudmännen. FoUiS finansierar även resurser med externa forskningsmedel. Denna modell innebär att resurser används flexibelt och kostnadseffektivt, och att uppdrag kan anpassas efter aktuella prioriteringar. Flera uppdrag sträcker sig över flera år, vilket skapar kontinuitet och långsiktighet i arbetet. Hjälpmedelscentralen: 2024: 83 årsarbetare 2025: 80 årsarbetare Hjälpmedelscentralen har minskat antalet anställda. Utöver den faktiska minskningen så har det varit fyra studielediga medarbetare under 2025, både de och deras vikarier finns med i utfallet, under 2024 var det tre studielediga medarbetare.

3 Riskuppföljning

3.1 Uppföljning av internkontrollplan

Risk	Kontrollmål	Resultat av genomförda kontroller
Att behörigheter i olika system ligger kvar på medarbetare som inte längre ska ha behörighet <i>(Hjälpmedelscentralen)</i>	Årlig kontroll av behörigheter i Sesam och Visma webSesam Metod för genomförande Kontrollmoment: Är användare som varit inaktiva 6 månader avaktiverade? Kontrolleras av: Sektionschef Logistik	 Ingen avvikelse Kommentar Analys av resultat Internkontroll utan anmärkning. Det finns inga inaktiva användare i Sesam eller Visma webSesam. Planerade åtgärder Systemförvaltare alt IT-koordinator inaktiverar kontinuerligt användarkonton som ej används på 5-6 månader.
Att vi inte har koll på när kassationer ökar - med brist på lagret som följd <i>(Hjälpmedelscentralen)</i>	Ökad månatlig kostnadskontroll Metod för genomförande Hur utvecklas antalet kassationer och finns noterade anledningar till att de sker? Kontrollmoment: Genomförs kontrollerna enligt rutin? Kontrolleras av: Controller	 Mindre avvikelse Kommentar Analys av resultat I jan-dec genomfördes en kontroll av hur många tekniska kassationer som registrerats efter att hjälpmedel inventerats på lager 18. Resultatet visar då hur stor andel av rekonditioneringslagret (lgr 18) som möjligtvis inte kan användas och då ger ett felaktigt värde i antal hjälpmedel på lager. Kontrollen visar att i genomsnitt kan ca 5 % av hjälpmedlen på lager 18 vara tekniskt obrukbara. Planerade åtgärder Inget behov av ytterligare åtgärder finns.

Risk	Kontrollmål	Resultat av genomförda kontroller
Brister i attestordning kan leda till felaktiga utbetalningar och därigenom skada verksamheten.	Fungerande attestrutin som ska förhindra oberättigade misstankar. Kontraattest ska alltid ske när en beslutsattestant är i jävsituation. Metod för genomförande Stickprovskontroll av fakturor där kostnaden berör beslutsattestanten. Kontroller ska ske två gånger om året, per maj och november och redogöras för nämnden i del- och helårsredovisning. Controller genomför kontrollerna.	 Ingen avvikelse Kommentar Analys av resultat Inga avvikelser uppstod vid stickprovskontroll. Planerade åtgärder Inga åtgärder föreslås förutom fortsatt stickprovskontroll
Brister i datahantering kan leda till bristfälligt integritetsskydd med läckage som följd vilket påverkar förtroendet för den uppgiftsansvarige. <i>(FoU i Sörmland)</i>	Ökad medvetenhet kring etik och datahantering Metod för genomförande Verksamheten har tagit fram en uppdragsbeskrivning där alla uppdrag beskrivs, denna beskrivning inkluderar även etik och datahantering, därmed ingår alltid dessa ämnen i de diskussioner och beslut som sker gällande uppdrag. En checklista för uppföljning har även upprättats för uppdrag där etikansökningar finns dokumenterade. Verksamheten ska följa upp checklistan gällande etikansökningar för delåret på APT samt ha återkommande diskussioner kring uppdrag och etik på veckomöten i verksamheten.	 Ingen avvikelse Kommentar Analys av resultat Verksamheten har följt checklistan gällande etikansökningar 2025 samt har återkommande diskussioner kring uppdrag och etik på veckomöten i verksamheten. Uppdragsbeskrivningar samt checklista upplevs i verksamheten fungera tillfredställande. Under 2025 har fem nya etikansökningar genomförts samt tre ändringsansökningar. Planerade åtgärder Verksamheten fortsätter att följa upp etik på veckomöten 2026.

Risk	Kontrollmål	Resultat av genomförda kontroller
Brister i effektivitet och skyldigheter enligt arbetsmiljölagen om uppgifter inte fördelas till rätt nivå och kan leda till skada för medarbetare och verksamhet.	Säkerställa att arbetsmiljöuppgifter fördelas ut till chefer på rätt nivå och att dessa har de kunskaper som krävs för att upprätthålla en säker arbetsmiljö. Metod för genomförande Kontrollera att chefer skrivit under dokumentet "Fördelning av arbetsmiljöuppgifter samt har genomgått de utbildningar arbetsgivaren kräver. Kontroll sker en gång per år, november.	 Ingen avvikelse Kommentar Analys av resultat Samtliga chefer har delegering - ingen åtgärd.
Felaktiga delegationsbeslut kan ifrågasätta avtalets giltighet	Kontroll Metod för genomförande Kontroller av delegationsbeslut ska ske tre gånger per år: kvartal 1, delår och helår och redovisas till nämnd. Även kontroller av tjänsteutlåtande kopplat till initiering av upphandling ska granskas. Controller granskar att delegationsbesluten hanterats och redovisats på korrekt sätt. Detta gäller även tjänsteutlåtanden.	 Ingen avvikelse Kommentar Analys av resultat Kontrollen av delegationsbeslut visade inga felaktigheter. Planerade åtgärder Inga åtgärder föreslås förutom fortsatt kontroll.
Statliga medel upphör <i>(Länsgemensamt regionalt stöd)</i>	Tät uppföljning av budget Metod för genomförande Länsgemensamt stöd bevakar kontinuerligt vilken riktning staten tar gällande statliga medel. Varje uppdrag som inkommer behöver vara noggrant budgeterade för de antal år som uppdraget är tidsatt.	 Mindre avvikelse Kommentar Analys av resultat och planerade åtgärder Tidigare år har verksamheten tagit del av kommunernas statsbidrag för god och nära vård. Dessa tilldelas nu direkt kommunerna vilket gör att verksamhetens uppdrag att processleda arbetet med upphandling och införande av länsgemensamt verksamhetssystem behöver använda eget kapital.

Risk	Kontrollmål	Resultat av genomförda kontroller
Uppblåst balansräkning pga att inventeringar ej gjorts enligt rutin <i>(Hjälpmedelscentralen)</i>	Överensstämmelse mellan balansräkning och verklighet Metod för genomförande Att rutinen följs Kontrollmoment: Genomförs inventeringarna enligt rutin Kontrolleras av: Sektionschef Administration	 Ingen avvikelse Kommentar Analys av resultat 2025-12-05 Vid kontroll av genomförda inventeringar hittades ingen avvikelse. Alla inventeringar har genomförts enligt plan. Planerade åtgärder Ingen åtgärd.

3.1.1 Bedömning av nämndens internkontrollarbete

Nämndens interna kontrollplan har tagits fram utifrån genomförd riskanalys, vilket har resulterat i de riskområden som redovisas ovan.

Den samlade uppföljningen för helåret 2025 visar att **samtliga planerade kontroller har genomförts**. I uppföljningen har avvikelser identifierats inom området lagerkassationer samt kopplat till förändrade finansieringsförutsättningar till följd av statliga medel. Arbetet med kassationer hanteras inom pågående förbättringsarbete, medan den ekonomiska avvikelsen hanteras genom nyttjande av eget kapital.

Dataskyddsbudets
kommunövergripande åtgärdsplan
till Eskilstuna kommun efter tillsyn
2025

Innehållsförteckning

1. Disposition.....	3
2. Inledning.....	4
2.1 Dataskyddsombudets tillsynsuppdrag.....	4
2.2 Tillsynsplan.....	4
2.2.1. Syfte, metod och tillsynsprocess.....	4
2.3 Sammanfattning.....	6
3. Tillsynsområden.....	6
3.1 Hur arbetsgivare behandlar medarbetarnas personuppgifter.....	6
3.2 Hur digitala verktyg används inom vård och omsorg, så att digitaliseringen sker utan risker för patienternas personuppgifter.....	7
3.3 Hur aktörer inom vården behandlar personuppgifter i AI-system.....	8
3.4 Hur aktörer som kamerabevakar, och som tidigare behövt söka tillstånd, själva genomför en dokumenterad intresseavvägning och har en förteckning över kamerabevakningen.....	9
3.5 Utbildning till medarbetare.....	10
4. Åtgärdslista.....	11

1. Disposition

Denna rapport och åtgärdsplan består utav följande fyra kapitel:

1. Disposition
2. Inledning
3. Tillsynsområden
4. Åtgärdslista

Tillsynsområden

Avsnittet är indelat på följande sätt:

- **Kort fakta**
Här redogörs det endast med kort information för det tillsynsområde som kommer att behandlas med relevanta hänvisningar till dataskyddslagstiftningen.
- **Lagstiftningen**
Här redogörs för relevanta bestämmelser i dataskyddsförordningen eller annan anslutande lagstiftning för det specifika tillsynsområdet.
- **Granskningen**
Under denna rubrik redogörs i korthet för hur granskningen utförts.
- **Dataskyddsbudets kommentar**
I denna del redogörs för dataskyddsbudets slutsatser avseende den enskilda tillsynspunkten.

Åtgärdslista

Under denna rubrik kommer Dataskyddsbudet att ge rekommendationer som riktar sig särskilt till de brister som har identifierats under tillsynsperioden. Åtgärdslistorna är indelade i prioriteringsordning (låg, medel och hög).

2. Inledning

2.1 Dataskyddsombudets tillsynsuppdrag

Dataskyddsombudets huvudsakliga uppgifter som särskilt lyfts fram av Integritetsskyddsmyndigheten (IMY) är att främja den personuppgiftsansvariges dataskyddskultur och övervaka efterlevnaden av dataskyddsförordningen. För detta krävs att dataskyddsombudet bereds möjlighet att samla in information om organisationens rutiner för att skapa sig en uppfattning över omfattningen av de personuppgiftsbehandlingar som sker i verksamheten. Detta sker bland annat genom att dataskyddsombudet utövar tillsyn. Dataskyddsombudets tillsyn ska inte på något vis förväxlas med en inspektion eller tillsyn som utövas av en myndighet, utan utförs på uppdrag av den organisation där dataskyddsombudet är verksamt. Syftet med tillsynen som dataskyddsombudet utför är att få en insyn i organisationens personuppgiftshantering och kunskap om dess åtgärdsbehov. Tillsynen genomförs även för att utforska nuläget av efterlevnaden av dataskyddsförordningen, identifiera eventuella brister, bidra till att underlätta samt att förbättra det kontinuerliga arbetet med efterlevnaden av dataskyddsförordningen fram till det att dataskyddsombudet genomför nästa tillsynsbesök. Tillsynen mynnar sedan ut i en åtgärdsplan med en tillhörande åtgärdslista som ger kommunen ett dokumenterat nuläge på eventuella brister som återfinns i organisationen och hur dessa bör åtgärdas samt prioriteras.

Dataskyddsombudets huvudsakliga målsättningar med denna tillsyn är säkerställande av följande punkter:

1. Att de registrerade ges möjlighet att utöva sina rättigheter;
2. Att organisationen får bättre kontroll på sina informationstillgångar;
3. Att organisationen vidtar effektiva åtgärder för lagefterlevnad.

Denna rapport är sammanfattande och syftar till att ge en översiktlig bild av de åtgärdslistor som har tagits fram och skickats ut inom ramen för tillsynen. Rapporten redovisar övergripande iakttagelser och identifierade utvecklingsområden utan att gå in på detaljer i respektive nämnds åtgärdsarbete.

2.2 Tillsynsplan

2.2.1. Syfte, metod och tillsynsprocess

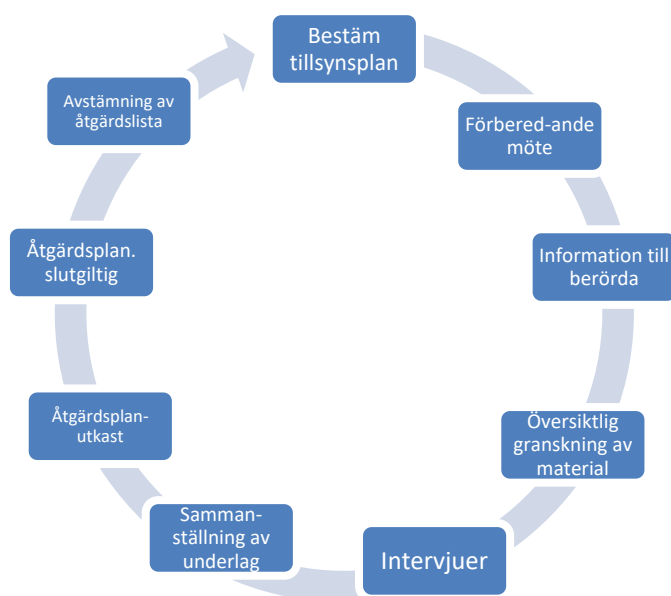
Syftet med granskningen är att bedöma den personuppgiftsansvariges regelefterlevnad i förhållande till tillämplig dataskyddslagstiftning. Att övervaka efterlevnaden av dataskyddsförordningen är ett omfattande uppdrag som kräver kontinuerligt arbete. En enda tillsynsperiod rymmer inte tillsyn av en hel organisation mot dataskyddsförordningens alla element, varför tillsynen är ett kontinuerligt projekt.

Av GDPR framkommer ett antal skyldigheter som kommunen ska uppfylla rörande behandling av personuppgifter inom kommunens verksamhet. Tillsynen har utgått ifrån de grundläggande krav som dataskyddsombudet bedömt som viktigast utifrån GDPR och anslutande lagstiftning, samt områden i aktuell tillsynsplan hos IMY.

Vid tillsyn har dataskyddsombudet tre olika typer av upplägg att välja mellan enligt JP Infonets framarbetade metodik. En allmän inspektion utgår ifrån ett brett tillsynsområde där varje enskild tillsynspunkt granskas ytligt. En särskild inspektion innebär ett snävare tillsynsområde med fördjupad granskning på varje tillsynspunkt. En riktad inspektion påkallas av yttre omständigheter (till exempel en allvarlig incident).

Tillsynsuppdraget har denna gång utförts i form av en allmän inspektion. En allmän inspektion säkerställer en bredare kontroll över regelefterlevnad och syftar även till att ge dataskyddsombudet en bättre överblick över verksamheten. Tillsynsuppdraget har dels genomförts genom en granskning av relevant dokumentation utifrån ovan angivna tillsynsområden och genom intervjuer med relevant personal i kommunen.

Tillsynsprocessen löper årligen enligt nedanstående hjul.

De nämnder som intervjuats och fått en åtgärdslista består av servicenämnden, socialnämnden, överförmyndarnämnden, samhällsbyggnadsnämnden, räddningstjänst- och tillståndsnämnden, kultur- och fritidsnämnden, Torshälla stads nämnd, valnämnden, arbetsmarknad- och vuxenutbildningsnämnden, kommunstyrelsen, kommunrevisionen, vård- och omsorgsnämnden, förskolenämnden, grundskolenämnden och gymnasienämnden.

2.3 Sammanfattning

I denna rapport redovisas resultatet av dataskyddsombudets granskning av Eskilstuna kommuns efterlevnad av dataskyddsförordningen. Åtgärdsplanen är tillställd hela kommunen. Utöver denna kommungemensamma åtgärdsplan har samtliga nämnder som intervjuats i kommunen erhållit en egen åtgärdslista.

Dataskyddsombudet anser att Eskilstuna kommun generellt sett har en god lagefterlevnad i förhållande till kraven i dataskyddsförordningen och att kommunen uppnått en tillfredsställande mognad gällande anpassningarna efter lagstiftningen. Enskilda förbättringsåtgärder har dock identifierats som nödvändiga.

3. Tillsynsområden

3.1 Hur arbetsgivare behandlar medarbetarnas personuppgifter

Kort fakta

HR-enhetens behandling av personuppgifter omfattar uppgifter om anställda och arbetssökande och inkluderar såväl grundläggande personuppgifter som känsliga uppgifter. Känsliga personuppgifter regleras i artikel 9 i GDPR, och inkluderar uppgifter som avslöjar ras eller etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse eller fackföreningsmedlemskap. Dessutom omfattas genetiska uppgifter, biometriska uppgifter för entydig identifiering, hälsouppgifter samt uppgifter om en persons sexualliv eller sexuella läggning. Behandlingarna sker i flera olika system och processer och pågår ofta under lång tid. Detta medför höga krav på korrekt dokumentation, tydliga ändamål, laglig grund samt efterlevnad av de grundläggande principerna.

Lagstiftning

Relevant lagstiftning för denna tillsynspunkt utgörs av:

- Artikel 5 GDPR – Grundläggande principer för behandling av personuppgifter
- Artikel 6 GDPR – Laglig grund
- Artikel 9 GDPR – Behandling av särskilda kategorier av personuppgifter
- Artikel 13–14 GDPR – Informationsskyldighet
- Artikel 15–22 GDPR – Registrerades rättigheter
- Artikel 30 GDPR – Register över behandlingar
- Artikel 32 GDPR – Säkerhet i samband med behandlingen

- Artikel 35 GDPR – Konsekvensbedömning avseende dataskydd

Granskningen

Dataskyddsombudet har inom ramen för tillsynen genomfört intervju med dataskyddssamordnare. Frågor har ställts om hur personuppgifter behandlas under anställningscykeln, inklusive artikel 30-register, loggning, gallring och information till medarbetare.

Dataskyddsombudets kommentarer

Dataskyddsombudet bedömer att HR-verksamheten i huvudsak har etablerade strukturer för hantering av personuppgifter. Ett gemensamt artikel 30-register finns för kommunledningskontoret och serviceförvaltningen, och rutiner för registrerade rättigheter, behörighetstilldelning och personuppgiftsbiträdesavtal fungerar i huvudsak tillfredsställande. Även incidenthanteringen bedöms fungera, även om arbetet kan utvecklas ytterligare för att säkerställa att samtliga incidenter identifieras och hanteras.

Samtidigt har utvecklingsbehov identifierats. Konsekvensbedömningar genomförs ofta sent i processen och följs i begränsad utsträckning upp, och rutiner för uppföljning saknas. Information till anställda och i rekryteringsprocessen behöver uppdateras, och gallring av personuppgifter är ett utvecklingsområde. Dataskyddsombudet bedömer att dessa delar behöver stärkas för att säkerställa ett mer systematiskt och långsiktigt dataskyddsarbete.

3.2 Hur digitala verktyg används inom vård och omsorg, så att digitaliseringen sker utan risker för patienternas personuppgifter

Kort fakta

Digitala verktyg och välfärdsteknik används i ökande omfattning inom vård och omsorg, både som stöd för personalen och i direkt kontakt med patienter och brukare. Användningen omfattar behandling av känsliga personuppgifter och uppgifter som skyddas av sekretess. Detta ställer höga krav på dataskydd, informationssäkerhet, behörighetsstyrning och tydlig ansvarsfördelning. För att digitaliseringen ska bidra till verksamhetsutveckling utan att riskera den personliga integriteten krävs strukturerade rutiner, dokumenterade bedömningar och regelbunden uppföljning av bl.a. loggar och behörigheter.

Lagstiftning

Relevant lagstiftning för denna tillsynspunkt utgörs av:

- Artikel 5 GDPR – Grundläggande principer
- Artikel 6 GDPR – Laglig grund

- Artikel 9 GDPR – Särskilda kategorier av personuppgifter
- Artikel 13–14 GDPR – Informationsskyldighet
- Artikel 30 GDPR – Register över behandlingar
- Artikel 32 GDPR – Säkerhet i samband med behandlingen
- Artikel 35 GDPR – Konsekvensbedömning avseende dataskydd
- Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), i tillämpliga delar

Granskningen

Dataskyddsombudet har inom ramen för tillsynen genomfört intervju och ställt frågor om hur digitala verktyg och välfärdsteknik används i vård- och omsorgsverksamheten. Granskningen har omfattat frågor om förekomst av personuppgiftsbiträdesavtal, behörighetstilldelning, loggning och loggkontroll samt om konsekvensbedömningar genomförts för de digitala lösningar som används.

Dataskyddsombudets kommentarer

Av granskningen framkommer att digitala verktyg och välfärdsteknik används i stor utsträckning i verksamheten.

Dataskyddsombudet bedömer att digitaliseringsarbetet inom vård och omsorg i huvudsak sker på ett strukturerat sätt där dataskyddsfrågor beaktas tidigt i processerna, bland annat genom behovsinventeringar och konsekvensbedömningar. Rutiner för personuppgiftsbiträdesavtal, behörighetstilldelning och loggkontroller bedöms i huvudsak fungera tillfredsställande.

Samtidigt kvarstår utvecklingsbehov kopplade till äldre system och behandlingar där konsekvensbedömningar inte alltid är fullständiga eller uppföljda, samt till registerförteckningen som ännu inte är heltäckande. Dataskyddsombudet bedömer att tids- och resursmässiga begränsningar påverkar möjligheten att arbeta ikapp med dessa delar. Den genomförda revisionen av behörighetsstyrningen under 2023–2024 är en positiv åtgärd som stärker dataskyddsarbetet.

3.3 Hur aktörer inom vården behandlar personuppgifter i AI-system

Inom ramen för tillsynen har det inte framkommit att aktörer inom vården behandlar personuppgifter i AI-system. AI-baserade verktyg används inte för behandling av personuppgifter inom vårdverksamheten vid tidpunkten för granskningen. Mot denna bakgrund bedöms tillsynspunkten för närvarande inte vara tillämplig.

3.4 Hur aktörer som kamerabevakar, och som tidigare behövt söka tillstånd, själva genomför en dokumenterad intresseavvägning och har en förteckning över kamerabevakningen

Kort fakta

Från och med den 1 april 2025 krävs inget tillstånd från Integritetsskyddsmyndigheten (IMY) för kamerabevakning. Det innebär att ansvaret i högre grad vilar på den personuppgiftsansvarige, som själv ska genomföra och dokumentera en intresseavvägning inför kamerabevakning. GDPR och kamerabevakningslagen gäller fortsatt, vilket ställer krav på tydlig ansvarsfördelning, rättslig grund, informationsskyldighet samt dokumentation av genomförda bedömningar.

Lagstiftning

Relevant lagstiftning för denna tillsynspunkt utgörs av:

- Artikel 5 GDPR – Grundläggande principer
- Artikel 6 GDPR – Laglig grund
- Artikel 13–14 GDPR – Informationsskyldighet
- Artikel 30 GDPR – Register över behandlingar
- Artikel 32 GDPR – Säkerhet i samband med behandlingen
- Kamerabevakningslagen (2018:1200)

Granskningen

Dataskyddsombudet har inom ramen för tillsynen ställt frågor om förekomst av kamerabevakning i kommunen samt hur ansvarsfördelningen ser ut mellan nämnderna. Granskningen har även avsett hur verksamheterna förhåller sig till de förändrade regelverken och om det finns gemensamma riktlinjer för hantering av kamerabevakning.

Dataskyddsombudets kommentarer

Dataskyddsombudet bedömer att kamerabevakning bedrivs för tydligt motiverade ändamål, såsom brandskydd och förebyggande av skadegörelse. Lagringstiden på 30 dagar är dock inte motiverad utifrån ändamålen. Lagringstiden behöver begränsas. Dataskyddsombud rekommenderar en lagringstid på 72 timmar.

Rutiner för hantering av inspelat material och behörighetsstyrning finns och fungerar i huvudsak tillfredsställande. Någon ljudupptagning sker inte. Inom barn- och utbildningsförvaltningen pågår även arbete med att pröva integritetsvänliga alternativ och teknik, exempelvis värmekameror och andra förebyggande lösningar.

Dokumentationen av kamerabevakningen är inte fullt ut anpassad till gällande regelverk, då förteckningar enligt lagens krav saknas och intresseavvägningar inte är genomgående upprättade. Dataskyddsombudet bedömer att dokumentation och uppföljning av kamerabevakningen behöver stärkas för att säkerställa en enhetlig och rättssäker hantering. Lagringstiden måste begränsas.

3.5 Utbildning till medarbetare

Kort fakta

Utbildning och medvetandegörande av medarbetare är en central del i arbetet med dataskydd och informationssäkerhet. Medarbetare hanterar dagligen personuppgifter i olika former och roller, vilket ställer krav på att de har tillräcklig och aktuell kunskap om gällande regelverk, interna rutiner och säker hantering. För att säkerställa efterlevnad av dataskyddsförordningen krävs att utbildningsinsatser är återkommande, anpassade efter verksamhetens risker och följs upp på ett strukturerat sätt.

Lagstiftning

Relevant lagstiftning för denna tillsynspunkt utgörs av:

- Artikel 5 GDPR – Grundläggande principer (särskilt ansvarsskyldighet)
- Artikel 24 GDPR – Den personuppgiftsansvariges ansvar
- Artikel 32 GDPR – Säkerhet i samband med behandlingen

Granskningen

Dataskyddsombudet har inom ramen för tillsynen granskat hur utbildning och information om dataskydd och informationssäkerhet tillhandahålls till medarbetare. Granskningen har omfattat frågor om introduktion av nyanställda, återkommande utbildningsinsatser, målgruppsanpassning, uppföljning av genomförda utbildningar samt hur kunskap om dataskydd hålls aktuell i organisationen.

Dataskyddsombudets kommentarer

Dataskyddsombudet bedömer att det finns flera fungerande utbildningsinsatser inom dataskydd för medarbetare, bland annat genom introduktion för nyanställda, digitala och fysiska utbildningar samt material för användning vid APT. Riktade utbildningsinsatser har genomförts för vissa målgrupper och arbete pågår för att följa upp genomförda utbildningar inom ramen för medarbetarsamtal.

Samtidigt har utvecklingsbehov identifierats. Det saknas i nuläget tillräcklig systematik för att säkerställa att samtliga medarbetare genomför obligatoriska utbildningar. De digitala utbildningarna är i huvudsak generella och kan i vissa delar behöva kompletteras med mer verksamhets- och rollanpassade insatser.

Personalomsättning samt begränsade tidsresurser påverkar möjligheten att nå alla målgrupper.

Dataskyddsombudet bedömer att ett mer strukturerat och uppföljningsbart arbetssätt behövs för att säkerställa en långsiktigt hållbar kompetensnivå inom dataskyddsområdet. Arbetet med att implementera frågan om utbildning inom ramen för medarbetarsamtal är en bra åtgärd.

4. Åtgärdslista

Åtgärder av hög prioritet

Åtgärder av medel prioritet

Åtgärder av lägre prioritet

Anmärkning	Nuläge	Åtgärd
Kamerabevakning		
Från 1 april 2025 behövs inget tillstånd från IMY för kamerabevakning. Personuppgiftsansvariga måste istället själva göra och dokumentera en intresseavvägning. GDPR- och kamerabevakningslagen gäller fortfarande.	Kamerabevakning bedrivs i kommunen. Anledning till bevakning består i bl.a. brandsäkerhet och skadegörelse. Listor över bevakningen finns, men inte i enlighet med det nya förteckningskravet. Intresseavvägningar och dokumentation är inte genomgående upprättade i enlighet med de nya reglerna. Ingen ljudupptagning sker. Materialet sparas i 30 dagar. Rutiner för hantering av inspelat material och behörighetsstyrning finns och fungerar väl. Inom barn- och utbildningsförvaltningens verksamhet utreds integritetsvänlig teknik och värmekameror. Ljudskrämmor erbjuds som alternativ innan kamerabevakning påbörjas.	• Minimera lagring, rekommendation att följa huvudregeln om 72 timmar. • Verksamheter ska arbeta med att dokumentera intresseavvägningar för bevakningar. • Upprätta förteckningar enligt IMY:s mall. • Säkerställ uppföljning av bevakningarna och uppdatering om förutsättningarna förändras. • Utred införande av integritetsvänlig teknik vid kamerabevakning, när så är möjligt. • Upprätthåll rutiner för hantering av material och behörighetsstyrning.

Anmärkning	Nuläge	Åtgärd
Utbildning för medarbetare		
Det är viktigt för nämnderna att sprida information om GDPR. Utbildning och medvetenhet om dataskyddsregler är en central del av ett fungerande dataskyddsarbete. Medarbetare behöver ha tillräcklig kunskap om dataskydd för att kunna hantera personuppgifter korrekt i det	Det finns flera utbildningsinsatser inom dataskydd för medarbetare på de olika förvaltningarna. Det finns obligatorisk introduktion för nyanställda, digitala och fysiska utbildningar samt material för användning vid APT. GDPR ingår delvis i utbildningarna och riktade workshops har genomförts för vissa	• Säkerställ uppföljning av genomförda utbildningar. • Uppdatera och tydliggör information till befintliga medarbetare. • Utveckla mer roll- och verksamhetsanpassade utbildningar.

dagliga arbetet. Utbildningsinsatser behöver vara återkommande och anpassade till olika roller/målgrupper i verksamheten.	målgrupper. Utbildningarna fungerar i praktiken, men det finns förbättringsområden, såsom tid till att hinna nå alla målgrupper. Utbildningar finns anpassade till olika roller, men de digitala utbildningarna är generella. Personalomsättning samt tidsbrist försvårar arbetet, särskilt inom barn- och utbildningsförvaltningen och vård- och omsorgsförvaltningens verksamheter. Det pågår ett arbete för att säkerställa utbildning genom medarbetarsamtal. Systematiskt arbete för att säkerställa alla medarbetares utbildning behövs.	Fortsätt använda flera sätt att sprida kunskap (digitalt, APT, workshops, nyhetsbrev).
---	---	--

Anmärkning	Nuläge	Åtgärd
Digitala verktyg inom vård och omsorg		
Digitala verktyg och välfärdsteknik används i ökande omfattning inom vård och omsorg, både som stöd i verksamheten och i direkt kontakt med patienter och brukare. Användningen innebär hantering av känsliga personuppgifter och ställer höga krav på dataskydd, informationssäkerhet och korrekt behörighetsstyrning. För att digitaliseringen ska ske på ett säkert sätt krävs tydliga rutiner och kontroll.	Digitala verktyg och välfärdsteknik används i stor utsträckning. Digitalisering sker i regel inom etablerade processer där dataskydd beaktas tidigt, bland annat genom behovsinventering och konsekvensbedömningar. PUB-avtal finns med leverantörer och rutiner för behörighetstilldelning och loggkontroller är på plats. Det finns dock ett arv av äldre system och behandlingar där konsekvensbedömningar är ofullständiga eller inte fullt uppföljda, samt ett register över	- Färdigställa artikel 30-registret. - Färdigställa konsekvensbedömningar för behandlingar som saknar bedömning. - Uppdatera äldre konsekvensbedömningar. - Avsätt tillräckliga resurser för löpande uppföljning av dataskydd i digitaliseringsarbetet. - Upprätthåll incidenthantering. - Upprätthåll process med konsekvensbedömningar, så att de sker i tid.

	behandlingar som ännu inte är komplett. Tids- och resursbrist påverkar möjligheten att arbeta i kapp. Revision av behörighetsstyrning har skett 2023–2024.	• Upprätthåll fungerande behörighetshantering och loggkontroll. • Upprätthåll att information till brukare är aktuell och tydlig vid införande av digitala lösningar
--	---	---

Anmärkning	Nuläge	Åtgärd
Hur arbetsgivare behandlar medarbetarnas personuppgifter		
Arbetsgivares behandling av medarbetares personuppgifter omfattar stora mängder uppgifter, däribland känsliga och integritetskänsliga uppgifter. Typen av behandlingar ställer krav på uppdaterad dokumentation, korrekt gallring, ändamålsbegränsning samt tekniska och organisatoriska säkerhetsåtgärder.	HR-funktion finns hos kommunledningskontor och serviceförvaltning. Ett uppdaterat artikel 30-register över behandlingar finns, som är delat mellan förvaltningarna. Konsekvensbedömningar följs inte upp i större utsträckning, rutin saknas. Konsekvensbedömningar görs i tid men ofta i nära anslutning till införande, vilket innebär att de ofta tas fram sent i processen. Detta kan leda till begränsat utrymme för ett tillräckligt grundligt arbete. Information till anställda och i rekryteringsprocess finns, men behöver uppdateras. Rutiner finns för hantering av registrerade rättigheter. Säkerhet, personuppgiftsbiträdesavtal och behörighetstilldelning fungerar för viktiga HR-system. Gallring är ett utvecklingsområde. Behörighetsstyrning och logguppföljning finns. Incidenthanteringen fungerar, men kan förbättras för att säkerställa att alla incidenter tas om hand.	• Tydliggör rutiner för uppföljning och regelbunden översyn av genomförda konsekvensbedömningar. • Säkerställ att konsekvensbedömningar påbörjas tidigare i införandeprocesser. • Stärk rutiner för gallring av personuppgifter. • Uppdatera information till anställda och i rekryteringsprocessen. • Förstärk incidenthanteringen så att även mindre incidenter identifieras och dokumenteras. • Upprätthåll fungerande rutiner kring behörighetshantering • Upprätthåll fungerande rutiner kring registrerade rättigheter • Upprätthåll fungerande rutiner kring personuppgiftsbiträdesavtal.

Mötesanteckningar arvodeskommittén 2026-02-18

Plats och tid Ebelingrummet, Stadshuset klockan 13.30-16.40

Närvarande Marianne Karlberg (S), ordförande, Per Lundqvist (M), Caroline Hansson (SD), Kristina Gillberg (KD), Johan Larsson (L), Tommy Hamberg (V), Arne Jonsson (C), Robert Forsman (MP)

Andreas Lindbom kommunstrateg,
Madelene Sönnerrfors kommunsekreterare

1. Fastställande av dagordning

Dagordningen fastställs med följande ändring

- Ärende 5 *Fortsatt dialog om titulatur för oppositionsråd och gruppledare* behandlas innan ärende 3 *Lägesrapport gällande översynen av nämndorganisationen*.

2. Godkännande av föregående mötesanteckningar

Föregående mötesanteckningar från den 15 januari är godkända av ordföranden och skickade för kännedom till kommunstyrelsen.

3. Lägesrapport gällande översynen av nämndorganisationen

Andreas informerar om förvaltningens reviderade förslag som presenterades för kommunstyrelsens arbetsutskott i februari. Enligt tidsplanen föreslås beslut tas på kommunfullmäktiges sammanträde i april.

4. Tidplan för beredningsprocessen

Andreas informerar om tidsplan för beredningsprocessen. Förslaget är att fortsatt beredning sker på arvodeskommitténs sammanträde den 25 mars, att ett förslag tas fram till sammanträdet den 22 april och att beslut sedan kan tas på kommunfullmäktiges sammanträde i juni. För att ge mer tid för arvodeskommitténs beredning föreslår ordförande att en tid för extra sammanträde i maj läggs in i planen.

5. Fortsatt dialog om titulatur för oppositionsråd och gruppledare

Diskussion förs kring om titulaturer ingår i arvodeskommitténs uppdrag eller om det bara är nivåer för dessas arvoden. Ordföranden lyfter frågan kring titulatur som diskuterades förra sammanträdet och anser att frågan inte ingår i Arvodeskommittén att hänskjuta frågan till kommunstyrelsen för beslut. Andreas får i uppdrag att skicka ut förslag på skrivelse under kommande vecka, för eventuella kommentarer från ledamöterna.

6. Fortsatt dialog om arvodesnivåerna

Andreas redovisar utskickat underlag med jämförelse med andra kommuner. Arvodeskommittén är överens om att det inte ska vara möjligt att kombinera uppdrag inom Eskilstuna kommuns nämnder och bolag för att komma över kommunstyrelsen ordförande i arvode.

a) Kommunalråd

Diskussion förs kring om att justera arvodesnivån från 95 procent till 90 procent för kommunalråd. Detta för att bibehålla nivåskillnaden mellan dagens arvodering av kommunalråd respektive oppositionsråd samt de diskussioner som förts om att justera nivåerna för gruppledare/oppositionsråd. Se punkt B nedan. Diskussioner förs även kring om hur stor skillnaden ska vara i arvodesnivå för kommunalråd och oppositionsråd. De flesta anser att skillnader i arvodering bör kvarstå och att det inte går att likställa uppdragen när det gäller arvodesnivå. Diskussionen återupptas vid nästkommande möten

b) Oppositionsråd och gruppledare

Diskussion förs kring om att samma regler ska gälla både för oppositionsråd och gruppledare med förslag om att tilldela 10 procent per mandat samt att uppdragen ska ligga på högst 80 procent.

c) Övriga månadsarvoden

Enligt tidigare föreslagna revideringar gällande överförmyndarnämnden och kommunrevisionen samt förslag om tillägg av vice ordförande till arvodeskommittén. I övrigt är samtliga ledamöter i Arvodeskommittén överens om de nuvarande nivåerna.

d) Tak för sammanlagda månadsarvoden

Diskussion kring bland annat om att de som har uppdrag inom kommun och bolag över 40 procent inte ska få sammanträdesarvode. Andreas får i uppdrag att ta fram några exempel till nästa tillfälle.

7. Fortsatt dialog om sammanträdesarvode

a) Nivå

Förslagen som diskuteras är om sammanträdesarvodena ska kvarstå på samma nivå eller höjas till 1,75 procent motivet till detta är att ingen höjning skett de senaste 10 åren. Flertalet i arvodeskommittén är för en höjning till 1,75 procent och frågan kommer att fortsätta diskuteras på ett kommande sammanträde.

b) För månadsarvoderade

Diskussion förs kring förslag om att månadsarvoderade inte ska få sammanträdesarvode utan att det istället ska ingå i månadsarvodet.

8. Fortsatt dialog om förlorad arbetsinkomst

Andreas redovisar ett flertal förslag kring förtydliganden. Bland annat definition av vad arbetsinkomst är. Kravet är att förlorad arbetsinkomst ska kunna styrkas. Vid speciella fall så eventuellt schabloner vara en möjlighet. Arbetstid och ersättning samt omräkning av månadslön till timlön var annat som ska förtydligas i tillämpningsanvisningarna. Skrivningar om att anställda ska kunna välja att lämna in intyg eller lönespecifikation görs. Timavlönad ska medvetet har avstått ett inplanerat eller erbjudet arbetspass, egenföretagare ska i speciella fall ha möjlighet att använda en schablon, men inte som huvudregel, gruppen fria yrkesutövare och kombinatorer, utgår från frågeställningen - vad skulle du ha

gjort på den tiden du gick på ett sammanträde? Detta utifrån grundprincipen att inkomstbortfall ska styrkas.

Arvodeskommittén tittar vidare på schabloner samt tydligare skrivningar.

9. Fortsatt dialog om reseersättning

Förslag på ny reglering redovisas. Arvodeskommittén föreslår några justeringar, att skriva *erbålles* istället för *ersättning utgår* samt förtydligande av *om färdvägen är längre än*, där ersättning betalas ut upp till 150 kilometer. Ambitionen är att riktlinjer för reseersättning ska vara lika så långt det går för kommun och bolag.

10. Övriga frågor

Beslutades att tid för extra sammanträde blir den 6 maj klockan 13.30-16.30.

Marianne Karlberg, ordförande
Madelene Sönnerrfors, sekreterare

Mötesanteckningar Kommunala pensionärsrådet 2026-01-22

Plats och tid Fullmäktigesalen, klockan 09.30-12.00

Närvarande Majo Brostedt Kuusikoski (S) ordförande, Torgny Zetterling (M) vice ordförande, Lena Blomkvist (S), Henry Aldrin (KD), Per-Olof Eriksson (L), Irena Tyszko Tähkävouri (V)

Representanter från intresseorganisationerna RPG, SPF Seniorerna, SKPF, PRO, Torshälla finska förening och Vision P

Lena Klintberg kommunledningskontoret, Annika Linder serviceförvaltningen, Elsa Haglund, praktikant på kommunledningskontoret

Nina Swärd och Rahel Bartuma barn- och utbildningsförvaltningen (punkt 3), Anna Sörman arbetsmarknad- och vuxenutbildningsförvaltningen (punkt 4), Anna Melin Lif vård- och omsorgsförvaltningen (punkt 6-7) Susanne Carlsson kommunledningskontoret (punkt 8)

1. Fastställande av dagordning

Dagordningen fastställs.

2. Föregående mötesanteckningar

Mötesanteckningarna från rådsmötet den 4 december godkänns och läggs till handlingarna.

3. Kompetensförsörjning – Anpassad gymnasieskola

Nina, rektor på Rinmanskolan och Rahel, specialpedagog, informerar om anpassad skola och deras arbete med att möjliggöra att deras elever kan få arbete, idag med tonvikt inom äldreomsorgen. Skolformen är 4 år och eleverna tar studenten som alla andra. Beroende på förmåga fortsätter man därefter med sysselsättning/daglig verksamhet som är en insats inom vård- och omsorg eller får arbete ute på den vanliga arbetsmarknaden. I utbildningen ingår arbetsplatsförlagt lärande (APL) när man är ute på en arbetsplats stor del av utbildningen. Det finns platser inom hemtjänsten och vård- och omsorgsboende.

Rahel informerar om en studie om hur eleverna bäst ska komma ut i arbetslivet: ”Jag vill ha ett riktigt jobb”. En film visas.

Medskick från rådet:

- Se över titulaturen.
- Avgörande med god handledning. Rådet vill gärna bevaka frågan om hur handledningen kan utvecklas.

4. Kompetensförsörjning – Feriepraktik

Anna, handledare, på Jobbcentrum, informerar att feriepraktikplatser finns inom kommunen, hos föreningar och inom näringslivet. En del av feriepraktikplatserna är avsedda för de som har ett behov, via socialtjänsten, och övriga platser är för alla inom åldersspannet. Dessa lottas ut bland alla sökande. Vård- och omsorgsförvaltningen erbjuder ca 130 platser. Feriepraktikplatserna får inte ersätta ordinarie personals arbete utan att det är ett arbete utöver, ex rulla någons hår, gå en extra promenad eller ha tid för samtal. Många elever får fin kontakt med en eller flera personer de hjälpt under sin feriepraktik. Vissa elever kommer tillbaka för att hälsa på dem även efter feriepraktiken är slut. Utvärderingen efter 2025 års feriepraktik var positiv. Flera har blivit anställda eller blivit intresserade av att utbilda sig för att arbeta inom äldreomsorgen.

5. Fikapaus

6. Kompetensförsörjning - Vård- och omsorgsförvaltningen

Anna, HR-chef, informerar om de olika delarna förvaltningen arbetar med för att människor ska vilja söka sig till och fortsätta arbeta i verksamheterna. Att minska sjukfrånvaron är en viktig del. Att minska antalet medarbetare per chef är en annan viktig del. Cheferna behöver få goda förutsättningar för att göra ett bra arbete. Förvaltningen tittar också på hur man kan få fler av de äldre att vilja arbeta längre. Olika lösningar för schemaläggning och grundbemanning ska ge goda arbetsvillkor. Förvaltningen tittar också på hur man kan jobba med specialistkompetenser, både för vårdtagarna och för att kunna erbjuda möjligheter till utveckling för medarbetarna. Det är viktigt att de unga som haft prao eller feriepraktik får en positiv bild av verksamheten så att de vill söka sig till vårdkolleget i gymnasiet. Handledaruppdraget är därför viktigt och ska utvecklas. Anna kommer gärna tillbaka och berättar mer ingående om de olika delarna i arbetet som görs.

Medskick från rådet:

- Äldre personal behöver få möjlighet att arbeta lite mindre för att orka och vilja arbeta längre.
- Utnyttja kommunhälsans stöd.

7. Rekrytering av semestervikarier - Uppföljning från 2025 (inkl kompetenscenter) och information inför 2026.

Anna, HR-chef, informerar att ca 3000 sökte sommarjobb 2025 och 778 anställdes. Chefer och handledare märkte att semestervikarierna 2025 var bättre rustade efter att ha fått utbildning på det då nya kompetenscenter.

Arbetet inför 2026 är i full gång. Introduktionen på kompetenscenter är något förlängd i år. I metodrummen på kompetenscenter finns dockor som nyanställd personal får prova att hjälpa på olika sätt. Dokumentation kopplas sedan ihop med metodrummen.

Medskick från rådet:

- Viktigt att ta tillvara semestervikariernas utvärderingar.

8. Kompetensförsörjning – Övergripande

Susanne, HR-direktör, informerar om den demografiska utvecklingen och om kommunens övergripande arbete, där ett ökat behov av personal finns inom vård- och omsorgsförvaltningen samtidigt som det finns ett minskat behov inom skolverksamheterna. Fokus inom äldreomsorgen ligger på att behålla befintlig personal och att hitta nya arbetssätt. Att vara en attraktiv arbetsgivare än en avgörande faktor för få och behålla personal. Jämställda arbetsvillkor är något kommunen som helhet behöver arbeta med. En del i det är att minska antalet medarbetare per chef. I de mansdominerade verksamheterna har cheferna färre anställda än de inom kvinnodominerade verksamheterna.

9. Återrapportering - resultat av rådets arbete

a. Referensgrupper

- VOF:s del av hemsidan (Lena R) – Ett mycket bra möte har genomförts där gruppen jobbade skarpt i datorn och tittade på länkarna, sökvägarna, ämnesrubrikerna, texterna och bilderna. Gruppens förslag togs emot på ett mycket positivt sätt och förändringarna genomfördes direkt under mötet.
- Framtidens hemtjänst - insatser utan biståndsbedömning (Cecilia J) – Inget möte bokat då förvaltningen inte kommit tillräckligt långt i sitt arbete.
- Digitala besök i hemtjänsten (Cecilia J) – Ett första möte är bokat.
- Personcentrerad vård (Hanna L) – Ingen rapport.

10. Utvärdering - Arbetsgrupperna ersattes med referensgrupper under 2025. Beslut om arbetssätt framåt

Punkten flyttas till nästa rådsmöte.

11. Representanter till planeringsgruppen - nyval för 2026

Majo informerar att namn på nya (eller gamla) representanter i planeringsgruppen 2026 mejlas till Annika Linder. En representant från varje pensionärsförening.

12. Planering 2026 – Prioritera ämnen/teman

Majo går igenom utskickad lista. Nya förslag på ämnen:

- Kulturverksamheter är ofta förknippade med höga entréavgifter. Skulle pensionärer kunna få rabatt? Då får fler möjligheten att ta del av utbudet. När förslag på nya ämnen dyker upp under året lämnas det till planeringsgruppen. Rådet är överens om att mat och måltider är ett ämne som behöver prioriteras.

13. Nästa rådsmöte, den 26 mars

Förslag från planeringsgruppen:

- Rådets årsrapport för 2025 som ska skickas till kommunstyrelsen
- Köläge till vård- och omsorgsboende samt till dagverksamhet för personer med demens

Rådet bestämmer idag följande tema till mars:

- Tema: Mat och måltider

Frågeställningar till respektive gäst inom temat tas fram på planeringsmötet.

14. Summering och avslutning

Ordföranden tackar för bra frågor och dialog idag. Kompetensförsörjning kommer att komma upp på agendan fler gånger, med bland annat information om Vårdkollege, SFI, Komvux samt arbete med att utveckla handledning.

Polisen har tagit fram planscher och foldrar gällande bedrägerier - "Våga vara otrevlig". Varsågod att ta!

Majo Brostedt, ordförande

Annika Linder, sekreterare

§ 14/26 Beslut om strategi för storregional kollektivtrafik

Diarienummer: RS-LED25-2535

Regionfullmäktiges beslut

Strategin för storregional kollektivtrafik antas.

Yrkande

Ann-Cathrin Rothlind (C) yrkar bifall till regionstyrelsens förslag.

Proposition

Ordförande Emil Carlsson (VfP) ställer regionstyrelsens förslag under proposition och finner att det bifalls.

Ärendets beredning

Strategi för storregional kollektivtrafik har remitterats till länets samtliga kommuner, grannkommuner, grannregioner, Trafikverket, Länsstyrelsen samt näringslivsrepresentanter. Flera dialoger har genomförts med länets kommuner, Trafikverket och våra grannregioner. Ärendet har även beretts av Regionala utvecklingsnämnden den 12 december 2025, § 60/25.

Ärendet

Regionala utvecklingsnämnden gav regionala utvecklingsdirektören i uppdrag 19 april 2024, § 17, att ta fram en strategi för storregional kollektivtrafik.

Strategin för storregional kollektivtrafik pekar ut riktningen för hur kollektivtrafiken ska utvecklas för att stödja Sörmlands utveckling. Strategin visar riktning, vision och väg framåt för att utveckla kollektivtrafiken och hur transportinfrastrukturens utveckling och den fysiska planeringen ska gå hand i hand framåt för att stärka tillgängligheten i länet. Strategin pekar ut hur den storregionala kollektivtrafiken ska utvecklas med målbild år 2050 med delmål år 2035 samt med utvecklingsscenarion som pekar ut riktningen. Strategins förverkligande kräver utvecklad samverkan med kommunerna och Trafikverket men även grannregionerna. Strategin är grunden för utvecklingen av kollektivtrafiken som en ryggrad och för att vi ska stärka Sörmland och vår tillgänglighet och därmed skapa en hållbar utveckling.

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande – Beslut om strategi för storregional kollektivtrafik

Strategi för storregional kollektivtrafik inkl. bilagor (Bilaga 1-3)
Samrådsredogörelse
Protokollsutdrag från Regionala utvecklingsnämnden sammanträde den 2025-12-12 - Beslut om strategi för storregional kollektivtrafik
Protokollsutdrag från Regionstyrelsen sammanträde den 2026-01-27 - Beslut om strategi för storregional kollektivtrafik

Beslutet expedieras till

Eskilstuna kommun
Flens kommun
Gnesta kommun
Katrineholms kommun
Nyköpings kommun
Oxelösunds kommun
Strängnäs kommun
Trosa kommun
Vingåkers kommun
Region Stockholm
Region Uppsala
Region Västmanland
Region Örebro län
Region Östergötland
Länsstyrelsen Södermanlands län
Mälardalstrafik
Trafikverket
Kenneth Hagström, Regional utvecklingsdirektör
Christian Udin, Verksamhetschef Samhällsplanering och Infrastruktur
Jani Körkkö, Verksamhetschef Allmän kollektivtrafik
Oskar Jonsson, Enhetschef Trafikutveckling
Akten

Paragraf 26

Ärendenummer KS2025/147

Datum: 2026-02-10

Beslutande organ: Kommunfullmäktige

Antagande av klimatstrategi 2027–2030, med utblick mot 2040

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar att:

1. anta Klimatstrategi 2027–2030 med utblick mot 2040, daterad den 4 november 2025, som Enköpings kommuns samlade styrdokument för klimatarbetet
2. upphäva kommunfullmäktiges beslut "Tillämpning och uppföljning av analys av koldioxidbudget" (13 februari 2024, § 21, KS2023/763)
3. kommunkoncernen ska vara klimatneutral senast 31 december 2030, och att Enköpings kommun ska, i samverkan med näringsliv, civilsamhälle, akademi och invånare, uppnå klimatneutralitet inom hela kommunens geografiska område senast den 31 december 2040
4. uppdra åt kommunstyrelsen, utbildningsnämnden, vård- och omsorgsnämnden, upplevelsenämnden, socialnämnden, miljö- och byggnadsnämnden, tekniska nämnden och valnämnden att integrera klimatstrategins mål och åtgärdsområden i sina nämndplaner, och använda klimatstrategin som underlag i sin verksamhetsplanering
5. uppdra åt ENA Energi AB och AB Enköpings hyresbostäder att anta klimatstrategin på nästkommande bolagsstämma, och integrera klimatstrategins mål och åtgärdsområden i sina verksamhetsplaner.

Reservationer

Kristina Eriksson (KD), Madlin Marouki (KD) och Per Elfving (KD) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget avslagsyrkande.

Angelika Bergfeldt (SD), Benjamin Albertsson (SD), Jesper Smith (SD), Peter Ring (SD) och Ronny Holmberg (SD) reserverar sig mot beslutet med följande reservation:

1. Avsaknad av samlad kostnadsanalys

Inför beslut om en så omfattande och styrande klimatstrategi saknas en samlad, transparent och lättbegriplig kostnadsanalys. Det framgår inte vilken total ekonomisk belastning de föreslagna åtgärderna innebär på kort och lång sikt, hur mycket som ska finansieras inom ordinarie budget respektive genom omprioriteringar eller skattehöjningar, samt vilka risker som finns för kostnadsökningar över tid. Detta gör att fullmäktige förväntas fatta beslut utan fullgod kunskap om de ekonomiska konsekvenserna.

2. Otydlig ekonomisk konsekvensredovisning kopplad till genomförandet

I klimatstrategin anges att en särskild klimatinvesterings- och finansieringsplan ska tas fram och att klimatnytta ska bli en central faktor i kommunens ekonomiska styrning. Trots detta saknas en konkret och sammanhållen redovisning av kostnader, prioriteringsordning och konsekvenser för kommunens kärnverksamheter, såsom skola, vård och omsorg. Utan tydlig kostnadsbild är det inte möjligt att göra välavvägda prioriteringar.

3. För långtgående målbindning över flera mandatperioder

Strategin innebär att kommunen som geografiskt område ska vara klimatneutral till 2040 och kommunkoncernen till 2030, med koppling till koldioxidbudget, klimatkontrakt 2030 och externa program. Detta låser upp kommande politiska majoriteter vid mycket omfattande åtaganden, utan att kostnader och alternativ tydligt redovisats för kommuninvånarna.

4. Risk för överstyrning från externa aktörer och projektlogik

Strategin vilar tungt på nationella och internationella åtaganden och deltagande i olika program, med krav på rapportering och särskilda omställningsstrukturer. Detta riskerar att flytta makt och prioriteringar från lokalt folkvalda till externa aktörer och projekt, vilket Sverigedemokraterna inte kan ställa sig bakom.

5. Otillräcklig analys av effekter för landsbygd, jordbruk och bilberoende hushåll

En betydande del av utsläppen kopplas till transporter och jordbruk. Strategin pekar ut omfattande styrning inom dessa områden, men det saknas en tydlig analys av hur detta påverkar landsbygden, jordbrukets villkor och bilberoende hushåll, inklusive risken för ökade kostnader och försämrad tillgänglighet för vanliga kommuninvånare.

6. Brist på alternativa utvecklingsvägar

Klimatstrategin presenteras i praktiken som ett enda samlat vägval, utan redovisade alternativ med olika ambitionsnivåer, tidsplaner och kostnadsramar. Detta begränsar fullmäktiges möjlighet att välja en mer ekonomiskt balanserad och kärnverksamhetsfokuserad inriktning.

Mot bakgrund av ovanstående reserverar vi oss från Sverigedemokraterna mot beslutet att anta "Klimatstrategin 2027–2030, med utblick mot 2040"

Beskrivning av ärendet

Klimatstrategin är ett centralt verktyg för att förverkliga Enköpings kommuns vision om att vara en inspirerande stad med en livsmiljö där alla kan utveckla sitt allra bästa jag, som är attraktivast i regionen och en hållbar omvärldsaktör. Strategin visar hur Enköpings kommun ska driva klimatomställningen på ett sätt som stärker både livskvaliteten för invånarna och kommunens långsiktiga konkurrenskraft. Klimatstrategin är en del av kommunens långsiktiga klimatarbete inom Klimatneutrala Enköping, som bedrivs i samverkan med det nationella programmet Viable Cities – Klimatneutrala städer 2030. Kommunen har i sitt klimatkontrakt antagit effektmålet att minska utsläppen i linje med Parisavtalet och bidra till ett klimatneutralt samhälle till år 2030.

Strategin anger kommunens långsiktiga viljeriktning och samlar övergripande mål, strategiska utvecklingsområden och åtgärdsområden för hur utsläppen av växthusgaser ska minska i linje med Parisavtalet. Samtidigt ska strategin bidra till att stärka Enköpings hållbara utveckling och lokala attraktionskraft.

Genom att anta klimatstrategin tydliggör kommunen både internt och externt att klimatomställningen är inledd, samt vilka prioriterade utvecklingsområden som ska gälla under perioden. Strategin fungerar därmed som ett gemensamt strategiskt styrdokument för hela kommunkoncernen och ska användas som grund för verksamhetsplaner, uppföljning och prioriteringar i budget- och verksamhetsprocesser.

Klimatstrategin beskriver vad kommunkoncernen ska uppnå och varför – inte hur varje åtgärd ska genomföras. Frågor om finansiering och genomförande hanteras i nästa steg, när strategin integreras i den ordinarie styrningen.

För att stärka kopplingen mellan mål, åtgärdsområden och resurstilldelning – både i driftbudget och investeringar har kommunstyrelsen beslutat att kommunen ska ta fram en klimatinvesteringsplan så att klimatarbetet integreras i kommunens ekonomistyrning (kommunstyrelsen 21 oktober 2025, § 260).

Kommunfullmäktiges beslut "Tillämpning och uppföljning av analys av koldioxidbudget" 13 februari 2024, § 21, KS2023/763) ersätts av Klimatstrategi 2027–2030 med utblick mot 2040 – kommunens samlade styrdokument för klimatarbetet. Det tidigare beslutet var begränsat till koldioxid och saknade struktur för ansvar och styrning. Den nya klimatstrategin omfattar alla växthusgaser (CO₂e), integrerar klimatarbetet i kommunens styr- och budgetprocesser och tydliggör ansvar och uppföljning.

Koldioxidbudgeten används fortsatt som analysverktyg, men nämndernas verksamhetsplanering utgår istället från klimatstrategin. Detta ger en samlad och modern styrning av klimatarbetet och markerar att kommunen går in i nästa fas – där klimatstyrningen är en integrerad del av planering, investeringar och utveckling i linje med Parisavtalet och Klimatkontrakt 2030.

Yrkande

Ordförande meddelar att kommunstyrelsens förslag till beslut är:

Kommunfullmäktige beslutar att:

1. *anta Klimatstrategi 2027–2030 med utblick mot 2040, daterad den 4 november 2025, som Enköpings kommuns samlade styrdokument för*

klimatarbetet

2. *upphäva kommunfullmäktiges beslut "Tillämpning och uppföljning av analys av koldioxidbudget" (13 februari 2024, § 21, KS2023/763)*
3. *kommunkoncernen ska vara klimatneutral senast 31 december 2030, och att Enköpings kommun ska, i samverkan med näringsliv, civilsamhälle, akademi och invånare, uppnå klimatneutralitet inom hela kommunens geografiska område senast den 31 december 2040*
4. *uppdra åt kommunstyrelsen, utbildningsnämnden, vård- och omsorgsnämnden, upplevelsenämnden, socialnämnden, miljö- och byggnadsnämnden, tekniska nämnden och valnämnden att integrera klimatstrategins mål och åtgärdsområden i sina nämndplaner, och använda klimatstrategin som underlag i sin verksamhetsplanering*
5. *uppdra åt ENA Energi AB och AB Enköpings hyresbostäder att anta klimatstrategin på nästkommande bolagsstämma, och integrera klimatstrategins mål och åtgärdsområden i sina verksamhetsplaner.*

Johan Engwall (S), Kenneth Hällbom (MP), Magnus Hellmark (C), Per-Anders Staav (NE), Jesper Englundh (S), Sverker Scheutz (V), Linda Johansson (S), Josephine Närholm (M), Peter Book (M), Daniel Svalling (V) och Svante Forslund (L) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Benjamin Albertsson (SD) och Per Elfving (KD) yrkar avslag till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Beslutsgång

Ordförande ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsen förslag till beslut.

Votering begärd och ska genomföras.

Ordförande meddelar att de som röstar för kommunstyrelsens förslag till beslut säger ja och de som röstar för att avslå kommunstyrelsens förslag till beslut röstar nej.

Med 43 ja-röster mot 8 nej-röster, 0 avstår, beslutar därmed kommunfullmäktige att:

1. anta Klimatstrategi 2027–2030 med utblick mot 2040, daterad den 4 november 2025, som Enköpings kommuns samlade styrdokument för klimatarbetet
2. upphäva kommunfullmäktiges beslut "Tillämpning och uppföljning av analys av koldioxidbudget" (13 februari 2024, § 21, KS2023/763)
3. kommunkoncernen ska vara klimatneutral senast 31 december 2030, och att Enköpings kommun ska, i samverkan med näringsliv, civilsamhället, akademi och invånare, uppnå klimatneutralitet inom hela kommunens geografiska område senast den 31 december 2040
4. uppdraga åt kommunstyrelsen, utbildningsnämnden, vård- och omsorgsnämnden, upplevelsenämnden, socialnämnden, miljö- och byggnadsnämnden, tekniska nämnden och valnämnden att integrera klimatstrategins mål och åtgärdsområden i sina nämndplaner, och använda klimatstrategin som underlag i sin verksamhetsplanering
5. uppdraga åt ENA Energi AB och AB Enköpings hyresbostäder att anta klimatstrategin på nästkommande bolagsstämma, och integrera klimatstrategins mål och åtgärdsområden i sina verksamhetsplaner.

Omröstningsresultat

Följande personer röstar ja:

- Peter Book (M)
- Erik Rova (M)
- Krister Larsson (M)
- Tina Rudolphson (M)
- Ritva Sunnanå-Ericson (M)
- Josephine Närholm (M)
- Jan Hannebo (M)
- Pernilla Åström (M)
- Tommy Starälv (C)
- Magnus Hellmark (C)

- Rebecka Bergkvist (C)
- Börje Andersson (C)
- Carina Tennfors (MP)
- Kenneth Hällbom (MP)
- Svante Forslund (L)
- Anders Wikman (NE)
- Tuija Rönnback (NE)
- Ingvar Magnusson (NE)
- Thomas Ekblom (NE)
- Johnny Karlsson (NE)
- Per-Anders Staav (NE)
- Jesper Englundh (S)
- Linda Johansson (S)
- Matz Keijser (S)
- Solweig Sundblad (S)
- Solweig Eklund (S)
- Theo Caldwell (S)
- Ingun Sandström (S)
- Johan Engwall (S)
- Tina Löfgren (S)
- Johan Enfeldt (S)
- Ros-Mari Bålöw (S)
- Sara Skoglund (S)
- Sverker Scheutz (V)
- Daniel Svalling (V)
- Christina Nordgren (V)
- Alice Fors Jansson (-)
- Anders Lindén (-)
- Lars B Jansson (-)
- Barbara Ciolek (-)
- Hans Olsson (S)
- Monica Avås (M)
- Mats Flodin (M)

Följande personer röstar nej:

- Madlin Marouki (KD)

- Kristina Eriksson (KD)
- Per Elfving (KD)
- Benjamin Albertsson (SD)
- Peter Ring (SD)
- Angelika Bergfeldt (SD)
- Ronny Holmberg (SD)
- Jesper Smith (SD)

Beslutsunderlag

Följande handlingar har legat till grund för beslutet:

- Protokollsutdrag, kommunstyrelsen, 2025-12-16, § 356
- Protokollsutdrag, kommunstyrelsens arbetsutskott, 2025-12-02 § 20
- Klimatstrategi 2027–2030 med utblick mot 2040, 2025-11-04
- Tjänsteskrivelse, 2025-11-04
- Remissutgåva, Klimatstrategi 2027–2030, 2025-05-16
- PM, Remissammanställning, 2025-10-03
- Bilaga 2, Koldioxidbudget och nulägesanalys, 2025-04-28
- Protokollsutdrag, kommunstyrelsen 2020-11-24, § 204
- Protokollsutdrag, kommunstyrelsen 2025-10-21, § 260, KS2025/806
- Protokollsutdrag, kommunfullmäktige 2024-02-13, § 21
- Protokollsutdrag, miljö- och byggnadsnämnden, 2025-09-11, § 132, Dnr 2025-417
- Remissvar, miljö- och byggnadsnämnden, 2025-09-11
- Protokollsutdrag, socialnämnden, 2025-09-25, § 141, SN2025/169
- Remissvar, socialnämnden, 2025-09-25
- Protokollsutdrag, upplevelsenämnden, 2025-09-25, § 82, UPN2025/107
- Remissvar, upplevelsenämnden, 2025-09-25
- Protokollsutdrag, utbildningsnämnden, 2025-09-17, § 134, UN2025/515
- Remissvar, utbildningsnämnden, 2025-09-17
- Protokollsutdrag, tekniska nämnden, 2025-09-25, § 147, TN2025/743
- Remissvar, tekniska nämnden, 2025-09-25
- Protokollsutdrag, vård- och omsorgsnämnden, 2025-09-24, § 156, VON2025/97

- Remissvar, vård- och omsorgsnämnden, 2025-09-24
- Protokollsutdrag, valnämnden, 2025-09-15, § 29, VALN2025/25
- Remissvar, valnämnden, 2025-09-15
- Remissvar, AB Enköpings hyresbostäder, 2025-09-16
- Remissvar, Vafabmiljö, 2025-09-24
- Remissvar, BioDriv Öst, 2025-09-15
- Remissvar, E.ON , 2025-08-30
- Remissvar, Energikontoret Mälardalen AB, 2025-09-12
- Protokollsutdrag, kommunstyrelsen i Eskilstuna kommun, 2025-08-26, § 183
- Remissvar, Eskilstuna kommun, 2025-08-26
- Remissvar, Heby kommun, 2025-09-15
- Remissvar, Länsstyrelsen i Uppsala län, 2025-09-15
- Remissvar, Skogsstyrelsen, 2025-09-10
- Remissvar, Strängnäs kommun, 2025-09-03
- Remissvar, Uppsala kommun, 2025-08-15
- Remissvar, Vattenfall, 2025-08-28
- Protokollsutdrag, Regionala utvecklingsnämnden, 2025-09-23, § 62
- Remissvar, "Region Uppsalas synpunkter på remissutgåva av Enköpings kommuns Klimatstrategi 2027–2030", Region Uppsala, 2025-09-23
- Remissvar, Lantbrukarnas riksförbund Mälardalen, 2025-09-22

Sändlista

Beslutet skickas till:

- Miljö- och byggnadsnämnden, för kännedom
- Socialnämnden, för kännedom
- Upplevelsenämnden, för kännedom
- Utbildningsnämnden, för kännedom
- Tekniska nämnden, för kännedom
- Vård- och omsorgsnämnden, för kännedom
- Valnämnden, för kännedom
- ENA Energi AB, för kännedom
- AB Enköpings hyresbostäder, för kännedom
- Vafabmiljö, för kännedom

- Räddningstjänsten Enköping-Håbo, för kännedom
- Region Uppsala, för kännedom
- Länsstyrelsen i Uppsala län, för kännedom
- Energikontoret Mälardalen AB, för kännedom
- BioDriv Öst, för kännedom
- E.ON., för kännedom
- Eskilstuna kommun, för kännedom
- Heby kommun, för kännedom
- Skogsstyrelsen, för kännedom
- Strängnäs kommun, för kännedom
- Uppsala kommun, för kännedom
- Vattenfall, för kännedom
- Lantbrukarnas riksförbund Mälardalen, för kännedom

Klimatstrategin 2027–2030, med utblick mot 2040

Klimatneutrala Enköping
OMSTÄLLNING PÅGÅR

*Klimatneutrala Enköping – Omställning pågår är kommunens gemensamma resa mot klimatneutralitet 2040.
Det visar att förändringen inte ligger i framtiden – den pågår här och nu.*

Dokumenttyp: Strategi

Beslutad av: Kommunfullmäktige, 2026-02-10, § 26

Ansvarig funktion: Ledningsstöd

Ersätter: -

Gäller för: Enköpings kommun

Gäller fr.o.m.: 2026-02-17

Gäller t.o.m.: Tillsvidare

Ärendenummer: KS2025/147

Datum: 2025-11-04

Innehåll

Klimatstrategin 2027–2030, med utblick mot 2040.....	1
Innehåll.....	3
1 Inledning.....	5
2 Förord.....	6
3 Sammanfattning.....	7
4 Enköping Climate Strategy 2027–2030 – Summary.....	11
5 Enköpingsmodellen.....	14
6 Klimatstrategins uppdrag, syfte & målgrupper.....	16
7 Enköpings kommuns effektmål, målar och mål för klimatomställning.....	19
8 Nuläge och möjligheter.....	22
9 Strategiska utvecklingsområden & kopplade åtgärdsområden.....	24
9.1 Hållbara transporter och mobilitet.....	26
9.1.1 Klimatsmart resande – gång, cykel och kollektivtrafik.....	27
9.1.2 Fossilbränslefria och energieffektiva arbetsmaskiner, fordon och godstransporter.....	27
9.1.3 Fossilfria tjänstefordon och fossilfri arbetspendling.....	28
9.1.4 Laddinfrastruktur eller tankmöjlighet för fossilfria fordon.....	28
9.2 Hållbar och lokal energi.....	29
9.2.1 Energieffektivisering.....	30
9.2.2 Fossilfri energi.....	30
9.3 Kolinbindning.....	31
9.3.1 Kolinlagring i skogs- och jordbruk.....	32
9.3.2 Återvätning och anläggande av våtmarker.....	32
9.3.3 Skötsel av grönytor och naturmark.....	33

9.4	Cirkulär samhällsplanering och byggande.....	34
9.4.1	Markanvändning.....	36
9.4.2	Avtal, partnerskap och markförsörjning.....	36
9.4.3	Fysisk planering.....	36
9.4.4	Lokalanvändning, byggande och förvaltning.....	36
9.4.5	Vattenhantering.....	37
9.5	Ledarskap som driver klimatomställningen.....	38
9.5.1	Ledarskap som driver klimatomställningen.....	39
9.6	Långsiktig hållbar finansiering.....	40
9.6.1	Integrering av klimatmålen i kommunens ekonomi.....	41
9.6.2	Grön finansiering och investeringar.....	41
9.6.3	Externa finansieringsmöjligheter.....	41
9.7	Hållbara inköp.....	43
9.7.1	Hållbara inköp.....	44
9.8	Digital omställning.....	45
9.8.1	Digital omställning.....	46
9.9	Engagerande och inkluderande kommunikation.....	47
9.9.1	Kommunikation.....	48
10	Styrning, genomförande och finansiering av klimatarbetet....	49
11	Uppföljning och utvärdering.....	56
12	Källförteckning och begrepp.....	59

1 Inledning

Klimatstrategin 2027–2030, med utblick mot 2040 är Enköpings kommuns gemensamma plan för att bygga ett klimatsmart samhälle med hög livskvalitet för allt levande.

Den tar sin utgångspunkt i vår vision om att vara en hållbar omvärldsaktör – en kommun som tar ansvar lokalt, regionalt, nationellt och globalt, och som bidrar till ett gott liv för alla inom planetens gränser.

Mellan 2027 och 2030 lägger kommunkoncernen grunden för den stora omställningen. Vi bygger kapacitet, testar nya metoder och utvecklar organisationen för att kunna skala upp klimatarbetet.

Denna period är vår accelerationspunkt – ett avgörande steg där vi stärker vår förmåga att ställa om och visa vägen framåt.

Detta är vårt första steg, en startsträcka mot en större resa.

År 2040 är målet tydligt: Enköping som geografiskt område ska vara klimatneutralt.

Vägen dit kräver samarbete – mellan näringsliv, civilsamhälle, akademi, myndigheter och invånare – där vi tillsammans skapar lösningar som gör verklig skillnad.

Genom mod, ansvar och samverkan tar Enköping en ledande roll i den nationella klimatomställningen. För att lyckas krävs att politik och förvaltningsledningar tar ansvar, fattar modiga beslut och håller i riktningen över tid.

Genom att stärka arbetet inom kommunkoncernen och våra egna verksamheter tar vi ledningen – och blir en förebild för hela samhället.

Omställning pågår – och vi är redan på väg.

Med vänliga hälsningar,

Teamet bakom Klimatneutrala Enköping

2 Förord

Klimatförändringarna orsakas bland annat av att våra utsläpp av koldioxid och andra växthusgaser är större än vad naturens förmåga att lagra kol är. Eftersom det mestadels är människans aktiviteter som ligger bakom obalansen är det också vårt ansvar att återställa den, genom att kraftigt minska utsläppen och samtidigt stärka naturens förmåga att binda kol.

Enköpings kommun har tagit en tydlig roll i omställningen. Vi ska vara en förebild och visa vägen för hållbar utveckling, både på lokal och nationell nivå. Vårt arbete med Klimatneutrala Enköping bygger på en gemensam insikt – att vi, genom att minska våra utsläpp och ställa om våra verksamheter, inte bara möter klimatutmaningarna utan också skapar värden för våra invånare.

Klimatomställningen rymmer stora möjligheter. Genom att satsa på innovativa lösningar och nya arbetssätt kan vi minska våra utsläpp, stärka vår lokala ekonomi, skapa fler gröna jobb och bygga ett mer hållbart samhälle. För att lyckas måste alla hjälpas åt och vara en del av omställningen.

Vi vet att det är bråttom. Det ställer höga krav på oss som ledare. Vi har inlett ett arbete för att hitta och prioritera de klimatåtgärder som ger störst effekt. Genom kunskapsdrivna insatser och en vilja att testa nya lösningar, tar vi oss an de utmaningar som ligger framför oss.

Vårt gemensamma arbete är inte bara en väg framåt för klimatet, det är också en möjlighet att förbättra livskvaliteten för våra invånare. Tillsammans kan vi säkerställa att Enköping inte bara blir en klimatsmart kommun utan också en plats som är attraktiv att leva och verka i. Både idag och i framtiden.

Jag är stolt över att få vara en del av detta arbete och ser fram emot att fortsätta skapa resultat tillsammans med er alla. Med våra gemensamma ansträngningar är jag övertygad om att vi kan nå våra mål och visa att Enköping är en plats där hållbarhet och framtidstro går hand i hand.

Peter Book - Kommunstyrelsens ordförande

Enköping 2025

3 Sammanfattning

Syfte och ram

Enköpings klimatstrategi 2027–2030 syftar till att påskynda kommunens omställning mot klimatneutralitet. Strategin visar den gemensamma riktningen för hur vi – politik, förvaltning, näringsliv, civilsamhälle och invånare – kan minska utsläpp av växthusgaser, bygga resiliens och utveckla vår förmåga att ställa om.

Utgångspunkten är devisen "Omställning pågår" – förändringen sker stegvis, men kräver handling nu.

Enköpingsmodellen

Genomförandet styrs av Enköpingsmodellen: tydliga roller (beslutande, ansvarskrävande, samordnande), en intern omställningsarena med tematiska team, samt struktur för ansvar och uppföljning. Modellen håller arbetet samman över mandatperioder.

Uppdrag

Strategin konkretiserar hur kommunen ska minska växthusgasutsläpp, öka klimatanpassning/resiliens och skapa hållbara livsmiljöer. Den stärker omställningsförmågan i styrning, arbetssätt och investeringar och positionerar kommunen som förebild. Den vilar på lokala/regionala/nationella/internationella åtaganden och Klimatkontrakt 2030.

Parallellt med klimatstrategin tas även en energiplan fram. Den kommer att ge ytterligare tyngd och tydlighet i frågor om energiförsörjning, energieffektivisering och förnybara energikällor – och därmed förstärka genomförandet av klimatstrategin. Klimatanpassningsplan förbereds också.

Målbild

- Kommunkoncernen ska vara klimatneutral år 2030 (31 december)
- Enköpings kommun ska, i samverkan med näringsliv, civilsamhälle, akademi och invånare, uppnå klimatneutralitet inom hela kommunens geografiska område senast den 31 december 2040.

Nuläge

Strategin vilar på en aktuell nulägesanalys av växthusgasutsläpp inom kommunens geografiska område. Här har både koldioxid och andra växthusgaser inkluderats, vilket ger en mer heltäckande bild av Enköpings totala klimatpåverkan uttryckt i koldioxidekvivalenter (CO₂e). Analysen bygger på både nationella och lokala data och har integrerats i verktyget ClimateView – en plattform som synliggör utsläppsutvecklingen och visar var ytterligare insatser krävs.

Utsläpp inom hela kommunen

Analysen visar att utsläppen inom Enköpings kommun som geografiskt område huvudsakligen kommer från transporter, jordbruk och energianvändning. Tillsammans står dessa sektorer för den största delen av de samlade växthusgasutsläppen.

Transportsektorn, särskilt persontransporter, är den största utsläppskällan. Jordbruket bidrar också med en betydande andel, vilket hänger samman med att hälften av kommunens yta består av jordbruksmark. Energiområdet, inklusive uppvärmning av byggnader och lokaler, står för en mindre men fortsatt viktig del av utsläppen, medan industrins bidrag är relativt begränsat.

Utsläpp inom kommunkoncernen

Inom kommunkoncernen utgör energiförbrukning den största utsläppsposten, särskilt uppvärmning av lokaler och bostäder, följt av transporter. Inköp och upphandling redovisas i nulägesanalysen endast på schablonnivå men bedöms stå för en betydande andel av utsläppen och kommer att behöva analyseras mer detaljerat i kommande uppföljningar.

Nio strategiska utvecklingsområden

För att strukturera och rikta klimatarbetet framåt identifieras nio strategiska utvecklingsområden med tillhörande åtgärdsområden. Dessa anger den övergripande riktningen för klimatarbetet och preciserar vilka typer av insatser som krävs inom respektive område:

1. Hållbara transporter och mobilitet
2. Hållbar och lokal energi
3. Kolinbindning
4. Cirkulär samhällsplanering och byggande
5. Ledarskap som driver omställningen
6. Långsiktig hållbar finansiering

7. Hållbara inköp
8. Digital omställning
9. Engagerande och inkluderande kommunikation

Varje område har åtgärdsområden som vägleder planering, budget och uppföljning i nämnder och bolag.

Styrning och genomförande

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret. En klimatstrategisk handlingsplan tas fram senare (operativt styrdokument på ledningsnivå) som tidsätter åtgärder, ansvar, resurser och uppföljning och kopplas till planerings- och budgetprocessen. Bolagens uppdrag tydliggörs i ägardirektiv.

Finansiering

Klimatstrategin är ett övergripande styrdokument som anger inriktning – den är inte en finansieringsplan. Diskussionen om hur åtgärderna ska finansieras behöver ske inom ramen för kommunens ordinarie budgetprocess.

En särskild klimatinvesteringsplan/finansieringsplan kommer att tas fram för att säkerställa att resurser prioriteras utifrån klimatnytta, kostnadseffektivitet, långsiktighet och resiliens. Planen ska även beskriva hur kommunen utvecklar verktyg för grön finansiering och söker externa medel från nationella och europeiska program.

Uppföljning och lärande

En sammanhållen struktur byggs 2027–2030. Förvaltningar rapporterar åtgärdsnivå, kommunledningsförvaltningen ansvarar för samlad effektuppföljning med digitala data- och analysstöd, transparens och återkoppling.

Klimatstrategin är en gemensam överenskommelse som sträcker sig över mandatperioder.

Den skapar trygghet i det långsiktiga omställningsarbetet och tydliggör att de strategiska utvecklingsområdena och intentionerna bakom strategin måste återspeglas i styrdokument, policys, riktlinjer, politiska beslut, budgetar och verksamhetsplanering.

4 Enköping Climate Strategy 2027–2030 – Summary

Purpose and Scope

The Enköping Climate Strategy 2027–2030 aims to accelerate the municipality's transition towards climate neutrality. The strategy sets a shared direction for how politics, public administration, business, civil society, and citizens can work together to reduce greenhouse gas emissions, strengthen climate resilience, and develop the capacity for transformation. Its guiding principle is "*Transition in progress*" – the change is underway, but action is needed now.

The Enköping Model

Implementation follows the Enköping Model, which defines clear roles at three levels – decision-making, accountability, and coordination – and includes an internal transition arena with thematic teams as well as a structured system for responsibility and follow-up. This model ensures continuity and coherence across political terms.

Mandate and Purpose

The strategy clarifies how the municipality will reduce greenhouse gas emissions, strengthen climate adaptation and resilience, and create sustainable living environments. It enhances the municipality's transformation capacity in governance, operations, and investment, and positions Enköping as a frontrunner in the transition.

The strategy builds on local, regional, national, and international commitments, including Klimatkontrakt 2030 (Climate Contract 2030) within the Viable Cities program.

In parallel, a new Energy Plan is being developed to strengthen the strategy's implementation by providing clear goals for energy supply, efficiency, and renewable energy. A Climate Adaptation Plan is also under preparation.

Targets

- The municipal group will be climate neutral by 2030 (December 31).
- The municipality as a geographical area will be climate neutral by 2040 (December 31).

Current Situation

The strategy is based on an up-to-date analysis of greenhouse gas emissions within the municipality's geographical boundaries. The analysis includes both carbon dioxide and other greenhouse gases, providing a comprehensive picture of Enköping's total climate impact, expressed in CO₂ equivalents (CO₂e). It draws on both national and local data integrated into the ClimateView platform, which visualises emission trends and highlights where additional measures are needed.

The analysis shows that within the municipal organisation, emissions mainly stem from energy use, particularly the heating of buildings and housing. Within the municipality as a whole, transport – especially private vehicles – dominates. When all greenhouse gases are included, agriculture emerges as the largest source (around 30% of total emissions), reflecting that half of Enköping's land area is farmland. Procurement and purchasing are currently represented at an estimated level but are considered to account for a significant share of emissions.

9 Strategic Development Areas

To structure and target climate action, nine strategic development areas with corresponding action areas have been identified. These define the overall direction of the climate transition and outline the types of actions required within each field:

1. Sustainable transport and mobility
2. Sustainable and local energy
3. Carbon sequestration
4. Circular spatial planning and construction
5. Leadership driving the transition
6. Long-term sustainable financing
7. Sustainable procurement
8. Digital transformation
9. Engaging and inclusive communication

Each area includes action areas that guide planning, budgeting, and follow-up across departments and municipal companies.

Governance and Implementation

The Municipal Executive Committee has overall responsibility. A Climate Strategic Action Plan will be developed later as an operational management tool. It will specify timelines, responsibilities, resources, and follow-up processes, and be integrated into the municipality's planning and budget framework. The municipal companies' responsibilities will be clarified through owner directives.

Financing

The climate strategy is a high-level policy document that sets direction – not a financing plan. Discussions on financing individual measures will take place within the ordinary municipal budget process. A dedicated Climate Investment and Financing Plan will be developed to ensure that resources are prioritised based on climate impact, cost-effectiveness, long-term sustainability, and resilience. The plan will also outline how the municipality will develop tools for green financing and apply for external funding from national and European programmes.

Monitoring and Learning

A cohesive structure for follow-up and learning will be established during 2027–2030. Departments will report on the implementation of actions, while the Municipal Executive Office will coordinate overall monitoring and evaluation using digital data and analytical tools to ensure transparency and continuous feedback.

The Climate Strategy is a shared long-term commitment that extends beyond political terms.

It provides stability for the transition process and ensures that the strategic development areas and guiding principles are reflected in the municipality's policies, steering documents, political decisions, budgets, and operational planning.

5 Enköpingsmodellen

En strukturerad strategi för hållbarhet och klimatneutralitet

För att en kommun ska lyckas med klimatomställningen krävs en tydlig strategi, fördelat ansvar och mätbara mål. En strukturerad strategisk plan är nyckeln till att säkerställa att alla aktörer vet vad som förväntas av dem, vilka insatser som krävs och hur framstegen ska följas upp.

Detta är en omställning som pågår. Denna omställning är komplex och långsiktig, och målen är ambitiösa – men det förändrar inte behovet av att agera. Tvärtom. Varje beslut, varje investering och varje förändring vi gör i dag är en del av den förflyttning som leder till kraftigt minskade utsläpp och ett mer motståndskraftigt, hållbart och framtidsinriktat samhälle.

Genom erfarenheterna från Klimatneutrala Enköping har vi identifierat de viktigaste lärdomarna för att skapa en långsiktig och skalbar modell för kommunal hållbarhet – en modell som klimatstrategin bygger på.

- **Omställningsarenan** – en gemensam plattform för framsyn och framdrift, där representanter från olika delar av organisationen möts i tematiska team för att analysera nuläget, identifiera gemensamma strategiska utmaningar och formulera utvecklingsområden. Arenan är en plats för dialog, samsyn och innovation – och en motor som driver på genomförandet.
- **Tydlig klimatstrategi och åtgärdsdokument** – vi arbetar med tydliga mål och strategiska utvecklingsområden som vägleder omställningen – från snabba insatser till långsiktiga systemförändringar. De konkreta åtgärderna samlas i ett separat verktygslådedokument som stöd för styrning, budget och verksamhetsplanering.
- **Ansvar och uppföljning** – varje insats har en utpekad ansvarig aktör med uppgift att följa upp, dokumentera och rapportera framsteg. Det skapar transparens och driv i genomförandet.
- **Kompetens och engagerat ledarskap** – utbildning, tydlig kommunikation och ett närvarande ledarskap skapar engagemang. Det är grunden för en kultur där hållbarhet genomsyrar hela organisationen.

Styrning och struktur – Enköpingsmodellen som ramverk

Klimatstrategin för Enköpings kommun genomförs genom en tydlig och strukturerad modell för styrning, samverkan och ansvar – kallad Enköpingsmodellen. Den utgår från tre nivåer av ansvar: beslutande, ansvarskrävande och samordnande, samt en intern omställningsarena där det gemensamma utvecklingsarbetet sker i tematiska team.

Enköpingsmodellen säkerställer att klimatstrategins intentioner återspeglas i kommunens styrdokument, policies, riktlinjer, politiska beslut och budgetar – och att omställningsarbetet kan hållas stabilt över mandatperioder.

På så sätt blir Enköpingsmodellen både en framtidsverkstad där vi blickar framåt och en motor för genomförande som håller klimatarbetet på rätt kurs över mandatperioder.

6 Klimatstrategins uppdrag, syfte & målgrupper

Uppdrag

Enköpings kommun har i sin långsiktiga plan, beslutad av kommunfullmäktige, valt att prioritera fyra av FN:s 17 globala mål. Denna klimatstrategi utgår särskilt från mål 13: Bekämpa klimatförändringarna, men tar också avstamp i mål 11: Hållbara städer och samhällen, samt mål 3: God hälsa och välbefinnande.

Strategins uppdrag är att konkretisera hur kommunen ska bidra till att:

- minska växthusgasutsläppen,
- öka klimatesiliensen mot klimatförändringar, samt
- skapa hållbara livsmiljöer som främjar invånarnas hälsa och välbefinnande.

Syfte

Syftet med klimatstrategin är att identifiera, förankra och driva de mest prioriterade strategiska utvecklingsområdena och åtgärdsområdena för att påskynda klimatomställningen i Enköping. Strategin ska också:

stärka kommunens omställningsförmåga inom styrning, arbetssätt och investeringar,

bidra till att klimatarbetet prioriteras i den dagliga verksamheten och ges rätt förutsättningar i form av finansiering och resurser, samt

möjliggöra att Enköpings kommun fungerar som en förebild i det bredare samhällsbygget.

För att förstärka och accelerera arbetet har Enköpings kommun anslutit sig till det nationella innovationsprogrammet Viable Cities och undertecknat ett frivilligt klimatkontrakt tillsammans med 48 kommuner, sex statliga myndigheter och Viable Cities. Klimatkontraktet, som är beslutat av kommunstyrelsen, utgör en strategisk förstärkning av Enköpings klimatarbete och stärker kommunens roll i det nationella och europeiska omställningsarbetet. Det öppnar också för ökad extern finansiering, kunskapsutbyte och strategiska partnerskap.

Målgrupper

Klimatstrategin riktar sig i första hand till beslutsfattare och tjänstepersoner inom Enköpings kommunkoncern – särskilt de som har ansvar för strategisk planering, investeringar och verksamhetsutveckling. Den vänder sig även till politiker, samarbetspartners, näringsliv, civilsamhälle och invånare som på olika sätt kan bidra till och påverkas av klimatomställningen. Strategin fungerar som ett gemensamt ramverk för att skapa förståelse, riktning och engagemang i kommunens klimatstrategiska arbete.

Tillämpningsområde och avgränsningar

Denna klimatstrategi omfattar perioden 2027–2030 och utgår från Enköpings kommuns roll som både verksamhetsutövare, planmyndighet och samhällsaktör. Strategin omfattar växthusgasutsläpp inom kommunkoncernen – för både nämnder och styrelser – och inkluderar också hur kommunen kan påverka utsläpp inom det geografiska området.

Strategin fokuserar på de områden där kommunen har störst möjlighet att minska utsläpp och påskynda klimatomställningen – antingen genom direkt rådighet eller genom inflytande och samverkan. Den inkluderar därför åtgärder inom exempelvis fastighetsförvaltning, byggande, transporter, upphandling, energi och samhällsplanering. Den omfattar också insatser där kommunen kan påverka utvecklingen genom styrning, samarbete och innovationsarbete.

Alla förvaltningar och bolag omfattas genom gemensamma insatser såsom transporter, inköp, energibesparingar och informationsinsatser till medarbetare. Framtida satsningar på beteendeförändring, konsumtionsmönster och kompetensutveckling berör alla kommunens verksamheter och är centrala områden i kommande utvecklingsfaser, bland annat genom riktade insatser kopplade till social innovation och ett mer hållbart vardagsbeteende.

Avgränsningar

Klimatstrategin inkluderar utsläpp som genereras inom kommunens geografiska område, men inte utsläpp från hantering av kommunalt avfall, då detta hanteras inom VafabMiljö kommunalförbund och ingår i dess avfallsplan.

Kommunen startar upp arbetet med en ny energiplan under 2025, i enlighet med lagen (1977:439) om kommunal energiplanering. Parallellt planeras en särskild klimatanpassningsplan. Dessa planer kommer under perioden

2027–2029 att komplettera och fördjupa klimatstrategin, bland annat genom att precisera mål för energi, energieffektivisering och klimatanpassning, samt beakta beredskap som en integrerad del av arbetet.

För alla inom kommunkoncernen och för de aktörer som berörs är klimatstrategin vägledande – både för kommunens interna arbete och för bredare samhällssatsningar – och den ska integreras i ordinarie styrning, planering och uppföljning.

Målkonflikter

Klimatomställningen innebär ofta komplexa avvägningar där olika mål och intressen kan stå i konflikt. Exempelvis kan satsningar på ny infrastruktur och bostadsbyggande innebära ökade utsläpp på kort sikt, trots långsiktiga hållbarhetsambitioner. Det kan också uppstå konflikter mellan klimatmål och mål för ekonomisk tillväxt, social rättvisa eller biologisk mångfald.

Klimatstrategin ska därför bidra till att synliggöra och hantera målkonflikter genom tvärsektoriell samverkan, transparent prioritering och löpande uppföljning. En medveten och öppen hantering av målkonflikter är en förutsättning för en trovärdig och hållbar klimatomställning.

Ansvar för att identifiera, synliggöra och hantera målkonflikter vilar i första hand på kommunens strateger, chefer och projektledare inom respektive sakområde. De ska i sin planering och genomförande av åtgärder ta hänsyn till möjliga målkonflikter, lyfta dessa tidigt i beslutsprocesser och säkerställa att prioriteringar sker utifrån kommunens samlade målbild.

Kommunledningsförvaltningen har en särskilt viktig roll i att samordna och stödja detta arbete ur ett övergripande strategiskt perspektiv. Även politiken har ett avgörande ansvar att fatta väl avvägda beslut när olika mål står i konflikt med varandra.

För att stärka kvaliteten i hanteringen krävs en nära dialog mellan olika sektorer, kontinuerlig uppföljning samt ett systematiskt lärande i hela organisationen. Lika viktigt är att successivt bygga en kultur som stärker kommunens omställningsförmåga – en kultur som präglas av mod att pröva nytt, förmåga att lyssna in varandras perspektiv, vilja att samverka, förmåga att hantera osäkerhet och en gemensam förståelse för målkonflikternas komplexitet. Att utveckla denna kultur är avgörande för att organisationen ska kunna agera proaktivt, kraftsamla vid behov och skapa handlingsutrymme i en snabbt föränderlig omvärld.

7 Enköpings kommuns effektmål, målår och mål för klimatomställning.

Effektmål

Enköpings kommuns övergripande effektmål är att:

- Minska de territoriella växthusgasutsläppen

Effektmålet utgår från kommunens åtagande inom Viable Cities, där Enköping har förbundit sig att bli klimatneutralt till år 2030. Målet markerar den minskning som krävs för att kommunen ska agera i linje med Parisavtalet och bygger på den koldioxidbudget som visar den totala mängd utsläpp som ryms för att nå målet.

Effektmålet är vägledande för samtliga delmål och utvecklingsområden i klimatstrategin och följs upp genom kommunens koldioxidbudget och scenarier i ClimateView.

Mål 2030 och 2040

Delmål 2030 – Kommunkoncernen når nettonoll

År 2030 är ett strategiskt delmål för hela kommunkoncernen. Då ska Enköpings kommun och de kommunala bolagen nå nettonoll växthusgasutsläpp i den egna verksamheten.

Fokus ligger på de områden där kommunen har rådighet – till exempel byggnader, fordon, upphandlingar (i den omfattning de ingår i analysen), samhällsplanering och arbetssätt.

2030 markerar en accelerationspunkt: en period där kommunkoncernen bygger kapacitet, testar nya metoder och etablerar styrning som gör det möjligt att skala upp klimatarbetet i nästa fas.

Målår 2040 – Hela kommunen är klimatneutral

År 2040 är måläret för hela kommunen som geografiskt område. Då ska samtliga territoriella växthusgasutsläpp ha minskat till nära nettonoll.

För att nå dit krävs en bred och samlad mobilisering – där näringsliv, civilsamhälle, akademi, myndigheter och invånare agerar tillsammans med kommunen.

Vägen framåt

Omställningen är komplex och målen är ambitiösa, men det förändrar inte behovet av att agera. Tvärtom. Genom att ta avgörande steg här och nu bygger Enköping grunden för kraftigt minskade utsläpp och ett samhälle rustat för framtidens klimatutmaningar

Mål förankrade i tidigare beslut

Målen i denna strategi utgår från Klimatkontrakt 2030, som Enköpings kommun har undertecknat tillsammans med Viable Cities, Energimyndigheten och flera statliga myndigheter. Klimatkontraktet tydliggör kommunens roll som föregångare i klimatomställningen och konkretiserar den riktning som vägleder hela arbetet med klimatstrategin.

Målen har förankring i tidigare politiska beslut, bland annat:

- Kommunens hållbarhetspolicy,
- De regionala hållbarhetslöftena,
- Beslutet att ta fram en koldioxidbudget,
- Samt samarbetet mellan de fyra Mälarstäderna

De är också i linje med kommunens översiktsplan, som anger att samhällsutvecklingen ska ske inom ramen för ekologisk hållbarhet och klimatneutralitet. Målen är dessutom harmoniserade med nationella och internationella åtaganden, såsom Parisavtalet, Agenda 2030 och Sveriges klimatmål.

Fyra målområden enligt Klimatkontraktet

- **Minska växthusgasutsläppen:** Enköpings kommun ska minska utsläppen i linje med sin koldioxidbudget och bidra till målet om nära noll utsläpp senast 2040.
- **Stärka klimatanpassning och resiliens:** Kommunen ska förebygga risker och anpassa samhällsplaneringen för att möta klimatförändringarnas effekter.
- **Driva en sektorsövergripande omställning:** Kommunen ska utveckla samverkan mellan förvaltningar, bolag, näringsliv, akademi, civilsamhälle och invånare genom en lokal omställningsarena.
- **Vara en ledande kraft i klimatomställningen:** Kommunen ska visa vägen för hur klimatomställning kan kombineras med hållbar tillväxt, innovation och livskvalitet.

Från mål till genomförande

Klimatstrategin konkretiserar hur Enköpings kommun ska arbeta för att uppnå effektmålet och de målområden som fastställts i Klimatkontraktet 2030.

Dessa målområden ligger till grund för de nio strategiska utvecklingsområdena, som i sin tur bryts ned i kopplade åtgärdsområden.

Tillsammans visar de vad kommunen behöver göra för att minska utsläppen, anpassa samhället till klimatförändringarna och stärka den långsiktiga omställningsförmågan.

Genom denna struktur blir målen styrande och uppföljningsbara och integreras i kommunens planering, budget, beslut och uppföljning.

8 Nuläge och möjligheter

Kommunens klimatpåverkan – nulägesanalys

Under 2024–2025 har Enköpings kommun genomfört en omfattande inventering av växthusgasutsläpp inom kommunens geografiska område genom öppendata, men även kommuninterna data. För första gången inkluderas även andra växthusgaser än koldioxid, vilket ger en mer heltäckande bild uttryckt i koldioxidekvivalenter (CO₂e).

Analysen visar hur utsläppen fördelar sig mellan olika sektorer samt ger en tydlig bild av kommunkoncernens egna utsläpp. Datainventeringen ska upprepas årligen, vilket gör det möjligt att följa upp effekterna av vidtagna åtgärder och justera insatser vid behov.

Kommunkoncernen och kommunen som geografiskt område

Klimatarbetet omfattar två perspektiv:

Kommunkoncernen har direkt rådighet över egna verksamheter. Här är energiförbrukning den största utsläppskällan – uppvärmning av lokaler står för 46 % och bostäder för 25 %. Transporter står för en mindre andel (10 % persontransporter, 2 % godstransporter). Inköp är inte inkluderade i nulägesanalysen. Dessa bedöms stå för en mycket stor andel av utsläppen och ingår i scope 3. Det är därför avgörande att kommunen framöver analyserar och minskar inköpens klimatpåverkan.

Kommunens geografiska område kräver bred samverkan. När alla växthusgaser inkluderas transporter som den största källan, följt av jord- och skogsbruk och energi. Industrins utsläpp är små, cirka 1 % av de totala utsläppen, vilket beror på att kommunen saknar tung industri.

Kommunens klimatpåverkan och möjligheter till utsläppsminskning

Målet om klimatneutralitet till 2030 är teoretiskt möjligt, men praktiskt och ekonomiskt mycket utmanande. Kommunen har rådighet över vissa delar av omställningen – främst energianvändning, transporter, byggande och fysisk planering – där kraftfulla åtgärder kan genomföras och ge tydlig effekt.

Kommunkoncernens direkta utsläpp motsvarar cirka 2,8 % av de totala växthusgasutsläppen inom kommunens geografiska område. Den största effekten uppnås dock genom kommunens roll som möjliggörare. Genom hur vi planerar och utvecklar staden, hur vi investerar, ställer krav i upphandlingar och samarbetar med andra aktörer kan kommunen skapa de ramar, incitament och strukturer som underlättar för företag, organisationer och invånare att minska sina utsläpp och bidra till klimatomställningen.

Stora delar av utsläppen ligger samtidigt utanför kommunens direkta kontroll – särskilt inom näringsliv, jordbruk och invånarnas konsumtion. För att skapa förutsättningar för utsläppsminskningar inom dessa områden krävs bred samverkan, mobilisering av aktörer och en långsiktig inriktning för klimatinvesteringar.

Analysen i ClimateView visar att det finns ett tydligt scenarioglapp – en skillnad mellan dagens planerade åtgärder och det som krävs för att nå klimatmålen. För att täcka detta gap behövs fler insatser, snabbare genomförande och i vissa fall kompletterande lösningar som kolsänkor eller CCS. ClimateView används som ett dynamiskt verktyg som stödjer kommunen i att löpande analysera, följa upp och justera åtgärder utifrån ny kunskap och förändrade förutsättningar.

9 Strategiska utvecklingsområden & kopplade åtgärdsområden

En samlad riktning för klimatomställningen

För att nå Enköpings mål om nära noll utsläpp till år 2040 krävs ett fokuserat och samordnat omställningsarbete.

De nio strategiska utvecklingsområden som presenteras i detta kapitel bygger på nulägesanalysen av kommunens utsläpp som togs fram 2024/2025 samt kommunens koldioxidbudget och mål att vara klimatneutral 2040.

Dessa områden ger en struktur för vad kommunkoncernen behöver prioritera under perioden 2027–2030 för att bygga kapacitet, påbörja omställningen i tid och lägga grunden för nästa steg mot 2040.

Kommunens prioriteringar och rådighet

De strategiska utvecklingsområdena har identifierats av omställningsteamet utifrån koldioxidbudgeten, nulägesanalysen och de områden där kommunen har störst rådighet och potential att minska utsläppen.

Utvecklingsområdena tydliggör var kommunen kan uppnå störst klimatnytta och bidra till systemförändring, både inom den egna organisationen och i samverkan med externa aktörer.

De nio strategiska utvecklingsområdena är:

1. Hållbara transporter och mobilitet
2. Hållbar och lokal energi
3. Kolinbindning
4. Cirkulär samhällsplanering och byggande
5. Ledarskap som driver klimatomställningen
6. Långsiktig hållbar finansiering
7. Hållbara inköp
8. Digital omställning
9. Engagerande och inkluderande kommunikation

Varje utvecklingsområde representerar ett tema med betydande klimatpåverkan, där kommunen har reell rådighet att påverka utvecklingen genom planering, styrning, upphandling, investeringar och samverkan. Tillsammans utgör de ramverket för kommunens klimatarbete och pekar ut var kraftsamling krävs för att nå målet om ett klimatneutralt Enköping.

Åtgärdsområden – från strategi till handling

Inom varje strategiskt utvecklingsområde finns definierade åtgärdsområden som konkretiserar vad som behöver utvecklas, prioriteras och genomföras för att nå önskad effekt.

Åtgärdsområdena beskriver de centrala utvecklingsspåren inom respektive område och anger riktningen för det fortsatta arbetet. De utgör länken mellan strategisk inriktning och praktiskt genomförande – från övergripande mål till de åtgärder som behöver planeras, samordnas och följas upp i kommunorganisationen.

Det är utifrån åtgärdsområdena som nämnderna, inom ramen för sina nämndplaner, ska prioritera och planera och budgetera de åtgärder som ska genomföras i kommunen. På så sätt säkerställs att klimatarbetet förankras i den ordinarie styrningen och bidrar till att nå kommunens övergripande klimatmål.

Strategin är förankrad i lokala, regionala, nationella och internationella åtaganden

Arbetet är en lokal förankring av de övergripande klimatambitioner som finns på internationell, nationell och regional nivå – från Parisavtalet och Agenda 2030 till Sveriges klimatmål om nettonoll 2045, Uppsala läns regionala hållbarhetsprogram samt de politiska beslut och åtaganden som finns inom kommunen.

Klimatstrategin förstärks dessutom av det frivilliga klimatkontraktet med Viable Cities och Energimyndigheten, som kommunen har undertecknat tillsammans med andra städer och statliga aktörer. Genom att ta utgångspunkt i dessa ramar och åtaganden säkras att kommunens prioriteringar är förankrade i omvärldens krav och kan dra nytta av befintligt stöd, kunskap och samverkan.

Strategin konkretiserar därmed de politiska besluten och omsätter dem i konkreta vägval, prioriteringar och handlingar. Den skapar riktning och ansvar för klimatomställningen och fungerar som ett gemensamt verktyg för förändring i hela organisationen.

9.1 Hållbara transporter och mobilitet

Transportsektorn står för den största delen av Enköpings klimatpåverkan. Persontrafiken står för den största andelen inom sektorn. För att nå våra klimatmål ställer vi om hur vi reser, transporterar gods och planerar våra miljöer.

Vi har antagit hållbarhetslöften som pekar ut riktningen – vi ska bland annat fasa ut fossila drivmedel i fordon, arbetsmaskiner och godstransporter, främja utbyggnaden av laddinfrastruktur och användningen av fossilfri energi, och minska miljö- och hälsopåverkan från transporter.

Enköpings omställning av transportsektorn bygger på en kombination av elektrifiering, biodrivmedel, digitalisering och transporteffektivisering. Laddinfrastruktur, fossilfria drivmedel och hållbarhetskrav i upphandlingar enligt DRIV-modellen kompletterar varandra för att skapa en robust och hållbar transportförsörjning.

Vi vill att alla i Enköping ska kunna välja det bästa alternativet för varje resa – att ha friheten att välja klimatsmart – oavsett var du bor, men också friheten att välja bilen när det verkligen behövs.

Prioriterar gång, cykel och kollektivtrafik före biltrafik

Vi investerar i ett transportsystem där det hållbara valet är det självklara. Vi prioriterar gång, cykel och kollektivtrafik i all fysisk planering och i våra trafikmiljöer. Vi förbättrar standarden på gång- och cykelvägar, utvecklar tryggare skolvägar och stärker tillgången till kollektivtrafik i hela kommunen.

Bygger upp en fossilfri och energieffektiv fordonsflotta

Vi fasar ut fossila bränslen ur vår fordonsflotta och inför energieffektiva, behovsstyrda lösningar. Vi inför klimatväxling, elbilspooler, förmånsbilar och rutiner för samnyttjande av fordon. Vi samordnar omställningen till fossilfri och energieffektiv fordonsflotta, som ska fungera även vid kris, med kommunens beredskapsplanering. Vi gör klimatsmarta val för tjänsteresor och stöttar fossilfri arbetspendling inom organisationen.

Säkerställer en tillgänglig och robust ladd- och tankinfrastruktur

Vi identifierar brister, planerar nya lägen och etablerar laddinfrastruktur där människor bor, arbetar och reser – särskilt där marknaden inte agerar. Vi samarbetar med energibolag och privata aktörer och agerar själva när det behövs. Vi genomför satsningar på laddinfrastruktur i samverkan med statliga externa stödprogram för att maximera utbyggnadstakten och säkerställa kostnadseffektivitet. Vi skapar en robust struktur för framtidens mobilitet.

Samarbetar med näringsliv och invånare för klimatsmart mobilitet

Vi engagerar invånare, godsaktörer och näringsliv i omställningen. Tillsammans utvecklar vi delade mobilitetstjänster, klimatsmarta leveranser, logistiklösningar och beteendepåverkande insatser. Vi gör det enklare att leva och arbeta fossilfritt.

Ökar transporteffektivitet och samordning

Vi samordnar transporter smartare och minskar antalet onödiga körningar. Vi skapar förutsättningar för logistikkluster, samlastning, omlastningspunkter och miljörum som minskar klimatpåverkan och frigör stadsmiljöer från tung trafik.

Använder innovation och digitalisering

Vi testar och skalar upp framtidens lösningar. Vi utforskar drönartransporter, elvägar, digital bokning och delningstjänster. Vi använder data för att styra resurser rätt och accelerera klimatomställningen.

Styr och följer upp mobilitetens klimatpåverkan

Vi följer löpande upp transporternas klimatpåverkan med hjälp av indikatorer, klimatbudget, resvaneundersökningar och digitala system. Vi utvärderar resultat, justerar insatser och tar ansvar för att nå våra mål.

Våra prioriterade åtgärdsområden är:

9.1.1 Klimatsmart resande – gång, cykel och kollektivtrafik

Klimatsmarta resor minskar utsläppen, förbättrar folkhälsan och bidrar till mer levande och tillgängliga stadsmiljöer. Genom att prioritera gång, cykel och kollektivtrafik skapar vi förutsättningar och alternativ till hållbara resvanor för alla, varje dag. Området fokuserar särskilt på trygga och attraktiva trafikmiljöer, ökad tillgång till infrastruktur och styrning för att främja ett aktivt och fossilfritt resande – för alla.

9.1.2 Fossilbränslefria och energieffektiva arbetsmaskiner, fordon och godstransporter

Transporter och arbetsmaskiner står för en stor del av de lokala utsläppen. Genom att ställa om till fossilfria och energieffektiva lösningar minskar klimatpåverkan och vi stärker försörjningstryggheten. Fokus ligger på strategier, samverkan och infrastruktur som möjliggör omställning av

godsflöden, maskinparker och tunga fordon – med särskilt fokus på logistiknoder och el- och biodrivmedel.

9.1.3 Fossilfria tjänstefordon och fossilfri arbetspendling

Kommunens tjänsteresor och arbetspendling bidrar till växthusgasutsläpp – men här finns stor omställningspotential. Genom att elektrifiera tjänstefordon, möjliggöra distansarbete och främja cykling, kollektivtrafik och samåkning kan vi minska klimatpåverkan, trafik och kostnader. Fokus ligger på att föregå med gott exempel, skapa incitament och förändra resvanor – både inom kommunen och för dess anställda.

9.1.4 Laddinfrastruktur eller tankmöjlighet för fossilfria fordon

För att möjliggöra klimatomställningen krävs att Enköping bygger ut laddinfrastruktur och säkrar tillgång till fossilfria drivmedel i takt med ökande behov. Arbetet omfattar framtagande av riktlinjer för placering, trygg och tillgänglig utformning samt vilka platser som ska prioriteras – som bostadsnära miljöer, kommunala parkeringar, skolor, idrottsanläggningar och logistiknoder. Där marknaden vill agera möjliggör vi etablering genom snabb handläggning, tydliga planeringsförutsättningar och aktiv dialog. Där marknaden inte agerar skapar vi lösningar genom samverkan, krav i markanvisningar eller egen utbyggnad. Målet är att inga transporter ska hindras av brist på laddning eller tankning – oavsett fordon eller plats. Kommunens satsningar på laddinfrastruktur genomförs i samverkan med statliga externa stödprogram för att maximera utbyggnadstakten och säkerställa kostnadseffektivitet.

9.2 Hållbar och lokal energi

Energisektorn står för en stor del av klimatutsläpp och både genom satsning på att öka andelen lokal, förnybar energi i kommunens energimix, energieffektivisering, ökad flexibilitet och lagring av energi, smart teknik och samarbete och engagemang kan vi minska klimatpåverkan och samtidigt vara med att skapa ett hållbart och robust energisystem. Elektrifiering och omställning av energisystemet är en förutsättning för att nå klimatneutralitet. Som samhällsplanerare ska vi integrera hållbar energi i våra utvecklingsplaner och säkerställa att nya byggnader och infrastrukturer är energieffektiva och förberedda för framtida teknologier

Främja lokal förnybar energi

Enköping ska aktivt arbeta för att öka andelen lokal, förnybar energi i kommunens energimix. Genom sol-, vind- och bioenergi kan vi minska vårt beroende av fossila bränslen och skapa ett mer hållbart och robust energisystem. Vi kommer att behöva en mix av lösningar där fjärrvärme, lokal energiproduktion och energilagring spelar en stor roll. Som samhällsplanerare ska kommunen identifiera och utveckla lämpliga platser för energiproduktion, samtidigt som vi säkerställer att dessa projekt integreras med den lokala miljön och samhället. Klimatstrategin samspelar med det kommande energiplansarbetet.

Energiförsörjning kommer att samordnas med kommunens beredskapsplanering såsom energiberedskap och reservkraftslösningar. Vi ska också uppmuntra och stödja lokala initiativ och företag som vill investera i förnybar energi.

Energieffektivisering

Vi minskar spill och svinn av energi genom att använda energin så effektivt så möjligt och minskar förlusterna i hela kedjan. Vi arbetar aktivt med energieffektivisering genom energirenoveringar, energimätning, övervakning och eloptimering.

Flexibilitet och lagring

Genom anpassad elförbrukningen efter tillgången ökar effektflexibiliteten. Det gör vi genom automatiserade system som styr uppvärmning, kylning, ventilation och produktion, genom tillfälligt sänka förbrukningen när efterfrågan är hög och genom lagring. Energilagring bedöms vara en viktig del av framtidens robusta energisystem. I dagsläget är området inte fullt utvecklat på kommunal nivå, men ska följas upp som ett utvecklingsområde. Kommunen ska i samverkan med energibolag och andra aktörer testa och utveckla Vi utforskar energigemenskaper tillsammans i samverkan.

Smart teknik

Vi ökar användningen av smart teknik. Som fastighetsägare ska kommunen genomföra energirenoveringar och installera energieffektiva system i våra byggnader. Vi ska också främja användningen av smarta energilösningar, såsom energistyrningssystem och smarta nät, för att optimera energianvändningen och minska belastningen på elsystemet.

Samarbete och engagemang

Vi ska skapa ett starkt samarbete mellan kommunen, invånare, företag och andra aktörer. Kommunen behöver främja en arena för dialog och samverkan. Där kan vi tillsammans utforska fördelarna med hållbar energi och energieffektivisering, samt stödja initiativ som främjar lokal energiproduktion och konsumtion samt beteendepåverkande insatser.

Framtidsorienterad planering

Samhällsplaneringen i Enköping har ett särskilt ansvar för att driva på omställningen till hållbara energilösningar. Det innebär att integrera hållbar energi i fysiska planer, ställa krav på energieffektivitet och teknisk förberedelse i ny bebyggelse samt samordna insatser med andra områden som byggande, digitalisering och näringsliv. Syftet är att framtidssäkra kommunen och skapa största möjliga klimatnytta.

Våra prioriterade åtgärdsområden är:

9.2.1 Energieffektivisering

Energieffektivitet omfattar effektivare energianvändning och är en förutsättning för att vi ska nå klimatmålen och skapa ett hållbart energisystem. Minskad energianvändning innebär att det behöver tillföras mindre energi och flera tekniker som ger samma nytta, men använder mindre el, värme eller bränsle. Energieffektivitet kan nås genom åtgärder som exempelvis omfattar ventilation, behovsstyrning och värmeåtervinning, värmeförsörjning och driftoptimering, isolering, energimätning och övervakning samt belysning och eloptimering. Digitalisering och AI kommer pådriva arbetet med energieffektivisering. Beteendeförändringar är också betydelsefulla för att minska energianvändningen.

9.2.2 Fossilfri energi

Ökad produktion och användning av fossilfri energi är viktig för att minska klimatutsläppen och skapa hållbart energisystem. För Enköpings kommun, som geografiskt område, är ökad andel fossilfri energi i uppvärmning av fastigheter en viktig omställning för minskad klimatpåverkan. Satsning på fossilfri energi ger både minskad klimat- och miljöpåverkan, stärkt beredskap, bättre luftkvalitet som ger bättre folkhälsa, stärkt regionalt näringsliv och ska leda till flera arbetstillfällen på regional och lokal nivå, vilket ger långsiktiga positiva ekonomiska konsekvenser.

9.3 Kolinbindning

Kolinlagring sker naturligt genom upptag i växande biomassa och lagring i mark. Klimatförändringarna beror på att våra utsläpp överstiger ekosystemens förmåga att lagra kol. Samtidigt minskar de landbaserade kolsänkorna, bland annat på grund av avverkning, torka, skador på skog och uttorkning av våtmarker – trots att jordbrukssektorns utsläpp har minskat något sedan 1990-talet.

Stärk kolinlagringen i landskapet och staden

Människans utsläpp av växthusgaser har rubbat ekosystemens naturliga kolbalans. Därför har vi också ett ansvar att återställa den. Att genom markanvändningen bidra till ökad kolinbindning är avgörande för att motverka klimatförändringarna. Genom att stärka kolinlagringen i både brukad mark och urbana miljöer kan vi samtidigt främja jordhälsa, biologisk mångfald och levande landskap.

Att kartlägga kolinlagringen i skog och mark ger ett förbättrat kunskapsunderlag som kan användas i samhällsplaneringens prioriteringar mellan allmänna och enskilda intressen. Det skapar förutsättningar för att bättre styra markanvändningen mot klimatnytta och kolbindning – exempelvis genom att identifiera, skydda och utveckla befintliga kolsänkor.

Den svenska skogen fungerar i dag som en nettosänka för koldioxid, men trenden visar på en försvagning – i likhet med utvecklingen i Europa. Minskad sammanhängande skogsareal, avverkning och lägre tillväxt bidrar till att koluttaget minskar i den levande biomassan. För att vända utvecklingen krävs aktiva åtgärder i samarbete med näringen.

Agroforestry, reducerad jordbearbetning och användning av biokol är exempel på metoder som ökar kolinlagringen i jordbruksmark och stadsmiljöer. Lokal biokolproduktion skapar även synergier mellan stad och landsbygd.

I stadsmiljön kan trädplantering, gröna tak och växtbäddar med biokol göra grönstrukturen till en aktiv kolsänka – samtidigt som klimatreiliensen och ekosystemtjänsterna stärks. Grönplanen fungerar som ett strategiskt verktyg för att styra hur kommunen bevarar, utvecklar och förvaltar sin grönstruktur med fokus på kolbindning, naturvärden och livsmiljöer.

Återvät marker för att minska växthusgasutsläpp

Återvätning av dikade och dränerade marker är en av de mest kostnadseffektiva åtgärderna för att minska utsläppen av växthusgaser från markanvändningen. När torvjordar återfuktas minskar nedbrytningen av organiskt material kraftigt, vilket leder till en tydlig reduktion av koldioxid- och lustgasutsläpp.

Utöver klimatnyttan skapar återvätning synergier i form av ökad biologisk mångfald och förbättrad vattenhållande förmåga i landskapet – vilket stärker både klimatanpassningen och ekosystemens resiliens.

Alla dikade marker ger dock inte samma klimatnytta vid återvätning. Därför krävs strategisk och kunskapsbaserad planering för att identifiera de platser där åtgärden ger störst effekt. Genom att integrera återvätning i kommunens klimat- och markanvändningsstrategi kan dessa åtgärder spela en nyckelroll i omställningen mot ett klimatneutralt Enköping.

Planera och sköt grönstrukturen med klimatnytta som mål

Grönytor och naturmark bidrar till att minska växthusgasutsläpp genom kolinlagring och minskad markstörning. Genom klimatinriktad skötsel kan vi bevara kolförråd och samtidigt gynna biologisk mångfald och ekosystemtjänster. För att möta klimatutmaningen behöver också mer grönska planeras in i våra stadsdelar. Träd, gröna stråk och växtbäddar fungerar som aktiva kolsänkor och stärker stadens klimatanpassning.

Våra prioriterade åtgärdsområden är:

9.3.1 Kolinlagring i skogs- och jordbruk

Genom att kartlägga hur mycket kol som lagras i skog och mark får vi ett bättre underlag för hur vi använder marken på ett smart och hållbart sätt. Att använda marken så att mer kol binds in är en viktig del i att bromsa klimatförändringarna. Sveriges skogar tar fortfarande upp mer koldioxid än de släpper ut – men upptaget minskar. Det beror bland annat på att skog avverkas, att sammanhängande skogsytor minskar och att träden växer långsammare. Men det går att vända trenden. Genom att skydda och återställa torvmarker, plantera mer skog, odla vall och minska plöjning kan vi öka mängden kol som lagras i marken – och på så sätt göra naturen till en ännu starkare klimatlösning.

9.3.2 Återvätning och anläggande av våtmarker

Återvätning av dikade och dränerade marker har potential att minska utsläpp av växthusgaser, öka kolförrådet i mark samt ge synergieffekter i form av ökad biologisk mångfald och bättre hållning av vatten i landskapet både vid torka och blöta perioder. Alla platser som dikats eller dränerats ger dock inte samma klimatnytta vid återvätning.

9.3.3 Skötsel av grönytor och naturmark

Hela landskapet ska bidra till att minska utsläpp och öka kolinlagringen. Grönstruktur och naturmark spelar en roll som kolsänkor och erbjuder naturbaserade lösningar som kan integreras i samhällsplaneringen. En hållbar mark- och vattenanvändning stärker både den biologiska mångfalden och ekosystemens förmåga att lagra kol. Genom att bevara och varsamt sköta våra grönytor, skogar och andra kolrika marker kan vi minska utsläpp, bromsa klimatförändringen och samtidigt skapa attraktiva och resilienta livsmiljöer. Grönplanen fungerar som ett strategiskt ramverk för hur kommunen tar tillvara grönstrukturens värden i planering, skötsel och utveckling. Genom grönplanen kan kommunen prioritera insatser som stärker kolinlagring och klimatnytta i hela landskapet – från tätortsnära parker till större naturmarker.

9.4 Cirkulär samhällsplanering och byggande

Använd stadsbyggnadsprocessen som verktyg

Cirkulär samhällsplanering ska vara en vägledande princip i hur vi planerar, bygger och förvaltar Enköping. Cirkulär samhällsplanering handlar om att använda det vi redan har på smartare sätt. Vi utgår från befintliga byggnader, lokaler och mark, gör nödvändiga inventeringar och bedömer platsens förutsättningar och värden innan vi planerar nytt. Genom att återbruka material, ytor och tidigare planering och tänka livscykel redan från start minskar vi klimatpåverkan och bygger långsiktigt hållbara samhällen.

Målet är att senast 2030 ha etablerat cirkulär samhällsplanering som standard i all planering, byggnation och förvaltning – och att vi med stolthet kan visa den förflyttning vi gjort som kommun.

Helhetssyn och samordning

Hållbarhet ska genomsyra hela processen – från planering till förvaltning. I Enköping skapar vi förutsättningar för att hållbarhet integreras genom hela kedjan, från mark- och exploatering till planprocess, byggnation, anläggning, bygglov, förvaltning och drift – oavsett aktör. För att säkerställa en helhetssyn i beslutsfattandet behöver vi stärka samordningen mellan stadsutveckling, miljö och tekniska avdelningar.

Strategisk markanvändning

Markanvändning är en strategisk nyckelfråga inom hållbar samhällsbyggnad. Kommunen ska prioritera återbruk av mark, skydd av jordbruksmark, skogsmark och grönområden samt integrera kolinlagring och ekosystemtjänster i samhällsbyggnadsprocessen. När målkonflikter uppstår ska vi göra medvetna val som bidrar till de övergripande målen, söka innovativa lösningar och bibehålla funktionen av de samlade ekosystemtjänsterna i kommunen.

För att minska klimatavtrycket och bygga en mer hållbar stad måste vi använda marken strategiskt och resurseffektiv utifrån cirkulära principer. Cirkulär samhällsplanering innebär att återbruk av bebyggd mark, byggnader, material, energi och infrastruktur prioriteras, samtidigt som stadsmiljöer utformas för att vara resurseffektiva, flexibla och klimatsmarta. Principerna från den cirkulära ekonomin ska vara en integrerad del av stadsutvecklingen och bidra till att stärka ekosystemtjänster och främja ett långsiktigt och hållbart resursutnyttjande.

Val av plats för stadens funktioner, såväl offentliga som privata, är en central del av klimatstrategins inriktning för transporter och samhällsplanering.

Genom att placera verksamheter i lägen med goda förutsättningar för hållbar mobilitet kan klimatpåverkan från resor minska avsevärt.

Flexibla och framtidssäkrade fastigheter

Kommunkoncernens fastighetsbestånd ska vara robust och framtidssäkrat där klimatåtgärder ses utifrån ett långsiktigt ekonomisk hållbart perspektiv. Nya lokaler och byggnader ska endast skapas efter att befintliga resurser prövats för återbruk eller optimering. Ett effektivt nyttjande av det som redan finns minskar klimatavtryck, resursförbrukning och kostnader. Kommunens lokalförsörjning ska styras utifrån behov, möjliggöra samutnyttjande och bygga på flexibilitet, där digitalisering och nya arbetssätt stödjer en hållbar och dynamisk användning av lokaler.

Cirkulära och hållbara material och flöden

När vi bygger ska vi sträva efter bästa tillgängliga byggmaterial utifrån klimatpåverkan. Kommunens arbete med cirkulära och resurseffektiva samhällsplanering sker i nära koppling till Avfallsplanen. Arbetet ska fokusera på de delar där kommunen har direkt rådighet – såsom kravställning i upphandling, bygg- och rivningsprocesser samt utveckling av cirkulära materialflöden – men också uppmuntra och underlätta för privata aktörer att arbeta mer cirkulärt.

Tydligare och skarpare hållbarhetskrav

Tydligare kravställan är avgörande. Hållbarhetskrav måste genomsyra hela kedjan, från planering till genomförande. Det innebär att vi skärper kraven i markanvisningar, detaljplaner och byggprojekt samt utvecklar checklistor och mallar som stödjer hållbarhet i alla skeden. För att skapa verklig förändring behöver vi också utveckla nya former och bredare aktörssamverkan och affärsmodeller med både interna och externa aktörer, där missionsdrivet samskapande blir en central del av arbetet.

Stödjande innovationsklimat och testbäddar

För att möta klimatomställningens utmaningar behöver vi bli tuffare, modigare och mer experimentella. Enköping ska ta en mer aktiv roll i att skapa testbäddar där nya lösningar för hållbar stadsutveckling kan prövas i praktiken. Det räcker inte att följa – vi måste våga leda.

Snabba insatser och kontinuerlig utveckling

Snabba insatser och långsiktiga mål måste gå hand i hand. För att driva omställningen framåt behöver vi identifiera ”långt hängande frukter” – åtgärder med högt värde och låg tröskel som kan ge snabba resultat. Samtidigt ska vi skapa ett utvecklingsklimat där vi kontinuerligt förbättrar, testar och lär oss, vilket accelererar omställningen.

Våra prioriterade åtgärdsområden är:

9.4.1 Markanvändning

En hållbar och cirkulär markanvändning är en grundförutsättning för att skapa klimatsmart, resilient och resurseffektivt Enköping. För att nå kommunens klimatmål måste markanvändningen optimeras genom att prioritera redan exploaterad mark, skydda värdefulla ekosystem och säkerställa ytor för framtidens mobilitets- och energilösningar. Genom strategiska planeringsinsatser och långsiktig markförvaltning kan vi säkerställa att stadsutvecklingen bidrar till minskade utsläpp, stärkt biologisk mångfald och ökad klimatanpassning.

9.4.2 Avtal, partnerskap och markförsörjning

Genom smart markanvändning, tydliga avtal och samarbete kan vi driva hållbar stadsutveckling som stärker både miljö och livskvalitet. Offentligt–privata partnerskap behövs för cirkulära lösningar, energieffektivitet och hållbar mobilitet. Hållbarhet ska integreras i markprissättning och avtal, medan nya digitala verktyg och samordningsgrupper stärker delaktighet och klimatfokus i alla led.

9.4.3 Fysisk planering

Genom att integrera klimat- och cirkularitetsmål i översikts- och detaljplaner styr vi utvecklingen mot ett hållbart, resurseffektivt och klimatneutralt samhälle. Med klimatkalkyler, livscykelanalyser och digitala verktyg planerar vi för låga utsläpp och cirkulära materialflöden.

Gång, cykel och kollektivtrafik prioriteras i alla nya områden. Samtidigt bygger vi upp kapacitet i organisationen – våra planarkitekter och andra medarbetare inom samhällsbyggnad får verktyg, kompetens och digitalt stöd för att utarbeta planer i linje med framtidens hållbara stadsutveckling. En årlig klimat- och resursrapport gör resultaten synliga, mätbara och möjliga att förbättra.

9.4.4 Lokalanvändning, byggande och förvaltning

Kommunen ska optimera användningen av befintliga lokaler, maximera återbruk och minimera behovet av nybyggnation. När nya byggnader behövs ska de utformas med klimatneutrala, cirkulära och resurseffektiva lösningar.

Förvaltningen av fastigheter ska präglas av energieffektivitet, smarta digitala system och långsiktigt hållbara material för att minimera klimatavtryck och driftkostnader. Genom samutnyttjande, flexibla lokallösningar och smart stadsplanering skapas en robust och klimatsmart byggd miljö som stöder kommunens hållbarhetsmål.

Nybyggnationer och renoveringar sker med lågemissionsmaterial och energieffektiva processer. Upphandlingar ställer krav på fossilfria transporter, låga klimatutsläpp och cirkulära material, där innovativa lösningar premieras. Genom att integrera livscykelanalyser i alla projekt minimerar vi miljöpåverkan och maximerar resurseffektiviteten.

9.4.5 Vattenhantering

Vi skapar ett resilient, resurseffektivt och klimatsmart VA-system genom smart teknologi, cirkulära lösningar och hållbara material. Med intelligent vattenhantering och realtidsövervakning optimeras vattenanvändningen, medan gråvatten- & regnvattenåtervinning och vattenbesparande teknik blir standard.

9.5 Ledarskap som driver klimatomställningen

Klimatarbetet ska genomsyra hela kommunens verksamhet – från vision till genomförande

Klimat- och hållbarhetsfrågor integreras i hela styrkedjan – från politiska beslut och strategisk planering till verksamhetsutveckling, upphandling och dagliga beslut. Kommunledningen har en gemensam målbild för klimatomställningen, och varje förvaltningschef ansvarar för att omsätta denna i den egna verksamheten. Ett strategiskt nav, operativa stödfunktioner och tydliga uppföljningsrutiner stärker kopplingen mellan ledning och genomförande.

Vi leder omställningen med tydliga mål, ansvar och uppföljning

Klimatomställningen kräver starkt och synligt ledarskap, långsiktighet och mod att förändra invanda arbetssätt. Genom att styra med klimatbudget, årlig klimatrapportering och vetenskapligt baserade mål säkerställer vi att insatserna är effektiva och i linje med kommunens åtaganden. Regelbunden uppföljning i kommunledningsgruppen och återkoppling från förvaltningarnas ledningsgrupper skapar en kultur av lärande och ansvar.

Kommunens egen verksamhet ska gå före och visa vägen

Kommunen ska vara ett föredöme i klimatomställningen. Vi ställer krav på fossilfrihet, cirkularitet och hållbarhet i vår drift, våra upphandlingar och våra investeringar. Genom att utbilda medarbetare och ledare, ställa kompetenskrav vid rekrytering och inkludera klimat i introduktioner, säkerställer vi att hela organisationen är rustad för att bidra.

För att nå ett klimatneutralt samhälle behöver Enköping samverka brett – med näringsliv, akademi och civilsamhälle. Lokala klimatkontrakt, dialog vid nyetableringar och en särskild arena för omställning i utsläppsintensiva sektorer skapar gemensamt ansvar, tydlig riktning och långsiktiga samarbeten. Detta bidrar inte bara till en hållbar utveckling – det stärker också företagets konkurrenskraft och innovationsförmåga.

Omställningen kräver också att vi vågar tänka nytt. Nya affärsmodeller, förändrade arbetssätt och tillitsfull samverkan över sektorsgränser är avgörande för att hitta lösningar som håller över tid. Ett levande innovationsklimat gör det möjligt att testa, lära och justera – och skapar förutsättningar för att en hållbar stad ska växa fram i praktiken.

Medarbetare är enormt viktiga i detta arbete. För att klimatomställningen ska lyckas behöver vi ett arbetssätt som tar till vara kompetens, engagemang och kreativitet. När medarbetare ges möjlighet att både bidra till utveckling

och själva utvecklas, stärker vi hela organisationens förmåga att möta framtidens utmaningar.

Snabba insatser och långsiktiga strukturer går hand i hand

Vi ska identifiera och genomföra åtgärder med hög klimatnytta och låg tröskel, samtidigt som vi bygger långsiktiga arbetssätt för att säkra effekter över tid. Genom att hantera målkonflikter strukturerat och skapa vägledning för komplexa avvägningar skapar vi stabilitet, transparens och tempo i klimatomställningen.

Vårt prioriterade åtgärdsområde är:

9.5.1 Ledarskap som driver klimatomställningen

Ett tydligt och aktivt ledarskap är avgörande för att nå kommunens klimatmål. Genom gemensam målbild, strategiskt nav och tydlig uppföljning ska vi integrera klimatomställningen i hela organisationen. Kompetens byggs genom utbildning och krav vid rekrytering. Kommunens egen verksamhet ska gå före och visa vägen. Samverkan med näringsliv och civilsamhälle sker genom klimatkontrakt, dialog vid etableringar och en lokal omställningsarena.

9.6 Långsiktig hållbar finansiering

Klimatbudget och integrering av klimatmål i kommunens ekonomi

För att säkerställa att klimatmålen uppnås ska en tydlig koppling mellan utsläppsminskningar och den kommunala budgeten utvecklas. Ett grönt ekonomiskt ramverk införs där årliga utsläppsminskningar systematiskt kopplas till budget- och verksamhetsplaneringen. Klimat- och hållbarhetsmål integreras i kommunens ekonomistyrning, vilket innebär att klimatnytta blir en central faktor vid resursfördelning och prioriteringar.

För att nå målen i Klimatneutrala Enköping 2030 behöver kommunen ta fram en investeringsstrategi för klimatneutrala projekt. Strategin ska säkerställa att klimatnytta vägs in som en central faktor i investeringsprocessen. Det innebär att kommunen behöver utveckla en tydlig och samordnad process för hur investeringar identifieras, beräknas och beslutas – med tydliga kostnadsunderlag, ansvarsfördelning och uppföljning. Syftet är att garantera att investeringar som bidrar till minskade utsläpp prioriteras och faktiskt genomförs.

Grön finansiering och investeringar

Kommunen har möjlighet att använda finansiella verktyg för att påskynda klimatomställningen. Utredningar av olika finansieringsalternativ, såsom gröna obligationer, kan bana väg för långsiktiga investeringar inom energi, transport och byggande. En riktlinje för gröna lån behöver tas fram för att säkerställa att kommunens lånefinansiering aktivt stödjer hållbarhetsmålen.

Stödprogram för att främja hållbara investeringar inom det lokala näringslivet kan utvecklas i samverkan med banker och investerare. En möjlig väg framåt är att utreda inrättandet av en klimatfond där företag ges möjlighet att söka bidrag för klimatrelaterade projekt.

Kommunens kapitalförvaltning bör också bidra till klimatomställningen, exempelvis genom att säkerställa att pensionsfonder och placeringar är fossilfria och investerade i verksamheter som stärker en hållbar ekonomi.

Samverkan och finansieringsmöjligheter utanför kommunen

För att maximera resurserna för klimatomställningen behöver kommunen aktivt söka externa finansieringsmöjligheter. Nationella och EU-baserade klimatstöd kan användas för att driva projekt inom energiomställning, hållbar mobilitet och cirkulär ekonomi. Deltagande i internationella klimatinitiativ öppnar även upp för ytterligare finansiering och tillgång till expertis som stärker och påskyndar omställningen.

En ekonomi som driver klimatomställningen framåt

För att nå klimatmålen behöver tydliga politiska mål sättas på alla nivåer – i kommunfullmäktiges långsiktiga mål och årsplan, liksom i nämndernas årsplaner. Klimatmålen behöver vara en integrerad del av kommunens ekonomiska styrning och genomsyra hela budgetprocessen.

Genom att utveckla nya finansieringsmodeller och öka fokus på hållbarhet i investeringsbeslut kan kommunen säkerställa att resurser används på ett sätt som stärker både klimatarbetet och samhällsnyttan. En långsiktig och hållbar finansiering skapar en stabil grund för att nå målet om en klimatneutral kommun.

För att lyckas krävs även samverkan med finansiella aktörer, myndigheter och andra offentliga och privata finansiärer. Att identifiera och hantera klimatrelaterade risker – både fysiska och finansiella – blir allt viktigare för att fatta kloka beslut.

Våra prioriterade åtgärdsområden är:

9.6.1 Integrering av klimatmålen i kommunens ekonomi

Vi ska stärka kopplingen mellan ekonomi och klimat genom att utveckla verktyg som gör det möjligt att styra resurser mot investeringar med hög klimatnytta. Genom en ny ekonomisk modell för investeringsbeslut och en klimatinvesteringsplan med tydliga kostnadsberäkningar, mervärden och ansvarsfördelning, skapas en strategisk grund för att prioritera rätt insatser.

9.6.2 Grön finansiering och investeringar

För att möjliggöra en snabb och effektiv klimatomställning krävs inte bara ambitiösa mål och åtgärder, utan också finansiella verktyg och incitament som styr investeringar i hållbar riktning. Vi stärka kommunens arbete med grön finansiering – både genom att utveckla interna riktlinjer för strategisk användning av gröna lån och genom att skapa ekonomiska drivkrafter för hållbara val i den egna organisationen. Samtidigt undersöks möjligheten att stödja näringslivets omställning genom en klimatfond för investeringar i t.ex. energieffektivisering och cirkulära lösningar.

9.6.3 Externa finansieringsmöjligheter

Vi ska säkra extern finansiering från nationella och EU-baserade stödprogram för att möjliggöra genomförandet av åtgärder med stor klimatnytta. Genom att aktivt söka klimatstöd, bygga intern kapacitet för

ansökningar och utveckla strategiska partnerskap kan kommunen realisera satsningar inom till exempel elektrifiering, energieffektivisering och hållbar mobilitet och cirkulär markanvändning. Externa medel blir därmed en avgörande hävstång för att förstärka det lokala klimatarbetet och nå kommunens långsiktiga klimatmål.

9.7 Hållbara inköp

Hållbara inköp driver klimatomställningen

Kommunens inköp är en kraftfull hävstång i arbetet för ett klimatneutralt och resurseffektivt samhälle. Strategisk användning av inköpsmakten innebär att klimatkrav, cirkulära lösningar och livscykelperspektiv integreras i upphandlingsprocessen. Varje upphandling blir därmed ett verktyg för att minska klimatpåverkan och driva utvecklingen mot en mer hållbar ekonomi.

Strategi och systematik som styr mot klimatomställningen

Vi utvecklar en tydlig strategi för hållbara och cirkulära inköp, där klimat- och miljökrav är integrerade i samtliga upphandlingar. En miljöspendanalys används som underlag för att rikta insatser där de ger störst klimatnytta. Kraven skärps successivt för att minska resursförbrukning och klimatavtryck, samtidigt som upphandlingar utformas för att främja innovation, ny teknik och energieffektiva tjänster.

För att säkerställa ett enhetligt och långsiktigt arbetssätt genomförs utbildningsinsatser och metodstöd till förvaltningarna, så att hållbarhetskrav kan tillämpas på ett effektivt, rättssäkert och resultatnriktat sätt i hela organisationen.

Cirkulära affärsmodeller i praktiken

Vi ersätter onödiga nyinköp med cirkulära lösningar som återbruk, leasing och delningstjänster. En intern återbruksplattform och samarbeten med lokala aktörer ger nytt liv åt inventarier och material. Leverantörer möter tydliga krav på återvunnet innehåll, reparerbarhet och lång livslängd i produkter.

Hållbar livsmedelsupphandling som minskar klimatavtrycket

Vi ökar andelen lokalproducerade, ekologiska och växtbaserade livsmedel i kommunens verksamheter för att stärka både klimat- och landsbygdsnyttan. Vid upphandling ställs krav på minskade utsläpp och fossilfria transporter, med hänsyn till producenternas förutsättningar och lokala villkor. Genom att använda digitala system effektiviseras hela kedjan – från planering och inköp till tillagning och konsumtion – med målet att minska matsvinnet, särskilt inom skola och omsorg.

Cirkulära principer i bygg och anläggning

Återbruk och materialåtervinning blir norm i bygg- och anläggningsprojekt. En kommunal materialbank möjliggör smart resursanvändning mellan projekt, och vi kräver klimatredovisning och cirkulära lösningar i varje

entreprenaduppdrag. Nya byggnader ska uppfylla högt ställda klimat- och hållbarhetskrav.

Transparens och uppföljning som driver resultat

Vi följer upp och redovisar hur våra inköp bidrar till klimatmålen – öppet och årligen. Leverantörer ska synliggöra sin klimatpåverkan och leva upp till våra hållbarhetskrav. Klimatrevisioner säkerställer att våra upphandlingar leder till verklig förändring.

Vårt prioriterade åtgärdsområde är:

9.7.1 Hållbara inköp

Kommunens upphandlingar är ett strategiskt verktyg för att minska utsläpp, driva cirkulär ekonomi och nå hållbarhetsmålen. Genom styrning, uppföljning och rätt kravställning kan inköpen bidra till en klimatneutral och resurseffektiv verksamhet. En kommunövergripande strategi säkerställer att hållbarhetskrav tillämpas konsekvent och med rätt ambitionsnivå. Miljöspendanalys används för att identifiera klimatintensiva inköpsområden och styra insatser dit de ger störst effekt. Cirkulära affärsmodeller främjas genom delningstjänster, leasing och återbruk. Krav på fossilfrihet ställs vid upphandling av livsmedel, fordon och arbetsmaskiner, samtidigt som digitala verktyg och krav på minskat matsvinn effektiviserar inköpen. Ett beställarråd införs för att stödja kommunens beställare i att ställa och följa upp relevanta hållbarhetskrav.

9.8 Digital omställning

Digitalisering som motor i Enköpings klimatomställning

Digitalisering är inte ett mål i sig – utan ett kraftfullt verktyg för att möta våra största samhällsutmaningar, särskilt inom klimat och hållbarhet. När data, smart teknik och digitala lösningar integreras i kommunens verksamheter blir det möjligt att arbeta mer resurseffektivt, identifiera åtgärder med större precision och öka tempot i klimatomställningen. Datadrivna beslutsstöd hjälper oss att prioritera rätt insatser, minska onödiga utsläpp och följa upp resultat på ett systematiskt sätt.

Genom digitalisering kan vi minska transportbehov och resursanvändning samt optimera planering, logistik och drift inom kommunens olika verksamheter. Smarta system och automatiserade processer gör det möjligt att använda resurser mer effektivt, minska klimatpåverkan och frigöra tid för kärnuppdraget.

Data och realtidsinsikter för styrning och uppföljning

Vi fortsätter använda en digital klimatdataplattform för att samla in, strukturera och visualisera nyckeldata om utsläpp, åtgärder och framsteg. Plattformen ska fungera som ett nav för styrning, uppföljning och lärande – både internt och i samverkan med näringsliv, forskning och invånare. Plattformen kopplas successivt till kommunens planerings- och budgetprocesser, vilket skapar ett beslutsstöd som möjliggör en mer träffsäker fördelning av resurser utifrån klimatnytta.

På andra områden används IoT-lösningar som ger realtidsdata om exempelvis energiförbrukning, vattenläckor, trafikflöden och materialanvändning. Dessa insikter möjliggör snabbare och mer precisa insatser för att minska utsläpp och öka resurseffektivitet.

Digital öppenhet som mobiliserar fler aktörer

Klimatdata görs tillgänglig via öppna gränssnitt, transparensplattformar och digitala klimatportaler. Det ska vara enkelt för företag, organisationer och invånare att följa utvecklingen, ta del av åtgärder och själva bidra till klimatomställningen. Digital visualisering och återkoppling skapar engagemang, förståelse och delaktighet – vilket stärker drivkraften i hela samhället.

Digitala tvillingar och smart infrastruktur i praktiken

Digitala tvillingar av byggnader, stadsdelar och infrastruktursystem gör det möjligt att simulera och testa åtgärder innan de genomförs. Det stärker

beslutsunderlagen och bidrar till tryggare och mer kostnadseffektiva investeringar.

Samtidigt investerar vi i smarta system – som sensorer och automatiserad övervakning – för att optimera energi- och resursanvändningen i fastigheter, trafiksystem och teknisk infrastruktur. Nya investeringar ska alltid bidra till effektiv drift *och* minskad klimatpåverkan.

AI och innovation som stöd i vardagen

Vi utforskar hur generativ AI kan användas som ett konkret stöd i klimatarbetet – exempelvis för att analysera stora datamängder, identifiera åtgärder, ta fram beslutsunderlag, skapa rapporter och visualisera scenarier. Med rätt styrning, transparens och etiska riktlinjer kan AI bli ett värdefullt verktyg för både tjänstepersoner, beslutsfattare och medborgare. Samtidigt skapar vi testmiljöer i kommunala verksamheter där vi tillsammans med företag och forskare kan utveckla och utvärdera nya digitala klimatlösningar. Vi prioriterar områden med stor potential – som cirkulär materialhantering, energieffektiv drift och hållbar mobilitet.

Vårt prioriterade åtgärdsområde är:

9.8.1 Digital omställning

Digitalisering är ett kraftfullt verktyg för att stärka kommunens förmåga att planera, genomföra och följa upp klimatåtgärder – på ett smartare, mer datadrivet och samordnat sätt. För att klara omställningen till ett klimatneutralt Enköping behöver kommunen tillgång till rätt data, rätt digitala verktyg och systemstöd som stärker genomförandet i vardagen. Under perioden 2027–2030 prioriteras därför förstudier och pilotprojekt som bygger upp digital infrastruktur och kapacitet inom energi, mobilitet, samhällsplanering och vattenhantering. Genom att identifiera behov och möjligheter med systemstöd, dataintegration och delning skapar vi grunden för framtidens klimatarbete. Smarta styrsystem i fastigheter och fjärravlästa mätare i VA-system möjliggör effektiv drift, lägre resursförbrukning och realtidsuppföljning. Parallellt undersöks möjligheten att införa mobilitet som tjänst (MaaS), där olika färdmedel och delningstjänster integreras i en gemensam plattform.

9.9 Engagerande och inkluderande kommunikation

Vi som kommun har en viktig roll i att sprida kunskap, bygga förtroende och inspirera till handling – både inom organisationen och i samverkan med omvärlden. En effektiv klimatkommunikation stärker förutsättningarna för ett brett och långsiktigt engagemang.

Stärkta förutsättningar för medarbetare att bidra

Kommunens medarbetare är avgörande för att lyckas med klimatomställningen. För att skapa ett samordnat och målmedvetet arbete behöver klimat- och hållbarhetsmålen göras begripliga och relevanta i varje verksamhet. En intern kommunikationsstrategi ska tas fram med syftet att öka förståelsen för hur olika roller och funktioner bidrar till helheten.

Utbildningsinsatser, interna kampanjer och dialogforum stärker engagemanget och ger medarbetare förutsättningar att agera som ambassadörer för förändring. Ledare och chefer får särskilt stöd i att integrera hållbarhetsfrågorna i styrning och beslut, och i att skapa en kultur där medarbetare känner delaktighet och stolthet i klimatarbetet.

Tydlig och samverkansinriktad kommunikation med näringslivet

Genom tydlig kommunikation och samverkan kan kommunen bidra till att framtidssäkra Enköpings företag och näringslivsaktörer. Att tidigt ställa om till klimatsmarta affärsmodeller, resurseffektiva lösningar och hållbara leverantörskedjor stärker både konkurrenskraften och förmågan att möta framtida krav från kunder, investerare och regelverk.

Nätverk, erfarenhetsutbyten och gemensamma kampanjer kan bidra till både ökat engagemang och innovationskraft. När företagens klimatarbete kopplas till det gemensamma målet om klimatneutralitet skapas ett mer konstruktivt förändringsklimat och en starkare lokal drivkraft.

Skapa delaktighet och förståelse hos medborgare

För att klimatomställningen ska lyckas behöver fler känna sig delaktiga och förstå sin roll. Kommunen har ansvar för att kommunicera på ett sätt som når olika människor – oavsett ålder, bakgrund eller livssituation.

Genom vardagsnära berättelser, konkreta exempel och tydlig information blir det lättare att se hur omställningen påverkar vardagen och varför den är viktig. Kommunen ska också bjuda in till samtal, stötta lokala initiativ och skapa möjligheter till gemensamt lärande.

Kommunikation ska inte bara inspirera utan också ge öppenhet och insyn. Invånare och aktörer ska kunna följa mål, framsteg och utmaningar i klimatarbetet – vilket stärker förståelsen, engagemanget och tilliten.

Uppföljning och lärande genom kommunikation

Klimatkommunikation handlar inte bara om att informera – den ska också bidra till att vi lär oss längs vägen. När vi visar vad som fungerar, vad som är svårt och vad som ger resultat, stärker vi både förtroende och driv. Att vara transparent med vad vi gör, vilka utmaningar vi möter och hur vi går vidare skapar utrymme för reflektion och förbättring. Då blir kommunikationen inte en slutpunkt – utan en del av förändringsarbetet i sig.

Vårt prioriterade åtgärdsområde är:

9.9.1 Kommunikation

För att lyckas med klimatomställningen krävs inte bara tekniska lösningar, styrning och investeringar – utan även ett målmedvetet, modigt och strategiskt kommunikationsarbete. Kommunikation har en avgörande roll i att skapa förståelse, delaktighet och engagemang bland både interna och externa aktörer.

En tydlig och samordnad kommunikationsstrategi stärker kommunorganisationens gemensamma berättelse, konkretiserar klimatmålen i verksamheternas vardag och lyfter fram resultat och goda exempel som visar att förändring är möjlig. Kommunikation är också ett verktyg för att främja beteendeförändring, synliggöra hållbara alternativ och skapa förutsättningar för lärande och samskapande i dialog med invånare och företag.

Inom detta åtgärdsområde tas kommunikationsstrategier och handlingsplaner fram för tre centrala delar:

- Kommunorganisationens väg mot netto noll 2040
- Hållbart resande, energieffektivisering och fossilfri energi
- Näringslivets klimatomställning och samverkan

Därutöver utreds hur en digital plattform och struktur för dialog med invånare och näringsliv kan utvecklas, med målet att klimatrelaterade idéer, behov och synpunkter integreras tidigt och systematiskt i planering och beslut. Kommunikation blir därmed inte bara en stödfunktion – utan ett kraftfullt verktyg för att accelerera omställningen tillsammans med hela samhället.

10 Styrning, genomförande och finansiering av klimatarbetet

För att klimatstrategin ska bli mer än ett dokument krävs tydliga strukturer för ansvar, styrning och genomförande. Strategin behöver integreras i hela kommunkoncernens ordinarie processer – i nämndplaner, verksamhetsplanering, investeringar, uppföljning och samverkan med omvärlden.

Klimatstrategin handlar inte om att anpassa arbetet till befintliga ramar eller organisationslogik. Den ska utmana, utveckla och förnya. Strategin är inte en bilaga till det vi redan gör, utan en drivkraft för förändring – ett verktyg för att tänka nytt, ompröva arbetssätt och skapa verkliga resultat.

Inom varje strategiskt utvecklingsområde finns definierade åtgärdsområden som konkretiserar vad som behöver utvecklas, prioriteras och genomföras för att nå önskad effekt. Dessa beskriver de centrala utvecklingsspåren och anger riktningen för det fortsatta arbetet. Åtgärdsområdena utgör länken mellan strategisk inriktning och praktiskt genomförande – från övergripande mål till de åtgärder som behöver planeras, samordnas och följas upp i kommunorganisationen.

Utifrån dessa åtgärdsområden ska nämnderna, inom ramen för sina nämndplaner, prioritera, planera och budgetera de åtgärder som ska genomföras i kommunen. På så sätt säkerställs att klimatarbetet förankras i den ordinarie styrningen och bidrar till att nå kommunens övergripande klimatmål.

Kommunen ska använda dataunderlag som ett strategiskt analysverktyg för att synliggöra samband, målbalanseringar och tempoväxlingar mellan olika åtgärder och beteendeförändringar. Analysverktyget ska stödja verksamhetsplanering, budgetprocesser och framtagande av tematiska styrdokument inom klimat- och hållbarhetsområdet.

Varje åtgärd ska ses som ett riktmärke för utveckling, inte som något som måste passa in i tidigare strukturer. Det kräver aktivt ledarskap, mod att testa nytt och förmåga att prioritera. När klimatmålen integreras i styrningen och blir en naturlig del av hur kommunen leder, planerar och följer upp sitt arbete, skapas verklig förflyttning mot klimatneutralitet.

Det högsta ansvaret för genomförandet av klimatstrategin vilar på kommunstyrelsen, men framgången bygger på att hela kommunkoncernen tar ansvar – från politisk ledning till operativ nivå.

Från strategi till handling – den klimatstrategiska handlingsplanen

Klimatstrategin konkretiseras genom en strategisk handlingsplan med åtgärder kopplade till de nio strategiska utvecklingsområdena. Handlingsplanen visar vad som behöver göras under perioden 2027–2030 för att öka kommunens omställningsförmåga och lägga grunden för att nå målet om nära noll klimatpåverkan till 2040.

För att omsätta klimatstrategins inriktning i praktiskt arbete behöver kommundirektörens ledningsgrupp ta fram en klimatstrategisk handlingsplan som anger vilka åtgärder som ska genomföras, när de ska ske, vem som ansvarar, hur uppföljning ska ske och hur resurser ska hanteras. Den klimatstrategiska handlingsplanen utgör därmed ett operativt styrdokument på ledningsnivå, som samordnar genomförandet inom hela kommunkoncernen.

Handlingsplanen ska vara tidsatt, uppföljningsbar och kopplad till kommunens planerings- och budgetprocess, så att prioriterade klimatåtgärder integreras i verksamhetsplanering, investeringsbeslut och resursfördelning.

Till skillnad från klimatstrategin, som är ett övergripande politiskt styrdokument som anger mål, inriktning och prioriterade utvecklingsområden, beskriver den klimatstrategiska handlingsplanen hur genomförandet ska ske i praktiken. Den fungerar som en brygga mellan strategi och verksamhet, och ska hållas levande och revideras regelbundet utifrån nya förutsättningar, resultat och lärdomar i genomförandet.

Ansvar och genomförandefaser

Enköpings klimatstrategi bygger på en stegvis prioritering i uppbyggnaden av kommunens omställningsförmåga. I ett första steg handlar det om att stärka den interna kapaciteten – ledning, styrning, finansiering och organisation – för att säkerställa att kommunen själv kan genomföra de åtgärder som krävs. När denna grund är på plats sker nästa steg genom fördjupad extern samverkan, framför allt med näringslivet inom ramen för den externa omställningsarenan. I en tredje fas, efter 2030, kommer en bredare involvering av medborgare att bli aktuell.

Denna prioritering utgår från tillgängliga resurser och behovet av att bygga tillit över tid. Kommunen behöver först visa att vi har förmåga och vilja att ta ansvar för den egna omställningen innan vi kan förvänta oss motsvarande engagemang från invånare och andra samhällsaktörer.

Det yttersta ansvaret för genomförandet av klimatstrategin vilar på kommunstyrelsen, som leder, följer upp och samordnar klimatarbetet inom kommunkoncernen. För att strategin ska omsättas i handling krävs dock ett gemensamt ansvarstagande i hela organisationen – från politisk ledning till operativ nivå. Samtliga förvaltningar och bolag ska integrera klimatmålen i sin planering, styrning och uppföljning, så att klimatarbetet blir en naturlig del av den ordinarie verksamheten.

Kommunledningsförvaltningen har en samordnande och stödjande roll, vilket innebär att följa upp arbetets framdrift, stödja ansvariga funktioner och säkerställa en strukturerad rapportering. Uppföljningen sker bland annat genom digitala verktyg, såsom ClimateView.

Klimatomställningen är sektorsövergripande och kräver samverkan över organisatoriska gränser. Det ska finnas ett tydligt ägarskap för gemensamma frågor och ett strukturerat arbetssätt för

Samarbetet mellan kommunen och de kommunala bolagen är särskilt centralt. Bolagen är viktiga genomförare av kommunens klimatmål – bland annat inom energi, bostäder, fastigheter, vatten och avfall – och behöver därför vara integrerade i styrning, planering och uppföljning av klimatarbetet.

Klimat- och hållbarhetsmålen ska tydliggöras i bolagens ägardirektiv, så att uppdrag, ansvar och uppföljning av klimatarbetet är formellt förankrat i styrningen av kommunkoncernen. Genom gemensamma mål, samordnad rapportering och regelbunden dialog kan kommunen och bolagen tillsammans agera som en enhetlig och kraftfull aktör i klimatomställningen.

Samordning och koppling till andra styrdokument

Klimatstrategin behöver samordnas med andra styrdokument på både lokal och regional nivå för att skapa en gemensam riktning i kommunens hållbarhetsarbete. Eftersom dessa dokument befinner sig i olika skeden av utveckling gäller följande:

- Beslutade styrdokument ska, vid kommande revideringar, kompletteras och utvecklas i linje med klimatstrategins mål och inriktningar.
- Pågående processer – exempelvis nya planer för mobilitet, energi och klimatanpassning – ska utformas i nära samspel med klimatstrategins utvecklingsområden och klimatmål.
- Regionala åtaganden, som exempelvis hållbarhetslöftena, är redan integrerade i klimatstrategin där de är relevanta för klimatfrågan, medan andra delar hanteras i angränsande planer.

Klimatstrategin fungerar därmed som en övergripande ram som vägleder, kompletterar och samordnar kommunens styrdokument. På så sätt hålls det sammanhållna klimatarbetet inom kommunen och regionen riktat mot samma långsiktiga mål – en klimatneutral framtid.

Organisation och ansvarsfördelning

För att långsiktigt säkerställa uppföljning, analys och genomförandekraft behöver kommunen successivt utveckla sin organisatoriska kapacitet under perioden 2027–2030. Det kan ske genom nya roller, funktioner eller omprioriteringar inom befintlig organisation. Exakt utformning avgörs löpande utifrån tillgängliga resurser och behov, men målsättningen är att förstärka stödet till både kommunledning och förvaltningar i genomförandet av klimatstrategin.

För att driva klimatarbetet krävs en samlad organisation och tydlig ansvarsfördelning.

Politiskt ledarskap

Kommunfullmäktige och kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att leda klimatomställningen i Enköpings kommun. Det politiska ledarskapet ger legitimitet åt klimatstrategin, håller riktningen över tid och mobiliserar hela organisationen för att nå målet om klimatneutralitet. Politikens ansvar innebär att:

- sätta mål och ge strategisk riktning för arbetet med klimatneutralitet och hållbar utveckling,
- säkerställa att klimatstrategin integreras i kommunens långsiktiga styrning, budget och planeringsprocesser,
- efterfråga uppföljning av arbetet genom indikatorer/nyckeltal, klimatredovisning och verksamhetsresultat,
- fatta beslut om prioriteringar och resurser som gör klimatomställningen möjlig,
- skapa politisk samordning, ansvarstagande och kontinuitet i klimatfrågan,
- kommunicera tydligt med invånare och samarbetspartners om Enköpings ambitioner och framsteg.

Strategisk samordning

Kommunledningsförvaltningen har det övergripande ansvaret för att koordinera klimatarbetet inom kommunkoncernen. Det innebär att samordna planering, uppföljning och rapportering kopplat till klimatstrategin. Kommunledningsförvaltningen ska:

- följa upp resultat, trender och nyckeltal kopplade till kommunens klimat- och hållbarhetsarbete,
- identifiera synergier och målkonflikter mellan olika verksamheter,
- stödja prioriteringar i budget- och verksamhetsplanering,
- samordna datainsamling och bidra till analys, scenarioplanering och framåtblickande beslutsunderlag,
- säkerställa koppling mellan mål, indikatorer och genomförande i kommunens styrning,
- främja lärande, innovation, kapacitetsutveckling och metodutveckling inom klimatområdet,
- fungera som kommunens kontaktpunkt gentemot Viable Cities och andra nationella samarbeten kopplade till Klimatkontrakt 2030.

Nämndernas ansvar

Varje nämnd ansvarar för att klimatstrategin beaktas i den politiska styrningen inom sitt verksamhetsområde. Det innebär att:

- säkerställa att beslutsunderlag och uppdrag till förvaltningarna beaktar kommunens klimatmål,
- integrera relevanta klimatinsatser i nämndens mål, budget och uppföljning,
- säkerställa att klimatarbetet är en naturlig del av den ordinarie styr- och ledningsprocessen,
- efterfråga uppföljning av arbetet genom indikatorer/nyckeltal, klimatreddovisning och verksamhetsresultat,
- bidra till politisk samordning, ansvarstagande och prioritering i klimatfrågan.

Verksamhetsansvar

Förvaltningar och bolag ansvarar för att klimatstrategin integreras i den dagliga verksamheten. Det innebär att:

- relevanta klimatåtgärder omsätts i konkreta aktiviteter i verksamhetsplaner och budget,
- resurser och kompetens avsätts för genomförandet,
- resultat följs upp med stöd av indikatorer/nyckeltal,
- bidra till kunskapsuppbyggnad och sprida goda exempel inom sin sektor.

Tvärfunktionella forum

För att möta komplexiteten i klimatomställningen krävs samverkan över organisatoriska gränser. Därför bör det finnas strategiska nätverk, innovationsgrupper och samverkansarenor som:

- skapar utrymme för gemensamt lärande, analys och prioritering,
- identifierar sektorsövergripande åtgärder och samordningsbehov,
- möjliggör systemförändring genom samverkan mellan förvaltningar, bolag och externa aktörer,
- stärker innovationskraft, experimentutrymme och förmågan att ställa om.

Viable Cities och Transition Labs som motor för lärande och utveckling

Enköpings kommun deltar i det nationella programmet Viable Cities – Klimatneutrala städer 2030, vilket ger tillgång till ett brett nätverk av kommuner, myndigheter och forskningsaktörer som arbetar tillsammans för att påskynda klimatomställningen.

Inom ramen för Viable Cities erbjuds kommunen att delta i Transition Labs – fördjupade samverkansprocesser där verksamheter kan utforska, testa och utveckla lösningar på komplexa utmaningar. Dessa labb är en strategisk resurs för lärande, innovation och kompetensutveckling inom organisationen, och ett verktyg för att omsätta klimatstrategins intentioner i konkret och verksamhetsnära utveckling.

Samverkan med externa aktörer:

För att nå klimatmålen krävs samverkan med aktörer utanför den kommunala organisationen. Kommunen fokuserar därför på två huvudverktyg för extern samverkan:

- den externa omställningsarenan
- lokala klimatkontrakt/åtaganden.

Den externa omställningsarenan fungerar som plattform för samverkan mellan kommunen, näringsliv, akademi, civilsamhälle och andra aktörer. Syftet är att gemensamt utveckla och genomföra insatser som bidrar till klimatneutralitet.

Arbetet med samverkan behöver byggas upp successivt och utgå från de resurser och förutsättningar som finns. I nuläget ligger fokus på att utveckla samarbetet med näringslivet, särskilt inom de branscher där klimatnyttan kan bli störst och där kommunen har faktisk möjlighet att påverka. Erfarenheterna från dessa samarbeten ska användas för att stegvis bredda arbetet till fler aktörer.

För att långsiktigt lyckas behöver kommunen även skapa struktur, resurser och kommunikation för samverkan, samt bygga engagemang och delaktighet hos olika samhällsaktörer. På sikt är ambitionen att utveckla former för samverkan även med civilsamhället och invånarna, men arbetet behöver växa fram i takt med att organisationen och kapaciteten stärks.

Erfarenheterna från samarbeten med näringslivet och andra aktörer kommer att ligga till grund för hur kommunen stegvis bygger upp bredare samverkan med civilsamhälle och invånare på längre sikt.

Strategisk finansiering och resursstyrning

För att klimatomställningen ska bli möjlig krävs en långsiktig och strategisk finansiering som vägleder kommunens resurser mot de åtgärder som ger störst klimatnytta. Ekonomiska beslut behöver i ökad utsträckning spegla klimatmålen betydelse och bidra till att förstärka kommunens omställningsförmåga.

Klimatstrategin anger mål, inriktning och prioriterade områden, medan resursplanering och finansiering hanteras i kommunens ordinarie budgetprocess. Att söka extern finansiering och projektsamverkan behöver öka.

Ett centralt steg i arbetet är att integrera klimatperspektivet i investeringsprocessen – från behovsanalys till beslut och uppföljning. Klimatnytta ska på sikt vara ett lika självklart kriterium som ekonomi, funktion och risk vid alla större investeringar.

Kommunen bör även utveckla nya finansieringsmodeller som långsiktigt stärker klimatarbetet. Förslaget om en klimatbudget eller utvecklingsportfölj ses som en intressant modell att vidareutveckla, i syfte att skapa bättre överblick över finansieringsbehov och effekter.

Den övergripande målsättningen är att skapa en hållbar och strategiskt styrd finansiering som säkerställer att varje investerad krona bidrar till både klimatnytta och samhällsnytta.

11 Uppföljning och utvärdering

En tydlig uppföljning är avgörande för att klimatstrategin ska bli mer än en viljeinriktning. Genom att följa upp, analysera och lära av resultaten kan kommunen styra resurser dit de gör störst skillnad, synliggöra framsteg och identifiera områden där tempot behöver öka.

Uppföljningen är också ett verktyg för ansvarstagande, transparens och lärande – den visar hur väl kommunen lever upp till sina klimatmål och stärker tilliten till att omställningen drivs med kraft, kunskap och uthållighet. För att uppföljningen ska ge verkligt värde behöver kommunen bygga upp en sammanhållen och tydlig struktur som visar hur ansvar, rapportering och lärande hänger ihop.

En gemensam struktur för uppföljning

Arbetet med att utveckla en samlad struktur för uppföljning av klimatarbetet är ännu inte fullt etablerat. Det ingår som ett delmål i projektet Klimatfärdplan inom ramen för Klimatneutrala Enköping. Under perioden fram till 2030 behöver kommunen utveckla gemensamma former för hur uppföljning och rapportering ska ske på ett enhetligt och effektivt sätt i hela organisationen.

När den klimatstrategiska handlingsplanen har tagits fram ska:

- förvaltningarna rapportera resultat och framdrift på åtgärdsnivå,
- medan kommunledningsförvaltningen ansvarar för den samordnade effektuppföljningen – det vill säga analysen av hur genomförda insatser bidrar till kommunens samlade klimatmål.

Effektuppföljningen ska bygga på både kvantitativa indikatorer (eller vilken benämning vi kommer fram till att vi ska använda) och kvalitativa bedömningar och genomföras med stöd av digitala verktyg, såsom ClimateView. På så sätt får kommunen en helhetsbild av hur klimatarbetet utvecklas och vilka områden som kräver ytterligare prioritering.

Uppföljning som verktyg för styrning och lärande

För att klimatstrategin ska få verklig effekt krävs en tydlig och sammanhållen struktur för uppföljning, utvärdering och lärande.

Uppföljningen ska:

- visa om insatserna ger önskad effekt,
- ge stöd till strategisk styrning och prioritering,
- och skapa förutsättningar för lärande och förbättringar i arbetssätt och beslut.

Det är först när insatserna följs upp systematiskt som kommunen kan säkerställa att arbetet rör sig i rätt riktning – och justera kursen när det behövs.

Digitala verktyg och datadriven utveckling

För att följa upp klimatarbetet på ett systematiskt och effektivt sätt behöver kommunen använda digitala verktyg och dataunderlag som stöd i styrning, analys och lärande. Sådana verktyg gör det möjligt att koppla samman mål, indikatorer och åtgärder och ge en visuell översikt över hur olika insatser bidrar till att minska växthusgasutsläpp.

Digitala plattformar används både som:

- beslutsstöd för intern styrning och prioritering,
- och som underlag för dialog, rapportering och kommunikation – internt, politiskt och gentemot allmänheten.

Enköpings kommun har hittills använt ClimateView som ett centralt verktyg för att samla och visualisera data om utsläpp, åtgärder och effekter.

Oavsett framtida plattform är målsättningen att fortsätta utveckla en datadriven och transparent uppföljningsstruktur som synliggör samband, resultat och målbalanseringar – och därmed stärker förutsättningarna för en samordnad och långsiktigt hållbar klimatomställning.

Transparens och återkoppling

Uppföljningen är också ett viktigt kommunikativt verktyg – både internt och externt.

En öppen och transparent redovisning av resultat stärker trovärdigheten i klimatarbetet, skapar lärande inom organisationen och bidrar till förtroende och engagemang hos invånare, företag och samarbetspartners.

Resultaten från uppföljningen ska återspeglas inom ramen för kommunens ordinarie styrår, till exempel i samband med årsredovisning eller klimatredivisning. På så sätt blir klimatarbetet en integrerad del av kommunens övergripande styrning och förbättringsarbete.

Successiv utveckling av uppföljning

Under perioden 2027–2030 har kommunen som målsättning att bygga upp och successivt utveckla uppföljningsstrukturen för klimatarbetet. Målet är att skapa ett heltäckande och effektivt system som möjliggör löpande uppföljning, analys och lärande – och som ger ett stabilt underlag för framtida beslut om styrning, prioritering och resursfördelning.

12 Källförteckning och begrepp

Relaterade dokument

- Avfallsplan
- Bostadsförsörjningsprogram
- Dagvattenplan
- Dagvattenpolicy
- Energigemenskaper i Enköpings kommun sammanfattning
- Finanspolicy
- Gång- och cykelplan
- Gemensam utvecklingsplan för Mälarstäderna
- Hållbarhetspolicy
- Internationell policy
- Klimatkontrakt 2030
- Kommunfullmäktiges långsiktiga plan 2024–2027
- Kommunstyrelsens nämndplan 2025
- Krisberedskapsplan
- Miljö- och byggnadsnämndens nämndplan
- Näringslivsprogram
- Parkeringsnorm
- Parkeringspolicy
- Policy för inköp och upphandling
- Policy för lokalförsörjning
- Program för landsbygdsutveckling
- Regler för tjänstefordon (reglerna håller på att revideras)
- Riktlinjer för ekonomisk hushållning
- Riktlinjer för exploateringsavtal
- Riktlinjer för hållbara markanvisningar (projekt 2025–2026)
- Riktlinjer för markanvisningsavtal
- Riktlinjer för publik laddinfrastruktur och laddplatser för offentliga parkeringar
- Socialnämndens nämndplan
- Trafikstrategi
- Trygghets- och säkerhetspolicy
- Upplevelsenämndens nämndplan
- Utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens nämndplan
- Vatten- och avloppsplan
- Vattenplan
- Vattentjänstplan (under framtagande 2025)
- Vård- och omsorgsnämndens nämndplan
- Vägledning för hållbart byggande
- Ägardirektiv AB Enköpings Hyresbostäder
- Ägardirektiv Ena Energi AB
- Ägardirektiv Enköpings kommuns

Urval av källor

Boverket. (u.å.). *Arkitektur, form och design – mål för politikområdet*. Tillgänglig på: <https://www.boverket.se>

Dark Matter Labs. (u.å.). *Towards multi-capital models*. Tillgänglig på: <https://provocations.darkmatterlabs.org/towards-multi-capital-models-a01539e3ce1d>

Energimyndigheten. (2023). *Scenarier över Sveriges energisystem 2023 med fokus på elektrifieringen 2050* (ER 2023:07). Eskilstuna: Energimyndigheten.

Enköpings kommun. (2024). *Granskningshandling – Översiktsplan 2040*. Tillgänglig på: <https://vaxer.enkoping.se/download/...>

Europeiska miljöbyrån (EEA). (2020). *The European environment — state and outlook 2020 (SOER 2020)*. Tillgänglig på: <https://www.eea.europa.eu/soer/publications/soer-2020>

Europeiska unionens råd. (2024). *Euro 7: Nya regler om utsläppsgränser för fordon*. Tillgänglig på: <https://www.consilium.europa.eu/...>

Formas – Klimatpolitiska rådet. (2024). *Årlig rapport 2024*. Stockholm: Formas.

GU – Göteborgs universitet. (u.å.). *Torvmarker, klimat och återvätning – att minska utsläpp och främja koldioxidinlagring*. Tillgänglig på: <https://www.gu.se/forskning/atervatning>

Klimatarena Stockholm. (2024). *Guide för cirkulärt byggande i markanvisningar*. Tillgänglig på: <https://klimatarenastockholm.se/...>

Klimatkommunerna. (u.å.). *Sänk kolet – en guide om kolsänkor*. Tillgänglig på: <https://www.klimatkommunerna.se>

Länsstyrelserna. (2023). *A guide for a fair implementation of the Paris agreement within Swedish municipalities and regional governments*. Tillgänglig på: https://www.lansstyrelsen.se/...Paris_agreement.pdf

Länsstyrelserna. (u.å.). *Checklista för begränsad klimatpåverkan*. Tillgänglig på: <https://www.rus.se/checklista-for-begransad-klimatpaverkan/>

Länsstyrelsen Uppsala. (2018). *Koldioxidbudget för Uppsala län 2020–2040*. Tillgänglig på: <https://www.lansstyrelsen.se/uppsala/...>

Lunds universitet. (2023). *Markanvändning för en klimatpositiv framtid* (CEC Rapport 7). Tillgänglig på: <https://www.cec.lu.se/...>

Naturvårdsverket. (u.å.). *Begränsad klimatpåverkan – Etappmål och uppföljning*. Tillgänglig på: <https://www.naturvardsverket.se/...>

Prop. 2023/24:105. *Energipolitikens långsiktiga inriktning*. Regeringskansliet.

RUS – Regional utveckling och samverkan i miljömålssystemet. (u.å.). *Klimatsmart fysisk planering*. Tillgänglig på: <https://www.leks.se/wp-content/uploads/Klimatsmarta-lanstransportplaner-2024.pdf>

SCB. (2021). *Kommunal och regional energistatistik*. Stockholm: Statistiska centralbyrån.

SKR – Sveriges Kommuner och Regioner. (u.å.). *Vägledning för hållbart byggande*. Tillgänglig på: <https://skr.se>

Svenskt Vatten. (2021). *Hållbart cirkulärt VA – dagens reningsverk, morgondagens resursverk*. Tillgänglig på: [https://www.svenskvatten.se/...](https://www.svenskvatten.se/)

Sweco. (2023). *Circular city transformation – 5 pathways and 15 actions towards circular urban environments*. Tillgänglig på: [https://www.sweco.se/...](https://www.sweco.se/)

Uppsala Klimatprotokoll. (2024). *Klimatbokslut – Period V (2021–2024)*. Uppsala kommun.

Vafabmiljö. (u.å.). *Avfallsplan 2020-2030*. Västerås: Vafabmiljö

Vattenfall. (2024a). *Forsmarks produktion och driftläge*. Hämtad 2024-12-18.

Vattenfall. (2024b). *Forsmark och Ringhals siktar på 80 års drifttid*. Hämtad 2024-11-20.

FN – United Nations. (u.å.). *Strengthening nature-based solutions*. Tillgänglig på: [https://sdgs.un.org/partnerships/...](https://sdgs.un.org/partnerships/)

Begrepp och förtydliganden:

Denna sammanställning innehåller centrala begrepp och förtydliganden som är relevanta för arbetet med Enköpings klimat- och energistrategi. Syftet är att bidra till en gemensam förståelse för viktiga termer inom klimatomställning, samhällsplanering och hållbar utveckling.

Observera att vissa av begreppen inte förekommer direkt i strategin, men har ändå tagits med eftersom de är vanligt förekommande i relaterade sammanhang eller kan vara värdefulla att känna till för att underlätta samverkan mellan olika aktörer och verksamheter.

	Begrepp	Förklaring
1	3-30-300-regeln	En tumregel för stadsgrönska: alla ska kunna se minst tre träd från sitt hem, varje stadsdel bör ha minst 30 % krontäckningsgrad och ingen ska ha längre än 300 meter till närmaste grönområde.
2	Adaptiv kapacitet	Förmågan hos ett system, en organisation eller ett samhälle att anpassa sig till förändrade klimatförhållanden.
3	Agenda 2030	FN:s globala mål för hållbar utveckling. Består av 17 mål som ska uppnås till år 2030 och syftar till att avskaffa fattigdom, bekämpa klimatförändringar och säkerställa fred och välbefinnande för alla.
4	Aktiva transporter	Transportmedel som samtidigt innebär fysisk aktivitet, till exempel gång och cykling.
5	Biogas	Ett förnybart bränsle som framställs av biomassa och består till största delen av metan.
6	Biokol	Kolrikt material framställt genom pyrolys av biomassa. Används som jordförbättrare och långsiktig koldioxidsänka.
7	Blå- och grönstruktur	Sammanhängande nätverk av parker, naturområden och vatten nära bebyggelse.
8	Bygg- och anläggningsprocess	En strukturerad process i fyra skeden: behov och idé, projektering, produktion och förvaltning.
	Cirkulär samhällsplanering	Cirkulär samhällsplanering handlar om att använda det vi redan har smartare – att utgå från befintliga byggnader, lokaler och mark, bedöma platsens värden och planera för återbruk. Genom att tänka livscykel från start minskar vi klimatpåverkan och bygger hållbara samhällen.
9	Direkta utsläpp	Utsläpp från verksamheter inom ett specifikt geografiskt område, till exempel förbränning av fossila bränslen.
10	Ekologisk resiliens	Ekosystems förmåga att motstå och återhämta sig efter störningar som stormar eller bränder.
11	Energieffektivisering	Att minska energianvändningen genom teknik, beteende eller systemlösningar utan att minska nytta.
12	Energiprestanda	Hur bra en byggnads tekniska energiegenskaper är, bedömt enligt Boverkets byggregler (BBR).
13	Fossila bränslen	Kol, olja och naturgas som inte naturligt återförs i det biologiska kretsloppet och orsakar stora växthusgasutsläpp.
14	Funktionsupphandling	Upphandling baserad på att uppnå en funktion snarare än att specificera en viss teknik eller produkt.
15	Grön obligation	Ett lån eller värdepapper där medlen används till miljörelaterade projekt och effekterna redovisas öppet.
16	Gröna resplaner	Handlingsplaner för att främja hållbara arbets- och skolresor.
17	Grönytefaktor	Ett verktyg vid stadsplanering som visar hur stor andel av ytan som består av växtlighet i förhållande till hårdgjorda ytor.

18	HVO	Hydrerade vegetabiliska oljor. En syntetisk diesel framställd av vegetabiliska oljor och/eller animaliska fetter.
19	Indirekta utsläpp / Konsumtionsbaserade utsläpp	Utsläpp som sker utanför kommunen men som orsakas av lokal konsumtion, t.ex. importerade varor, mat eller flyg.
20	Industriella symbioser	Samverkan mellan företag där restprodukter från en verksamhet används som resurser i en annan.
21	Kapitalplacering	Avser placering av monetära medel i investeringsobjekt.
22	Klimatanpassning	Strategier och åtgärder för att minska sårbarheten mot klimatförändringens effekter.
23	Klimatinvesteringsplan	Ett begrepp som används inom Viable Cities och syftar på en strategisk plan för de investeringar som krävs för att en kommun eller stad ska kunna nå klimatneutralitet. Planen identifierar och prioriterar insatser, kostnader, finansieringsmodeller samt möjliga samverkansformer mellan offentlig och privat sektor. Klimatinvesteringsplanen används som ett konkret verktyg för att skala upp och påskynda klimatomställningen på lokal nivå.
24	Klimatkalkyl	Ett verktyg för att uppskatta utsläpp från bygg- eller infrastrukturprojekt redan i planeringsstadiet.
25	Klimatneutral	Ett nettoutsläpp av växthusgaser på noll. Utsläpp ska kunna tas upp av ekosystemet eller hanteras tekniskt.
26	Klimatpositiv	Innebär att nettoupptag av växthusgaser sker, så att mer tas upp än vad som släpps ut.
27	Klimatrisk	Risk som uppstår till följd av klimatförändringar, till exempel värmeböljor, översvämningar eller torka.
28	Klimatväxling	Ett ekonomiskt styrmedel där intäkter från klimatpåverkande verksamheter används till klimatåtgärder.
29	Koldioxidekvivalent	Mått på växthusgaser som anger hur mycket koldioxid som skulle behöva släppas ut för att ge samma klimatpåverkan.
30	Kolsänka	En funktion eller process där koldioxid tas upp ur luften och lagras under lång tid.
31	Lagen om valfrihet (LOV)	Reglerar hur upphandlande myndigheter konkurrensutsätter delar av sin verksamhet genom att inrätta ett valfrihetssystem.
32	Livscykelkostnad	Totalkostnaden för en vara under hela dess livslängd.
34	Miljöledningssystem	Verktyg för att effektivisera och rationalisera företags/organisationers miljöarbete. Kan certifieras.
35	Naturbaserade lösningar (Nature-based solutions)	Åtgärder som bygger på naturens processer – till exempel våtmarker eller trädplantering – för att minska klimatpåverkan och öka resiliens.
36	Resiliens	Ett begrepp för att beskriva långsiktig förmåga att stå emot och återhämta sig från kriser. Gäller både människor, samhällen, ekonomier och ekosystem.
37	Ruttoptimering	Process för att hitta de bästa rutter som utnyttjar fordon och resurser på effektivast sätt.
38	Systemperspektiv	Att förstå hållbarhetsutmaningar i ett helhetsperspektiv och se samband mellan energi, transporter, bebyggelse och andra samhällsfunktioner.
39	Vehicle to grid/home	Teknik för att återföra energi från ett elfordon till fastigheten (home) eller elnätet (grid).
40	Viable Cities	Ett strategiskt innovationsprogram för klimatneutrala och hållbara städer.
41	Vätgas	Bränsle som kan tillverkas genom att spjälka vattenmolekyler med el. Vätgas används som energibärare och kan tillverkas förnybart.
42	Växthusgaser	Natur- och konstgjorda gaser som bidrar till växthuseffekten genom att absorbera och återstråla infraröd strålning.

Mötesanteckningar minoritetsrådet 2026-03-04

Plats och tid Rekarnesalen, Stadshuset klockan 15.00-16:30

Närvarande Nina Tuncer, ordförande (S), Ulla Grip, vice ordförande (M), Per-Olof Eriksson (L), Alar Kuutmann (V), Leena Kumpula (C), Tünde Simo (MP)

Suzan Östman Bäckman kommunledningskontoret,
Jessica Hänninen serviceförvaltningen

1. Fastställande av dagordning

Dagordningen fastställs.

2. Godkännande av föregående mötesanteckningar

Föregående mötesanteckningar godkänns och läggs till handlingarna.

3. Minoritetsrådets årsrapport 2025

Suzan informerar om årsrapporten och dess innehåll. Bildspel visas. Få nämnder nämner de nationella minoriteterna i sina verksamhetsberättelser för 2025.

Utkast av rapporten skickas ut till rådet nästa vecka. Rådet har fram till den 23 mars på sig att lämna synpunkter. Årsrapporten kommer att föredras på kommunstyrelsens arbetsutskott i april. Sedan beslutas den av kommunstyrelsen den 21 april 2026 tillsammans med årsrapporter för kommunstyrelsens övriga råd och beredningar.

4. Information om fördelning av statsbidrag 2026

Suzan ger först en kort återrapportering av 2025 års utfall av statsbidrag. Bildspel visas.

Kommunen kommer tilldelas samma summa, 1 695 000 kronor, för innevarande år. Verksamheterna har kommit in med sina äskanden. Sammanställning har rådet fått i förväg för första gången. Nytt för i år är att ingen förarbetad fördelning skett, utan inväntar samråd. Äskandena är på totalt 2 212 576 kronor. Dialog förs kring om verksamheterna själva har samrátt med sina minoriteter och gjort en kartläggning.

Samråd om fördelning av statsbidraget sker på samrådsmötet med sverigefinska nätverket den 18 mars. Nytt är att en inbjudan skickats till fler kontaktpersoner samt att en affisch tagits fram för distribution via kommunens kanaler och kommunicering via sociala medier samt evenemangsguiden. Nytt är också att deltagare på samrådet förväntas i år att tydligare visa önskad fördelning. Därefter fattas beslut om fördelning.

5. Information från kultur- och fritidsförvaltningen

Madeleine hade förhinder så Suzan förmedlade den presentation och information förberett av Madeleine. En reviderad biblioteksplan är på väg ut på remiss till nämnderna för att sedan antas av kommunfullmäktige i december 2026. Revidering sker bland annat på grund av nya skrivningar i skollagen kring skolbibliotek. Suzan och Madeleine har träffat den ansvarige handläggaren. De nationella minoriteterna nämns flera gånger i planen och finskt förvaltningsområde lyfts särskilt.

Kort återrapportering om Sverigefinnarnas dag den 24 februari 2026.

6. Kort information

- Redovisning av enkätsvar inskickat till Länsstyrelsen Stockholm samt MUCF:s slutrapport
- Romsk inkludering
 - o Suzan jobbar med närmsta chef Milena och har träffat den tidigare konsulten för att sätta sig in i arbetet och göra en behovsinventering. Handlingsplan ska tas fram.
 - o MUCF har meddelat att det finns pengar att söka för romsk inkludering. En fråga från rådet är hur jobbar finska skolan med detta?
- SKR:s nätverk för förtroendevalda
 - o En fråga har ställt från Nämnd och registratur eftersom kommunstyrelsen har beslutat om representanter från minoritetsrådet. Suzan har följt upp med Nina och Ulla samt SKR. Ingen återkoppling har skett på den utvärdering som utfördes efter piloten.
- Urfolk, del av Folk & kulturdagarna.
 - o Nina noterade att i år skedde ingen inbjudan till Urfolk. Suzan har tagit kontakt med projektledaren och ett möte är inbokat.

7. Övriga frågor

Ordförande uttrycker en oro kring att kunskaper saknas om de nationella minoriteterna, både innanför och utanför kommunen. Men minoritetsrådets arbete går framåt.

8. Summering

Nästa rådsmöte är den 12 maj med besök på Tunagården.

Nina Tuncer, ordförande
Jessica Hänninen, sekreterare

§ 13/26 Beslut om fastställelse av länstransportplan 2026 - 2037

Diarienummer: RS-LED25-2537

Regionfullmäktiges beslut

1. Länsplan för regional transportinfrastruktur för Södermanlands län år 2026–2037 fastställs.
2. Beslut om revidering av Länsplan för regional transportinfrastruktur för Södermanlands län år 2026–2037 till följd av regeringsbeslut om ändring i den fastställda budgetramen för länet delegeras till Regionala utvecklingsnämnden såvida inte planramen förändras mer än 20 procent.
3. Beslut om genomförandet av fastställd Länsplan för regional transportinfrastruktur för Södermanlands län år 2026–2037 inom den fastställda budgetramen för länet under kommande planperiod delegeras till Regionala utvecklingsnämnden.

Yrkande

Ann-Cathrin Rothlind (C) yrkar bifall till regionstyrelsens förslag.

Proposition

Ordförande Emil Carlsson (VfP) ställer regionstyrelsens förslag under proposition och finner att det bifalls.

Ärendets beredning

Ärendets har beretts av regionala utvecklingsnämnden den 12 december 2025, § 61/25.

Ärendet

Region Sörmland har med stor enighet upprättat ett förslag till en ny länstransportplan för Södermanlands län enligt uppdrag från regeringen. Det nya förslaget till länsplan för regional transportinfrastruktur för åren 2026 - 2037 ersätter den nu gällande planen för åren 2022–2033. I uppdragets förutsättningar finns ett antal kriterier att förhålla sig till och dessa beskrivs i uppdraget att ta fram förslag till nationell plan för transportinfrastrukturen och möjlighet att ta fram länsplaner för regional transportinfrastruktur. Framtagandet av länstransportplaner styrs av förordning (1997:263) om länsplaner för regional

transportinfrastruktur. Länstransportplanen har tagits fram i dialog med framför allt länets kommuner och Trafikverket under perioden hösten 2025 och 2026.

Enligt beslut från Trafikverket om preliminära budgetramar för länsplaneupprättarna tilldelades Södermanlands län en planeringsram på 1 408 miljoner kronor efter justering utifrån upparbetning av ramarna i föregående plan. Det är den budget som har använts i arbetet inför länsplanens fastställelsebeslut. En viss justering av länstransportplanen kan komma att behöva göras efter att regeringen tar beslut om kommande budget för transportområdet och regionen därmed kan få en justerad planeringsram. Detta kan ses som ändringar i ett genomförande av länstransportplanen. Därför föreslås att eventuella beslut om revideringar i plan efter eventuella budgetförändringar och efter fastställelse av länstransportplanen delegeras till regionala utvecklingsnämnden. Eventuellt revideringsbeslut av fastställd plan till följd av förändrad planeringsram tas i regionfullmäktige om förändringen överstiger 20 procent.

I uppdraget ingår att Länsplaneupprättarna ska redovisa sina förslag på planer till Regeringskansliet (Infrastrukturdepartementet) senast den 20 januari 2026. Planförslaget ska då vara remitterat och sammanställt men behöver inte vara fastställt vid den tidpunkten. I redovisningen ska länsplaneupprättarna lämna förslag till åtgärder för de preliminära planeringsramarna. Den fastställda planen skickas på nytt till infrastrukturdepartementet efter regionfullmäktiges beslut.

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande - Beslut om fastställelse av länstransportplan 2026 - 2037

Länsplan för regional transportinfrastruktur i Södermanlands län 2026 - 2037

Hållbarhetsbedömning Länsplan för regional transportinfrastruktur för

Södermanlands län 2026 – 2037

Samrådsredogörelse Länsplan för regional transportinfrastruktur för

Södermanlands län 2026 – 2037

Trafikverkets beslut preliminära ramar för regional transportinfrastruktur för

Södermanlands län 2026 – 2037

Uppdrag att ta fram förslag till nationell plan för transportinfrastrukturen och

möjlighet att ta fram länsplaner för regional transportinfrastruktur

Protokollsutdrag från Regionala utvecklingsnämnden sammanträde den 2025-12-

12 - Beslut om fastställelse av länstransportplan 2026 – 2037

Protokollsutdrag från Regionstyrelsen sammanträde den 2026-01-27 - Beslut om fastställelse av länstransportplan 2026 - 2037

Beslutet expedieras till

Regionstyrelsen

Kenneth Hagström, Regional utvecklingsdirektör

Christian Udin, verksamhetschef Samhällsplanering och Infrastruktur

Trafikverket

Länets kommuner

Länsstyrelsen Södermanland
Akten

